X Scaf. 139

310
DiKinson

K 2

DELPHI PHOENICIZANTES,

ſive,

Tractatus, in quo Græcos, quicquid apud Delphos celebre erat, (ſeu Pythonis & Apollinis hiſtoriam, ſeu Pœanica certamina, & præmia, ſeu priſcam Templi formam atque inſcriptionem ſeu Tripodem, Oraculum, &c. ſpectes) è *Joſuæ* hiſtoriâ, ſcriptiſque ſacris effinxiſſe rationibus haud inconcinnis oſtenditur. Et quamplurima quæ philologiæ ſtudioſis apprimè jucunda futura ſunt, aliter ac vulgò ſolent, enarrantur.

Appenditur DIATRIBA *de Noæ in Italiam adventu, ejuſque nominibus Ethnicis: nec non de* Origine Druidum.

His acceſſit Oratiuncula pro Philoſophiâ liberandâ.

Authore EDMUNDO DICKINSONO, Art: Magiſt: & Mertonenſis Collegii Socio.

OXONIÆ

Excudebat H: HALL Academiæ Typographus, Impenſis RIC. DAVIS, 1655.

Ornatiſſimo Viro
D^no JONATHANI GODDARD
medicinæ, in celeberrimo
Medicorum Londinenſium
collegio, Doctori; & Collegii
Mertonenſis (quod eſt *Oxonii*)
digniſſimo Cuſtodi,
*εὐπραξίαν
καὶ*

 *

CUm naſci ſit ærúmnis exponi, Antiquitas *Genios* quoſdam, qui natis jam inde hominibus eſſent à præſidiis, induxit. Non autem minora libros

* quàm

* *i.e. ὑγίειαν ut Lucian: ὑπὲρ τοῦ ἐν τῇ προσαγορεύσει πταίσματος. conſtrui videtur ex hiſce literis (υ.γ.ε.ι.α) affabrè junctis.*

quàm liberos expectant infortunia, dum in lucem prodeunt: ideóque (*ber.*
Victurus genium debet habere li-

Qui verò naſcitur in *Mertonenſium* collegio, quem Patronum, quodve tutelare numen ambitioſiùs exoptet, quàm ipſius loci *Genium*: Te dico, (*Cla: Goddarde*, vigilantiſſimum Muſarum, quotquot ibidem vigent (vigent autem non paucæ) (*Cuſtodem*: atque omnium, quæ florent alibi, *cultorem*: Cujus neſcio an magis laudandus ſit erga peritos omnes amor, an admiranda peritia: Quæ tanta eſt, ut non plures ardentèr affectes, quam probè calles, ſcientias. Nec aliquod literatu-

ræ genus in clientelam ſuſcipias, in qua tuas etiam partes agere, & tibiipſi favere non videaris. Nec me putes hæc auribus tuis dare: nihil ſoleo minus. At intueor excelſas animi tui dotes, quæ hæc à ſummo viro (hujus Academiæ ingenti ornamento*) præconia tulerunt & merebantur. *Tu in omni literarum genere excellens. In phyſica* (rerúmve naturalium cognitione) *profundiſſimè verſatus: In rebus Chymicis* (*collegii Medicorum Londinenſium judicio*) *peritiſſimus. In linguis eruditis omnibus accuratè doctus. Quinetiam in Medicinâ practicâ præclarus atque fœliciſſimus. In rebus civilibus ſummâ prudentiæ*

**Cl.* Setho Wardo. *in Ep. nuncup. Diſſert. in Iſma: Bulli. al. Aſtron. Phillo.* fundamenta.

atque integritatis gloriâ clariſſimus. Etiam Mathematicis teipſum maximâ cum laude exercuiſti. Diu eſt ex quo Teleſcopia præſtantiſsima primus (quantum ego ſcio) Anglorum ipſe feciſti. [nempè tu laminas, globulos, inſtrumenta omnia ſumptu tuo paraſti; tu operarios conduxiſti: tu opus univerſum conſilio, ingenio, Mathematicarum artium ſcientiâ juviſti atque gubernaſti] Neque rerum jucundiſſimarum praxi contentus, ea quæ à communi hominum ſenſu remotiora ſunt (Geometrica atque Aſtronomica) ſpeculatus es.

Hæc ea, quæ te omnium in ore ſermonibúſque volitantem, in editiſſimo loco tanquam in theatro famæ reponant. Nolo equidem

quidem laudibus tuis (ſcio e-
nim quantoperè vexent tuam
modeſtiam) diùtius immorari.
Nec egregias illas (quæ guber-
natorem non decent tantùm,
ſed & inſigniter ornant) virtu-
tes (per quas in animos omni-
um Mertonenſium penitùs in-
fluxiſti) percenſere. Liceat ta-
men uno verbo fateri tales eſſe
quæ noſtra obſequia,(libera ta-
tamen & ingenua) non deme-
rentur tantùm,ſed imperant: &
quamvis ſint maxima,vincunt.
Quid æquius igitur,quid religi-
oſius,quàm ut tibi,optimo Mu-
ſarum noſtrarum Præſidi, ac
benigniſſimo Apollini, meas
haſce,veluti comæ,*primitias* of-
ferrem? Satin' verò ſanus es,in-
quiet

quiet aliquis, qui tam miſella ποιήματα tanti viro ingenii nuncupas? &, cujus judicium formidare debueras, ultrò invitas? Muſcæ quidem (ut ferunt) ἀπομυΐου *Herculis* ædem non auſæ ſunt ingredi. Nec limatiſſimi judicii cenſuram minutiæ ſubeant. Te ergò (*digniſſime cuſtos*) leves hæ atque *exiles* (ut cum Poetâ loquar) *ineptiarum tineæ*, perindè ac *culices* olim κωνωπεῖον *Jovem*, metuerant, te vitârant; ni ſatis perſpectus eſſet ſingularis ille candor, quo literarios conatus, ut ut imbecilles, excipis; & tuâ ſaltem veniâ dignaris: Nec aliquid majus ſibi ſpondeant, aut ſperent hujuſmodi lucubrationes; quas qui doctiſſimè perſolvit

ſolvît, haud aliud induſtriæ ſuæ præconium ferat, quàm, quod de *Antiſthene* olim dictum, *eſt ingenioſus nugator.* Verùm ne credas, obſecro, me leviculis hiſce ſtudiis, quicquid mihi tem poris erat inſumpſiſſe, & meipſum *araneæ adinſtar*, in *irretiendis* hujuſmodi *muſcis* eviſceraſſe: Illis, haud infiteor, aliquam navavi operam ſed ſubſecivam: tricis & apinis, maximè literariis, opportunam; imò debitam: Poſtquam etenim gravioribus philoſophiæ atque medicinæ ſtudiis, quibus emancipatus ſum, diem penè exantlaveram; quod reliquum erat, bonis & ingenuis avocamentis (quibus ità paſci

 ſoleo,

leo,ut mens mea juxtà philoſo-phari ſe,imbuíq;ſeriis haud ſentiret) indulſi:quantum verò noctis a ſomno furari poteram, *Philologiæ* deliciis ac amænitatibus vovi dedíq;:hæc igitur,quæ vides, ἀθύρματα, non ſunt ἔργα καὶ ἡμέραι *opera & dies*,ſed *nocturni luſus*,obiter elucubrati: Qui ſi non Athenarum *Minervam*,ſpero tamen *Noctuam* ſapiant: & quanquam non ipſam *lucernam* (qd. operis accurati doctíque laus eſt,) ejus utcúnq; *fuligines* oleant. Vale, Digniſſime Cuſtos: Spartam,quam nactus es,ornare; & bonas literas, ut ſoles, amare pergas. Haud aliter te colet, qui jam te colit eximiè.

Calend. Junii 1655.

EDMUNDUS DICKINSON

Zach. Bogan. Edmundo Dickinſon.

S. D.

Amiciſſime vir

Gratulor tibi fœtum ingenii; & certè quidem &c. At nolo præripere lectori tuo laudes, quas ei inter legendùm vel invito extorſurus es. Quippe nuſquam te magiſtrum geris, ſed στοχαστικῶς *loqueris etiam tunc cùm maxime videris* βάλλεσθαι ἐπίσκοπον ἠχῶν. *Tu libri tui* pag. *9. citaſti* Job 25. 6. *Ego, quas in illum locum &* de Typhone, *in adverſariis meis nugas habui, miſi nunc ad te. Si otium eſt, lege; ſi non, remitte mihi vel ipſas, vel importunitatem meam.*

Job 25. 6.

הרפאים יחוללו מתחת מים ושכניהם

Vulg. Ecce Gigantes gemunt ſub aquis &c.

Grotius *in locum, nihil aliud quam,* Tritones videtur indicare. *Liceat mihi ſaltem apud te, quædam ex veteribus quaſi ex* παρεμΜήλ

* *Alii* formantur Gr. μαιωθήσονται.

παραλλήλου *ſita proferre, indeq; interpretatio-nem aliquam pro tuo & meo more* jaculari. Typhona *tempore* Herodoti (*quem, etſi alias de ejus teſtimonio non glorier, ubi modeſtè* λόγος *tantum dicit, non dubito laudare*) *in* Serbonide Lacu λόγος (*a*) ἦν κεκρύφθαι, *h. e.* erat ſermo, *vel* fama (*non, ut vertit* Valla *comprobante etiam* Stephano, occultatum fuiſſe, *ſed*) occultaſſe ſe, *nempe fugientem ex ignibus, & adhuc dolore & uſtulatione anhelantem.* * *Eodem verbo eâdem de re uſus eſt* Euſtath. (*b*) *in* Dionyſ. περιηγ: *quamvis* κεκρύφαται (*c*) *apud* Heſiodum *de* Titanibus *aliter.* *Quum autem* vapores *crebri è lacu iſto orerentur, hinc factum opinor,* ut *ab* Ægyptiis (*d*) Τυφῶνος ἐκπνοαὶ * *ipſe locus vocaretur, quaſi* vapores *illi nihil aliud fuiſſent quam fulminati Gigantis anhelitus. Id quod* Apollonius (*e*) *dicit accidiſſe* Phaethonti *ad* προχοὰς Eridani, *ita ut natum illinc odorem ferre nemo* (*f*) *potuerit. Lego etiam apud* Ovidium (*g*) olentia Stagna Palici. Æſchylus (*h*) *Nilum* Τυφῶνος μένος *dixit.* Heſiodus Nili *proſapiam à* Typhone *ducit.* Serbonide *autem à* Lacu, ἤδη (*i*) Αἴγυπτος, (*non* jam, *ſed*) protinus, immediate Ægyptus. *Nec eſt cur mireris, Medice,* Gigantum ἐκπνοὰς malè olentes,

(*a*) In Thaliâ.

* Vid. p. 18. ἄσθματα.

(*b*) *In. v.* 253.

(*c*) Θεογ. *v.* 730.

(*d*) Plutarch in M. Antonio.

* *Vide etiam* Etymol. Mag. in Τυφῶς.

(*e*) *Argon. l. 4. v.* 599.

(*f*) *ib. v.* 622.3.

(*g*) L. 2. de Ponto

(*h*) Ἱκετ.

(*i*) *Herod. loc. ſupr. cit.*

olentes, *quum* inflamationem in pectore *habuerint*, *ut infra oſtendam. Hæc cogitans facile adduceris ut credas verſionem Hebrææ vocis* Vulgatam, Gemunt, *veram eſſe* à gemitu, *quem quaſi* ὠδῖνας (k) *ſuſtinens* πονούμενος *neſcio quis indeſinenter edit. Dixi* ὠδῖνας: *nam illud de quovis in viſceribus* jaculum *geſtante* (*quale eſt* fulmen, *ſc.* Jovis) *aptè dixeris: quemadmodum in viſceribus habere* jaculum *dicitur mulier* ὠδῖνας *ſuſtinens.* Homerus (*l*) Ὡς δ' ὅταν ὠδίνουσαν ἔχῃ βέλος ὀξὺ γυναῖκα: Oppianus (*m*) ὠδίνεσσι τυπεῖσα· & φέρει βέλος ὠδίνεσσι Αλ. *v.* 591. *Confer quæ de* Sagittis, & fulmine *paſſim habentur in Libro* Pſal. & Job. 6. 4. *Pergerem quo me pedes ferunt, ni putarem è re meâ eſſe, apponere conſenſum* Magni Grammatici, *quem ſerò nimis inſpexi*, Ὠνόμασται δὲ (*loquitur de Petrâ* Typhaonia *in* Caucaſo) διὰ τὸ ἐν αὐτῷ διωκόμενον τὸν Τυφῶνα ὑπὸ Διὸς πεπλῆχθαι τῷ κεραυνῷ, πληγέντα δὲ αὐτὸν φασὶ καιόμενον ἀπελθεῖν ἐν * τῇ Σερβωνίδι Λίμνῃ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ εἰς τὸ βάθος αὐτῆς ἐμπεσεῖν καὶ δῦναι συνεχόμενον ὑπὸ τῆς ἐκκαύσεως. *Quin* (*ut* fugam, *non vero* jactum, *qualis à fulmine ſæpe fit, fuiſſe conſtet*) *adſcribam illud* Strabonis *lib.* 16. τυπτόμενον τοῖς κεραυνοῖς φεύγειν κατάδυσιν ζητοῦντα. τοῖς μὲν οὖν

(k) *quod notat* וחולל

(*l*) *Il.* λ.

(*m*) *Lib.* 2. Κυν.

Apud Theocr. βέλος εἰλειθυίας: & Βέλος τοκετοῖο. *apud* Nonnum *in* Dionyſ. *imo* ὠκὺν ὀϊστὸν Oppian *L.* 3. Κυν. v. 520

* *Sic loquuntur* Euſtath. *aliíque recentiores.*

 ὁλκοῖς

ὁλκοῖς ἐντεμεῖν τὴν γῆν, ἐκ δὲ τούτου γίνεσθαι τοὔνομα τῷ ποταμῷ. (n) (*verba* δῦναι & κατάδυσιν ſerpentibus *conveniunt, ut infra oſtendam. Sint ergo è re tua cui* Python & Typhon *idem ſonant.*) *Nunc pergo illas, quas tot ſcriptores memorant,* Homeri & *aliorum diverſas ſententias de loco* Typhonis *conciliaturus. Dico igitur* Typhonis antrum, cubile, *ſive* domicilium *in* Arimis *fuiſſe, quos montes (ſeu potius montium* ἀκρὰ *) Lycophron *ab illo vocat* Τυφῶνος σκοπάς. *Sive* Ciliciæ *ſive* Syriæ *dixeris, ob vicinitatem iſtorum locorum minime* toto cœlo *erraveris. Illum* Æſchylus (*o*)—Κιλικίων οἰκήτορα Ἄντρων— *vocat, quemadmodum à* Lycophrone *Sibyllæ antrum* οἰκητήριον *dicitur.* (*p*) *Liceat obiter notare* Scholiaſtis in *Æſchylum* (*vel librarii, quod minús credo*) *miſerrimum* σφάλμα; *dicit enim in locum præfatum,* Κὶ Ἡσίοδος, * Τὸν ποτὲ κιλίκιον θρέψεν πολυώνυμον ἄντρον. *At ubi, quæſo, hoc dixit* Heſiodus? *Imò an hoc dicere omnino potuit, quum duæ primæ ſyllabæ in* κιλικίων *breves ſint; uti conſtat ex illo ipſo* Æſchyli *loco, tum etiam ex hoc alio* Pindari (*qui quidem ut verus eſt locus horum verborum, ita etiam ad rem noſtram facit* (*r*)

Τυφὼς ἑκατογκάρανος, τὸν ποτὲ

Κιλίκιον

(n) Ῥήξειθρον. *quaſi* ῥῆξαι ῥεῖθρον. *vid* Euſtathium *in Il.* β *ubi fabulam narrans* φασὶ *tantum dicit, autore non nominato.*

* *Vide quæ infra de* rupe cava *dicimus*

(*o*) *In* Προμ. Δεσμ.

(*p*) Sub. *finem libri*

* *Scribitur* τὸν ποτέ.

r Pyth. a. ἐπῳδ. a.

Κιλίκιον θρέψε πολυώ
νυμον ἄντρον.—

Interim non nego Victorium *recte judicaſſe, quæ in* Æſchylum *leguntur*, meliora cæteris & eruditiora eſſe. *Nec ſane video, quam neceſſitatem habuerit* Euſtathius *interpretandi* εὐνὰς *apud* Homerum *(loco quem citaſti)* τάφον; *præſertim cum paulo ante locum illum ejus* οἰκητήριον *aſſignaverit, quumq;* latibulum *ſive* luſtrum cujuſlibet *ſerpentis* εὐνὴ *dicatur* Græce, Lat. cubile. *Imò cujuſcunq; animalis* εὐνὴν (s) *dixeris*, Oppiano *autore (ſi nihil detrahat* ſermoni antiquo *recentior* ætas) qui etiam εὐνὰς *apri dicit*. Κυν. δ. v. 365.

(s) Κυν. β. v. 307. 320. Ἁλ. α. v. v. 719. 731.

εὐνὰς μὲν ποθέει πυμάτοις ἐνὶ βένθεσι κρημνῶν.

Nam non puto vertendum concubitus, *licet illud connotetur. Paſſim apud hunc ſcriptorem legas*, χειὴν εὐνὴν, κοίτην, θαλάμην *&* —μον, *imò* (t) δόμον *animalis, etiam* natatilis, Ἁλ. β. 243, *&* α. 467.

(t) Id. Ἁλ. α. 597

—οἱ δὲ καὶ εὐνὰς (v)

Καὶ θαλάμους ἀλόχους τε διακριδὸν ἀμφὶς ἔχουσι

(v) *Hic potior ratio vertendi*, Concubitus.

confer. v. 445. *Quia autem* εὐνὴ *etiam* concubitum *ſignificat*, *&* εὐνὴ locus *ferè eſt* Concubitûs *ergo; quùm* Concubitus *pluralem numerum requirat; hinc ortum, ut locus ipſe pro ſingulari numero pluralem*

quoq; admittat. *Quin annon tibi videor recte ſentire,* Homerum *ideo* εὐνὰς *dixiſſe, quod* Typhona *nihil aliud fuiſſe putaverit quam animal* γηγενὲς *monſtroſæ magnitudinis, cujus* εὐναὶ, *cum* ἀμφίβιον *eſſet, in rupe* (a) *cava optimè ſtatuerentur. Et quidem* Oppianus (*qui non longe à* Typhonis cubili *natus* (b) *eſt, naturaſq; & hiſtoriam a*nimalium *pernovit*) *de eo* (c) *loquitur, ſicut de aliis* animalibus, *dicitq;, cum* Jovi *bellum* (ſcilicet) *minaretur, à* Pane *dolo perſuaſum ut relinqueret* βέρεθρον (*ſive* εὐνὴν) *& in* ἁλὸς ἀκτὴν *prodiret,* Jovis *fulmini objectum: à quo demum percuſſus eſt* ipſe, *quùm anteà* Jupiter *contentus eſſet* (*ut* Homerus *loquitur*) ἀμφὶ Τυφωέϊ γαῖαν ἱμάσσειν terram *ſolum quæ* circum (d) *jacebat flagellare. Jam in* Serbonide *lacu* χειὴν (*quemadmodum, in* Arimis εὐνὴν *ubi natus eſt*) ſerpentis tui *pono.* χειὴν, *inquam, h.e.* receptaculum, *quo ſe* κεκουτωθεὶς *recepit, ſive* κατέδυτε: *nam* (*miſſo quòd hoc verbo uſi ſunt de* Typhone Strabo, *atque* Etymologiſta) *nullo verbo melius* Serpentes *in cavernulas ſe* recipientes *expreſſeris.* Unde χειὴν (*quæ proprie eſt Serpentum* εὐνὴ) *definit* Atheneus (e) τὴν τοῦ ὄφεως κατάδυσιν, *&c. Addo, quod etiámſi* εὐνὴν *interpretetur* Euſtathius (*neque alium ſcriptorem*

(a) Serpentes cavâ rupe *u*ten*tes lege a*pud Oppian. Αλ. *a.* 559.

(*b*) *viz. in* Cilicia, *quò pleriq;* Arima *reponunt.* Αλ. *v.*8.

(*c*) Αλ. *γ. v.*18.

(*d*) *Puto rectè, exponi* ἀμφὶ circa. *Frequentius ſignificat* de ob *vel* pro

(*e*) Opp. ἁλ. β.291.

(e) lib.11. pag.477. Edit. Caſaub.

ptorem citat Stephanus pro illâ acceptione vocis) de Sepulchro: rariſſime hoc eum apud veteres legiſſe putem, vix ſemel atque iterum. Haud aliter cubile apud Virgilium fortè non Sepulchrum, ſed (id, quod cubile ſæpe notat apud poëtas, de animalium latibulis, & nidis dictum) locum cubandi tantum notat. Suadet hoc adjectivum præfixum. Quis enim rem carmine dignum putet, durum vel molle Sepulchrum? Non dico tibi quantum conveniat Cubili Typhonis hoc ſenſu, cum lecto Baſchanitæ tui. Quidni igitur Homerus Typhæi εὐνὰς dixerit in Arimis fuiſſe, quamtúmvis ipſum vel in Sicilia vel alibi pœnas dediſſe ſciverit? quemadmodum & nos ſæpe antrum Tryphonii, Sibyllæ, * &c. domum τοῦ δεῖνα dicimus, quam aliquando illius domum fuiſſe ſcimus. Eodem ſenſu videatur Schol. in Heſiod. θεογ. κοίτην vocaſſe. Ἄριμα ὄρη Κιλικίας, ἢ Λυδίας, ὅπου ἡ τοῦ Τυφῶνος κοίτη. Quin & ipſe Euſtath. * ut tandem video (nam primò Junii tantum compendium conſului) etſi poſtea addit εἰ μὴ ἄρα, &c. meam tamen εὐνῆς rationem antea dederat. Inquit ille, Ἔνθα ὁ Τυφὼς εὐνάζεσθαι λέγεται τοῦτ᾽ ἔστι διατρίβειν. Adeóq; Tzetzes glorioſus de Pindaro falſum, de Homero

*dicterium videtur. Philoſtr. Epiſt. μαλακωτέρως ἢ αἱ εὐνάς

* Nympharum Εὐνὰς vide infrà

* quem vide etiam infra de Nymphis.

quod dubium eſt, dixit (*f*) Ἄριμα ὄρη Κιλικίας, ὅπȣ Πίνδαρος ϗ Ὅμηρος φασὶν εἶ) τ Τυφῶνα. *Quod ad* Inarime Virgillii, *Ego ſane à* Turnebo, *Erythræo*, Scaligero, &c. *hactenus non diſſenſi? quid nunc faciam, neſcio. Certe eadem me ſemper movent,* h. e. 1°. *Si* Ἐιναρίμοις (*nam uno vocabulo legendum erat ei qui* Inarimen *cogitaret*) de populo *intelligatur* (*ut certe telligi debet ab eo qui* Inarimen terram *cogitat*) *durum eſſe ſubaudire præpoſitionem* *Ἐν: 2°. *neq;* Virgilius *ignorare potuit metri neceſſitatem, quâ* εἰν *pro* ἐν *ponitur, ita ut quaſi coactus obſcuritate rei, confundendi auctor eſſet ea quæ antea ſemper diſtincta legebantur; præſertim quum apud* Heſiodum *eodem modò ſcriptum legeret, prout infra oſtendam. Deinde aio* Typhona *cùm* Jovi [c] ϛιβαρὰς ἀπορέξαιο χεῖρας (*quo ſtratagemate ſupra oſtendi ex* Oppiano) *ab ipſo* κεραυνωθέντα *pœnas alicubi dediſſe, ſi vis, in* Sicilia. Schol. *in* Æſchylum, Ἐν Κιλικίᾳ μὲν ἐγεννήθη, ἐκολάσθη δὲ ἐν Σικελίᾳ. *Proinde ſequioribus etiam ſæculis putabant ignes quos ibi locorum cernebant* (Ægyptios *imitati*) Typhonis ἐκπνοὰς *eſſe* —*Spirare* Typhoea *credas, inquit* Ovidius. [a] *Si ego hoc in loco* (*nempe* Sicilia) *Gigantem reponam; quod ad aquas ſpectat, nullas omnino*

(*f*) *In* Lycophrona *ubi dicit* τυφῶνος σκοπαὶ

* *In verbis locum ſignificantibus uſitatius.*

(*c*) Apol. Arg. l. 2. v. 1216.

a *l.* 1. *Faſt.* de Caco. *& lib.* 3. de Typhone, cujus anhelatis ignibus ardet humus. *vid.* Aeſch. ἑπτ. θ. *v.* 500. *unde neſcio an tu quod è re tuâ eſſet deſumere potuiſſes.*

nino inventurus ſum, niſi quales ſunt Aeſchylo ποταμοὶ πυρὸς, *loco ante citato, de* Aetnâ. *Eâdem de re* Pindarus *dixit* παγαὶ *&* ποταμοὶ πυρὸς *loco ante citato* sp. δ. Item Oppianus, Κυν. α. v. 22. *&* l. 275. *& etiam* Plato *in* Phædone *ubi de* Typhone *loquitur.* *Scilicet ex illis* imbribus ignis *quos legimus in* Oppiano Aλ. γ. ῦ. 22. (*quales Deus* pluebat *è* Cœlo, Gen. 19.) *nati ſunt* ποταμοὶ. *Deniq; cum* Grammatico *ante laudato, & cum* Schol. *in* Apollon. *lib.* 2. *v.* 216. *aſſero (tuâ fiduciâ) gigantem poſtea ad* Serbonida *ſe recepiſſe, ibiq;* ὑποβρύχιον *æſtuantia præcordia refrigeraſſe. Scilicet* κατέδυσε, Arabicè سرب Saraba, *atq; inde, ſi tibi placeat,* Serbonis. *Quid ſi* philoſophica Philologicis *miſceam, dicamq; fabulam de* Typhone *in hoc lacu latitante inde natam, quod ibi locorum multi eſſent* ἄνεμοι τυφωνικοὶ*, *qualem* Lucas Evangeliſta *navigantibus ſecundum illas regiones* βεβληκέναι [a] *dicit* Act. Apoſt. cap. 27. 14? *Quin* Typhonum *copiam circa illas partes cecinit olim* Marcianus Heracliotes in περιηγήσει. [b] *An cum citatis autoribus, Gigantem meum,* ὡς εἶχε [c] *cum primùm fulmen ſenſit; an vero poſtquam ſub monte aliquandiu jacuiſſet, fugiſſe dixerim, neſcio. Hoc tantum dicam,* Tzetzen, *quum*

* *De quib. etiam infra*

[a] ἀνέμοιο βολῆς Oppian *lib.* 4. Κυν. 72.

[b] *Edit* Morelli Lutet.

[c] *vera interpretatio* τοῦ αὔτως *in* Apoll.

legeret Heſiodi *verſus*, [c] *temere inde concluſiſſe* Typhonem *in* Sicilia κεραυνωθέντα. Apollonii *locum*, *ubi* Typhonis fugam *narrat*, *tantum non deſcripſi. Manum cohibuit* Bochartus, *quem conſuli eo fine ne crambe denuò coctâ nauſeam facerem.* Pherecydes *autem citatus illuc à* Scholiaſte, *dicit* Typhona *à* Jove *percuſſum* fugiſſe ad Caucaſum (*ſc: ut ſe* occultaret *ab* irâ Jovis; *nam de* montium *præſidio ſive* tegumento, *non ſemel in* ſacrâ pag: *mentio eſt*) atq; *inde* νιφομένου ὄρους *ſe contuliſſe ad* Pithecuſam, *quam ei* περιῤῥιφῆναι * *dicit. Sed ut propiùs inſtem* (*quod ad* Homeri *locum* [a] *attinet*) *&* acu *quaſi rem tangam*, *dico* Εὐνὴ *non eſſe* cubile *quodvis*, *ſed* φιλότητος, *quo ſenſu vox illa ſæpiſſime* (*imo interdum pro ipſo* concubitu) *accipitur*, *ut & participium* εὐνηθεῖσα. Φιλότητα *autem intelligo ipſius* Typhonis *&* Echidnæ *de qua* Heſiodus

Ἡ δ' ἔρυτ' εἰν Ἀρίμοισιν ὑπὸ χθόνα. Θεογ. *v.* 300. *Ubi nempe ipſi*—δάσαντο θεοὶ κλυτὰ δώματα ναίειν (*v.* 346.) τῇ δὲ Τυφάονά φασὶ μιγήμεναι ἐν φιλότητι. Δεινὸν * θ' ὑβριστήν τ' ἄνεμον. Tzetes *in illa verba* Lycophronis *

Καὶ νᾶμα λίμνης ἔνθα τυφῶνος δάμαρ
Κευθμῶνος αἰνόλεκτρον εὐδαίνει μυχὸν,

hæc habet, Πλησίον δὲ Λυδίας τὰ Ἀρίμα ὄρη

ὅπου

c *Quos ſi vocat vide apud* Lycophr.

* *quod quidem cum* Εὐνὴ *convenit meliùs, quam ſi ſuper* impoſita *fuiſſet. Quamvis aliquib. apud* Euſt. *in Od.* Π. εὐνὴ *eſt* ςρωμνή.

* Virgil. *Æne.* 8. Typheus *arduus.*

b *Qualis eſt* ἄνεμος Τυφωνικὸς *de quo ſupra.*

* *Prope finem libri*

ὅπου φησὶ Ἡσίοδος εἶναι τὴν Ἔχιδναν. Ταύτῃ δὲ συνεμίγη ὁ Τυφῶς, &c. *Quod* Lycophron *dixit* Κευθμῶνος, [c] Heſiodus *dixit* κεύθεσι γαίης. (*v.* 300.) *Annon hæc optimè quadrant, mi Amice,* (*ſi ſuppeterent Aquæ*) *cum* Hebræo יחוללו, *& cum Græco* κακωθήσονται, *quod interrogativè ſcribitur, quia Monſtra, quæ tunctemporis permulta erant*, obſtetricem *nullam habebant, ſicut* mulieres, *ſed* [a] —τοκετοὺς ἀμαιώτοιο λεχοίης. *Potes fabulam apud* Euſtathium (*in* Homeri *locum quem citas*) *de* duobus Ovis *in* Arimis *à* Junone *repoſitis, huc referre; quod ſi feceris, ſemper tibi vox* εὐνὴ *ad rem exprimendam idonea erit.* * *Verbo dicam, ſi* εὐνὴ Sepulchrum *notet*, transferri *neceſſe eſt & alia verba addi, quemadmodum dicitur*—ἀνέκβατος εὐνὴ, Oppian, ἁλ. δ. v. 392. & εὐνὴ πυρόεσσα *ib. v.* 557.

[c] *Hoc nomine vocat* Oppianus piſcium Latibula *in* rupibus *v.* 212. 235 *confer cum iis quæ ſupra dixi de* εὐνὴ.

[a] Oppian *lib.* 2. κυν *v.* 40.

* *Infra ex* Homero *oſtenditur.*

Quod ad comparationem *quam inſtituis* Typhonis *cum* Baſchanita, *cui nomen* Og *quod* עוג i. e. placentam uſtulatam *notat; nihil ego dicam, niſi cum hoc ejus nomine ita* inuſto, *congruere quod* Æſchlus *de Gigante meo dicit*

Ἰπνεύμενος ῥίζαισιν Αἰτναίαις ὕπο

h. e. *quaſi* in furno placentæ *inſtar* uſtulatus. *Eodem* rejiciendum *putavi* onus *illud* (nam

(nam ſic ἶσος *vertunt) apud* Pindarum *Ol.* δ. ϛρ. α

—Ὃς Αἴτναν ἔχεις
Ἶσον ἠνεμόεσσαν ἑκατογ-
κεφάλα τυφῶνος—

Erat autem coctus Typhon *ab omni parte ad* carbonem *uſq;, ſi hoc notet* ἐσφαλάχθη, *eamq; vocem interpretari liceat per* ἠνθρακωμένος *(Confer quæ de* fulmine, Pſalm. 18.8. *&* 13. *) Non eſt tamen (quæ certè eſt natura* pœnarum infernalium*) in* cinerem *redactus; ſicut* Achilles *non erat* σεσφάλω σποδούμενος, *&c.* [b] *quem* Lycophron *ideo vocat* Τυφῶνα Πελασγικὸν, *quia fratribus à* Thetide *exuſtis, ipſe ſolus flammas (ſeu potius* σποδὸν [c] *) effugit. Confer, & vide an de* Og *&* Typhone *exponi poſſit,* Job 40. 6, 7. quippe Gigantum Superbia *celebris eſt, & in libro qui inſcribitur* Σοφία Σολομῶντος *legimus (peculiari Epitheto)* ὑπερηφάνων γιγάντων. *Quod autem* ἀγγέλους *dicant Græci Interpretes ubi nos* עברות *legimus; forte inde erat, quia legebant,* אבירים *quæ vox de* Angelis *aliquando dicitur. Si illi verum legerint (de quo nihil quærit* Capellus *) quidni ego (vel tu, ſi vis) de* Baſchanitis *tuis exponam, quales certè legimus,* Pſal. 22. 13.

אבירי

b Lycoph. pag. 37.

c *Quod (ut puto) Tzetzes perperam expoſuit* καῦσιν, *ſiquidem uſtionem non effugit, &* τὸ ἐξαλύξαι σποδὸν *certè de eo dicatur, qui uritur & ad cineres non redigitur. deinde ſi* σποδὸς *eſſet* καῦσις, *diceretur potius* σποδοῦ. Oppi. de piſce tranſiliente rete, ἐξήλυξε μόροιο ἁλ. γ. 304.

אבירי בשן. *Et deinceps, ſi exponas* שכניהם vicini eorum, *& de* magnis viris *dici velis; ſtatim tibi ſuccrurent verba* Dionyſii [a] περιηγητοῦ

> Καὶ τὴν πολλοί τε ϗ ὄλβιοι ἄνδρες ἔχουσι
> Ἠμὲν ὅσοι, &c.
> Ἠδ' ὅσοι νοτερῆσιν ἐπ' ἠϊόνεσσι θαλάσσης
> Παῤῥαλίην ναίουσιν ἔπω Σερβωνίδος [b] ἅλμης

[a] v. 247 Edit. Steph.

[b] ἅλμη pro λιμνη ut ſæpe λιμνη mare notat.

De Gigantibus ſub Pithecuſis inſulis & πιθήκων *pro iis poſitâ Coloniâ* εἰς ἀπωιαν (*ut loquitur* Tzetzes *in* Lycophr.) *de* Encelado *aliiſq;* Gigantibus *ineptiant alii; ſatis mihi unus Gigas. Dabis autem veniam* (ingenio ſemper amice meo) *ſi duo adhuc fecero, antequàm* Typhona *relinquam.* Primum *eſt, ut teſter quantum mihi ſuſpecta fuerit fides & antiquitas* Hymnorum, *qui* Homerum ſequi *& tamen præ ſe ferre ſolent, donec cernerem* Etymologiſtam *pro illâ fabula quam tu ex iis citas (in quâ Juno terram* ἱμάσσει ([c]) *Steſichorum ipſum allegantem vetuſtiſſimum poëtam.* Secundum *eſt, ut, ſi forte tibi oboriuntur in fronte rugæ, eam* feſtivitate (*dicam? an* ſtoliditate) *aliquâ his ſeriis interfuſâ exporrigam. Solent mihi* Paronomaſiæ *vel* optimæ *vel* peſſimæ *ſæpe riſum movere. Neſcio quomodo in mente ſemper habens* πι-

* *Id quod* de Jove *dicitur apud* Hom. *loco quem citas; adeoq; arguitur vel hinc autorem* Hymnorum *non fuiſſe* Homerum. *Confer hoc* ἱμάσσειν *cum ritu* Lupercorum mulieres flagellantium, *de quo* Plutar. *in* Romul.

φᾶνα

φῶνα, & τυφόμαι &c (quamvis ſcirem illud participium ſatis apte dici, cùm de fulminatis--Τυπεὶς [a] περὶ στέρνα κεραυνῷ quod idem eſt cum εἰς φρένας τυπεὶς, & quidem fulminatorum proprium; & etiam ſolatis --ὑπ' Ἠελίοιο * τυπεῖσαι: tum de Amore ut apud Lycophrona, vel quovis œſtro percitis apud Tryphiodorum) cum hæc verba legerem apud Æſchylum

—Φρένας γὰρ εἰς αὐτὰς τυπεὶς
Ἐφεψαλώθηκ' ἐξεβροντήθη σθένος

Putavi ipſum ludere verbis τυπεὶς & τυφεὶς. Similiter, cum legerem hæc verba immediatè ſequentia

Καὶ νῦν ἀχρεῖον καὶ παρήορον δέμας
Κεῖται—

Putavi illum alluſiſſe ad verba τυφογέρων [b] τυφώδης τυφομανὴς, &c. quibus cum his verbis convenire tu probe noſti, ſaltem quoad interpretationem τοῦ παρήορον quam dat Euſtathius [c] in Homerum, Il. ψ. v. 603. —οὔτι παρήορος οὐδ' ἀεσίφρων. Nam alioqui vocem παρήορος uſitatâ acceptione (à jugo ductâ) admittit illa membrorum expanſio, quæ Typhona neceſſario ἀχρεῖον reddidit. Dex-

in ἀεσίφρων. Heſych. παρήορος παρῃωρημένος.

[a] Apol. Argon. l. 4. v. 597. de Phaethonte.

*Opp. lib. 4 v. 336.

[b] Qui vel ἐμβρόντητος, vel ætate delirus nulli rei niſi cremationi idoneus eſt uti dicunt

[c] A quo quid ſi diſſentiam, dicente, ἐγένετο παρὰ τὸ ἀείρω vel ob illud Oppiani Ἁλ. δ. v. 19 παρὰ τὸ φρένα πᾶσαν ἀεῖραι ipſe etiam ſibi ibidem contradicit

tra * ſed Auſonio manus eſt ſubjecta Peloro. Læva, Pachyne, tibi; Lilybeo crura premuntur Degravat Ætna caput. *Nam optime de eo dixeris ſic jacente, quod* Homerus *de* Eurythalione, *quem occidit* Neſtor, *Il.* n.

Πολλὸς γάρ τις ἔκειτο παρήορος ἔνθα καὶ ἔνθα,

Quin etiam verba Scholiaſtis ἔκλυτον, ἐκλυμένον, ἡπλωμένον, *ſi tanquam de* Serpente *loquatur* Æeſchylus(ut certe dicit, σπείζων φόνον([a]) *ſatis admittunt ſerpentum* nexus, gyri *&c.(prout dici ſolet)quos, cùm de* Pythone *tuo loquuntur, Poëtæ* ſolvi [b] *&* explicari [c] *dicunt.* * Plato ἄτυφον & ἁπλοῦν συνώνυμα *facit.* Σκοπῶ ἐμαυτὸν, εἴτε τι θηρίον ὢν τυγχάνω τυφῶνος πολυπλυκωτέρον καὶ μᾶλλον ἐπιτεθυμένον, εἴτε ἡμερώτερόν τε καὶ ἁπλούστερον ὢν, θείας τινὸς καὶ ἀτύφου μοίρας φύσει μετέχων. *Ne tamen totus hac in re ineptiiſſe videar, en tibi cauſas mihi cogitationis meæ, illas quas non ſine aliqua voluptate legi (præſertim cum res ſit veteribus minus uſitata) ejuſdem Poëtæ aliis in locis* paronomaſias, ἀντανακλάσεις, *&c. ſimileſq; figuras. In.* ἑπτ. ἐπ. Θ. *de* Eteole *&* Polynice ſanguinem con-fundentibus, Κάρτα δ' εἰσὶν ὁμαίμοι. *In* Agam. *in voce* κῆδος *(quæ &* affinitatem, & luctum *notat)* Ἰλίῳ κῆδος ὀρθώνυμον, *&c. (de* Helenâ *&* Alexandro)

a *Confer cum Act.* 9. 1. ἐμπνέων φόνου.

b Propertius.

c Lucen *&* Statius

* *In* Phædro *haud longe ab initio.*

dro) *quin alibi ejuſdem tragædiæ in voce* ἄσωτος; *ſub finem in voce* πρόκωπις. *In* Ευμεν. *in voce* Τιμή. *Vide ſis ipſe (nam neſcio an hæc tuo Lectori faſtidium pariant)* Prometh. v. 413. & 630, 720, 858. (*in* λακτίζω, ἀπολακτίζω, ἀναμυχθίζομαι, *vocibus quibus utitur* Io juvenca) Ἱκετ. *v.* 944. *v.* 144. 15. *v.* 168. *v.* 186. *v.* 978. 9. *v.* 1022. 3. Scio, *tibi admodum placebunt, maxime vero illa* ἱκετ. 945.

Πίπτει δ' ἀσφαλῶς κοὐδ' ἐπὶ νώτῳ
Κορυφᾷ Διὸς εἰ κρανθῇ πρᾶγμα τέλειον

Poſſem alia multa, amice, quæ à te dicta ſunt, confirmare v. g. *illud*, viros ſæpe veteribus δράκοντας dictos (*ſc. ob* δυσφροσύνην Æſchyl. Ικετ.) *& quidni dicatur de tuo* Baſchanita *in libro* Jobi *cap.* 25. *circa finem*, ἐθανάτωσεν δράκοντα ἀποστάτην? *præſertim cum v.* 14. βροντῆς *mentio fit. Saltem* Interpretes Græci *obſcuris locis, ex ea quæ apud ipſos obtinuerat hiſtoriâ, lumen accendere conati ſunt. Sed ad meum* Textum *revertor, ſi non jam dixeris*, Ohe!

Quod ad שכניהם, *primò utor* Grotii *verbis* Tritonas videtur indicare. *Deinde veniam peto, ſi adjiciam quæ* Oppianus *de* Pelamydibus [a] *dixit* Ἁλ. δ. *v.* 505.

[a] De quibus vide Athæneum *lib.* 7.

Κεῖναι γὰρ Μαιώτις ὅπῃ ξυμβάλλεται ἅλμῃ
Ἀγρόμεναι

Ἀρχόμεναι λιμναῖον ὑπὸ στόμα καὶ δονακῆας
Ὑδρηλοὺς ὠδῖνος ἐπαλγέος ἐμνήσαντο

Et quidni fiat itidem prope Serbonida? certe cauſa dubitandi nulla eſt, an de mari Serbo-*nidi vicino dici vere poſſit, quod idem autor de* mari nigro *dixit*

a *Recte vertitur* obeunt. *dicitur* μνήσασθαι ſomni, cibi, pugnæ. &c.

Ἐν δ' ἄρα οἱ κευθμῶνες ὑποβρύχιοι πεφύασι
Κοῖλοι, πηλώεντες, ἀθέσφατοι, οἷς ἔνι πολλὰ
Τίκτεται—

In κευθμῶνι *hujuſmodi finge etiam Typhona jacentem* [b] ὑποβρύχιον h.e. *in* imo lacu; *illic enim* ὑπόβρυχα *h. e.*extra fremitum *&* *vim fluctuum poſiti cubant piſces. Habes jam* רפאים Typhona *v gr. &* Enceladum &c. *in* montibus maritimis *vel ſub* inſulis *jacentes*; *&* vicinos eorum pelamydas (*ſive* thynnos,*imo* Orcynos, cetos ; *nam ad illam magnitudinem aliquando pertingunt.*) *Utriſq; ſupra quam dici poteſt ingenti mole præditis* Κευθμῶνας ἀθεσφάτους *aſſigno.* Typhona nunc ἐν Κεύθεσι * Λίμνης *pono, viz:* Serbonidis. *Illic ſi vis,* ἀσθμαίνοντα *fingas, & ejus* ἄσθματι τυφωνικοὺς [a] *ventos acceptos referas.* Sic *enim fecerunt alibi, ubi nempe* Τυρσηνοῖς πορθμοῖς, (Oppian ἁλ. γ. 216.) *qui locus (an idem ſit cum eo de quo* Æschylus *loco citato*, Κεῖται στενωποῦ

b *Hæc vox ſæpe per vertitur* humidus.

* Opp. ἁλ. δ. 36.

a *De quibus ſupra*

πλησίον θαλάσσης, *nondum didici*) Charybdin —λάβροισιν ὑπ' ἄσθμασι Τυφάων@ ζαινομένην *habuit* Opp.*ib*. 217. *Acceptum etiam referas* Nilum inundantem; *nempe cum* Gigas *fortiùs halitum ducit* gemitu indignabundo *protractum*; *nam hac certè metonymiâ* (*i. e.* efficientis) Æſchylus Τυφῶνος μένος *dixit, ut ſuprà &c. eâdemq; voce uſus eſt* Oppianus de ceto vulneribus æſtuante *ibid.v.* 212 diceres Boream ſub fluctibus commorari, Τόσσον ἀναθυμαίνει λάβρον μένος — (*quippe accuſativo caſu non nominat. exponendum puto*) *ſicut &* ἄσθματα Ceti *legere eſt v.* 221. Εὐνὰς *autem* Typhonis, *antequem huc confugit, cum* Homero *in Arimis fuiſſe dico,* ἐν κεύθεσι γαίης, *ut* loquitur Heſiodus; *quod haud alio ſenſu dico, quàm ſi de* Nymphis *dicerem* (*ut exemplo ex eodem autore petito rem* expediam) *verbis* Homeri *Il.ω.v.*614.15.

a *Index nullus hunc locum indicat.*

> Νῦν [a] δ' που ἐν πέτρῃσιν ἐν οὔρεσιν οἰοπόλοισιν
> Εν Σιπύλῳ, ὅθι φασὶ θεάων ἔμμεναι Ἐυνὰς
> Νυμφάων—

Quin locus iſte Euſtathio *ipſo autore, ex illo altero de* Typhone παραπέφρασται·

Pace tuâ, amice, unam adhuc ſagittam properè, & ſtolidè. *Si mihi per* שכניהם *liceret* (*de quâ voce quid dicendum neſcirem*)

ſcirem) *quærerem abs te, Quid ſi* רפאים *de* Titanibus in Tartarum detruſis ; Titanas *autem* , *ſicut alii*, *de* dæmonibus *exponam, quos Deus* ἐταρτάρωσε 2 Pet. 2.4 ? *præſertim cum immediatè poſt verba* Textus mei ᾅδου *mentio facta ſit* Γυμνὸς ᾅδης ἐνώπιον αὐτοῦ. *Confer quæſo mecum quæ in* Titanū *hiſtoriâ dixit* Heſiod. *cum iis quæ apud ſacros ſcriptores legimus.* Heſiod. Θεογ. *v.* 718.—καὶ δεσμοῖσιν ἐν ἀργαλέοισιν ἔδησαν. & *v.* 729. Ἔνθα Θεοὶ Τιτῆνες ὑπὸ ζόφῳ ἠερόεντι Κεκρύφαται. Sanctus Petrus (*loco citato*) σειραῖς ζόφου παρέδωκε. *Adeoq́;* tenebratum δέσμιοι exitum invenire non potuerunt. *Sap. Sol.* Δέσμιοι σκότους καὶ μακρᾶς πεδῆται νυκτὸς cap. 17. 2. & v. 8. *legimus* ἁλύσει σκότους ἐδέθησαν. Exitum, *inquam*, invenire non potuerunt : *nam hoc* Heſiodus, *dicit* τοῖς οὐκ ἐξιτόν ἐστι, & Plato *in* Phædone *iiſdem verbis utitur. Cum quibus convenit iis quæ à* Beato Luca *dicuntur* Evang. c.16. 26. *ubi etiam mentio fit* χάσματος. μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται, adeo ut ii qui volunt hinc tranſire ad vos , non poſſint &c. *Idem* χάσμα μέγα *legis apud* Heſiod. *v.*740. (*ſpatii menſuram habes* v.723. 4.) & *etiam apud* Platonem . Heſiod. *v.*732.—Πύλας δ' ἐπέθηκε Ποσειδῶν—χαλκείας (*proinde legas ſæpe apud* Euripidem & *alios Poetas* Πύ-

 λας

ERRATA.

Pag. 21. lin. 26. leg. *his enim ὀνοματοθεσίαι rerum naturas ſæpè & hiſtorias complecti ſolent*. p. 42. l. 7: *l. Iſraeliticas multitudines*. p. 45. l. 19. l. *quem*. p. 49. l. 27. leg. *præcipuum*. p. 86. l. 8. leg. *haud*.

Reliqua ſphalmata (Candide Lector) ipſe inter legendum facilè corrigas.

PRÆFATIO.

QUantâ hominum frequentiâ, quâ religione, quot ſacrificiis, quàm diverſo corporis juxtà ac ingenii certamine crevit olim Pythiorum gloria, nemo, opinor, qui vel ſummis, ut aiunt, labiis guſtavit humaniores literas, ignorat; Quæ verò tantæ celebritatis ἀφορμὴ atque occaſio fuit, & quos ortus habuit, *viros* ipſos *Apollinares* adhuc latet. In cauſa forſan non tam ſpinæ argumenti, quam minutiæ: Muſcas aquilina ingenia non capiunt, niſi quòd *ex muſca* (ſicut eſt in proverbio) *elephantem* dicendi, qua pollent, arte faciant; & in re puſilla atque levicula ornatè tractandâ grande aliquod indolis ſuæ ſpecimen quaſi ludentes exhibeant: alioqui certè doctioribus & literatiùs otioſis non vacat tricas ſectari; nec bene feriatos deceat *ſtultus ineptiarum labor*: Pythicæ

verò διατριβαὶ nihil aliud ſunt quam *difficiles nugæ; anxiæq; affaniæ*: Græci enim quotquot vel ex induſtria de rebus hiſce, vel obitèr ſcripſerunt, tam fatuas inquirenti prætulerunt faces, ut vel ſuſpenſum animo teneant; vel in devia, quod pejus eſt, ſeducant. ex hiſtoriæ fide quid amplectaris? quid enarres? *Quo teneas vultum mutantem Protea nodo?* Sunt qui Tyrannum, qui latronem, qui ſerpentem, denique qui gigantem ab Apolline victum cæſúmque ludis hiſce inſtituendis anſam dediſſe tradunt. uſqueadeò ſibi inconſtans, & quaſi verſipellis eſt hiſtoria: nec de loco victoriæ meliùs ſecum convenit: Pythonem namque modo in Myſia, mox in Phrygia, modo in Cilicia, mox in Pithecuſa, modo in Bœotia, mox autem in Syria (*a*) confectum memorat. non tamen mirum, quod de illis res adeo luculenta non fuerit; cum vel ipſe Apollo, *pater*, ut fingunt, *diei & lucis* (*b*) accenſâ quaſi lucernâ quærendus ſit: de illo enim ambigitur & addubitatur: quem alii *Jovis*; alii *Bacchi* filium prædicant; hi *Deum* mythicè fingunt, illi *Solem* phyſiologicè interpretantur; alii vero *ducem militarem* fuiſſe hiſtorice narrant. adeo ut Pythius ille Apollo de ſeipſo conſulendus ſit. Quæcunque nimirum de illo adhuc dicta & jactata ſunt, prout

(*a*) *vide Euſtath. in Il. Hom. p.* 262. *edit. Baſil.*

(*b*) ἀμέρα παῖς ἀλίου *Pind. Olym od.* 2.

prout æquali penè ratione niti videntur æquè in diſceptationem veniunt: exercendo igitur ingenio campum præbent; viámque ad novam, vel, ſi placet vetuſtiorem veriorémque tantæ ſolennitatis originem perveſtigandam muniunt ac ſternunt. Incaſſum verò Græciæ rudera veritatis inveniendæ gratiâ verſamus, gemmas in tanta ſterquilinii mole fruſtrà quærimus, ſi non indagini noſtræ bidentes, rutra, mergas paláſque Phœnicias adhibeamus: Hebraicas nempe (per Phœnicias enim intelligo Hebraicas) literas.

Phœniciæ enimvéro originis eſſe græcorum nationem, linguam, ritus pleróſque & cæremonias: tantam verò illa omnia mutationem, jacturam ruinámque ſuſtinuiſſe, ut Græcia jam nunc in ipſa Græcia requiratur. Prorſùs igitur ultrà Græcas literas ei progrediendum eſt, qui priſcam Græciæ Theologiam, ſapientiam, diſciplinam, hiſtoriam nec non & venuſtatem perluſtrare vellet: non ſecùs ac qui urbis proſpectum capiunt, eam ut deſcribant, egredi ſolent; aut in ſublimi quadam ſpecula conſiſtere; ita ut vel prope abſint ab ipſa urbe, vel altiores emineant. Quocircà, ut Poetæ* verbis de Novio abutar.

* *Martial.* *Epig.* 87. *l.* 1.

Migrandum eſt mihi longiùs, vel ille

 Vicinus

Vicinus (Græciæ) *vel inquilinus*
Sit, ſi quis (Græciam) *videre non vult:*

Græci profectò levis, inconſtans, mendax, ſuperſtititioſa gens ſemper habiti; qui παρὰ-παράδοτον veritatem novis ſubinde figmentis ita immutarunt & pene obliterarunt, ut (quod illis in opprobrium vertit Saiticus ille Sacerdos *Patenit*(a) μάθημα χρόνῳ πολιὸν οὐδὲν *nullam diſciplinam vetuſtate canam* habêre videantur. Sin vero larvas, quas veritati (ne ἀμυήτοις innoteſceret) invidia prætendit, detrahamus; &, quas error accumulavit, fabulas amoliamur, Græcis utíque non defuiſſe ἀρχαίαν ἀκοὴν, παλαιὰν δόξαν, doctrinámque ab antiquiſſimis veritatis & ſapientiæ promis condis acceptam pro comperto erit. adeò ut ſenes videri potuiſſent Græci, niſi deliraſſent. Omnia ſanè Græcorum monumenta (perindè ac *Alcibiadis Sileni* fuerunt) foris inépta ſunt, ridicula, & planè novitia; intus autem, ſi modo clave Phœniciâ reſerantur, ſummæ antiquitatis imagines actutùm videas. Immo ſane, quiſquis eorum mythologiam paulo ſagaciori nare percurrit, multa veræ etiam religionis, ut ut ſubleſta, veſtigia non difficulter indaget ac odoretur. Cætera autem miſſa facio; (neque enim mihi animus eſt, nec otium, nec facultas omnia quæ literas

(a) *De quo vide Proclum poſt Platonem in Timæo.*

ras ſacras redolent hìc enodare,) quin, ut præſentis inſtituti ratio poſtulat, omnia fermè quæ de Apolline & Pythone paſſim narrata ſunt, Joſuam Iſraëlitarum ducem atq; Ogum Baſchanis regem præcipuè ſpectaſſe; & quicquid apud Delphos (ſive Pæanica certamina, ſive ipſum Templum, Oraculum, Tripodem, ſive reliqua ſpectes) celeberrimè ſemper audiebat, ab Hebræis olim deſumptum fuiſſe ſimpliciter atque apertè monſtrabo. Sed quòd Apollo idem ſit qui Joſua, Ogúſque à Pythone non diverſus, dictu forte non magis mirùm, quam vanum atque ineptum videri poſſit; cum tam diſſimilia ferantur de illis, ut potiùs δὶς διὰ πασῶν diſcrepantes cenſendi fuerint. Hujuſmodi multa non dubito quin ſibi fingant in animis, qui res, ut ſolent, omnes leviter & perfunctoriè conſiderant. Si tamen intimiùs & penſiculatiùs expendantur, quam bene quadrant omnìa, liquido conſtabit.

DELPHI PHOENICISSANTES.

CAP. I.

Pytho idem qui Typho *per anagramma: Græcos ab Hebræis anagrammatiſmi rationem & uſum accepiſſe conjicitur:* Lycophron *hebraicè calluit, & inde anagrammatiſmos ſuos didicit:* ipſe *ob anagrammatiſmos celebris. ejus anagrammatum ſpecimen.* verſus ἰσόψηφοι, & nomina ἰσόψηφα *quid?* Typhonem *ab Apolline victum Sol* ἔπυσε. i. *putrefecit; inde* Πυθὼ *dictus, & Apollo* Πύθιος *ex Homero.*

RES Delphicas aggredienti mihi, perinde ac Apollini olim, ſtatim fit obviam *Pytho* ſerpens, ante omnia calamo noſtro, veluti ſagittâ conficiendus. de *illo* nimirum, utpote cauſa *Pythicæ* ſolenni-

tatis, ubíque ferè loquuntur Græci; de *Typhone* non item. *Typhonis* autem nomine; ſeu tibicine quodam nititur hæc commentatio Quocircá ne priùs arcem moliar, quàm fundamenta jecerim; & (quod de rebus inanibus ac imaginatione duntaxàt poſitis differenti convenit) ἀσφαλέστερος exiſtimer; neceſſum habeo cum primis oſtendere *Pythonem* atque *Typhonem* planè unum eundémq; fuiſſe. Primò igitur, ut opinor, haud ineptus ſum futurus, ſi eos, quos literarum metatheſis duos fecit, *anagrammatiſmi* artificio rurſus unirem: Græci etenim ab Hebræis (*a*) ut literas & nomina, ita etiam *anagrammatiſmi* rationes acceperunt & acceptas in uſum revocabant; (*b*) eo nimirum concilio, ut intrinſecam neſcio quam ἐπτακασίαν ſuis nominibus inde conciliarent; aut ut vela quædam prætendentes, illa prorſùs à vulgi obtutibus (ne τὸ εἴσω νοούμενον

(*a*) *Anagrammatiſmos ab* Hebræis *olim promanaſſe vel illud argumentum eſt, quod Hebræi non modo nomina magnâ veneratione proſequi, ſed & eorum literas numerare, penſitare, nec non magni facere ſolebant. adhæc traditum eſt (teſte* Blanco Albienſi, *qui ſe alicubi legiſſe aſſerit,) Lycophrona literas Hebraicas percalluiſſe, & inde anagrammata conficiendi modum didiciſſe. nec aliunde forſan derivandum ſit inſigne illud verſus* ἰσοψήφους *(quorum meminit* A. Gellius *noct. Atic. l 14.c.6.) componendi, atque nomina* ἰσόψηφα *perveſtigandi ſtudium. ea autem nomina ſunt* ἰσόψηφα*, quorum literæ, ſi,*

prout

νοȣ́μενον profani videant) abriperent. hinc igitur forſan τ & π (in litera φ enim latet π) tranſpoſitis , Τυφὼν evaſit Πυθών. (c) Τυφὼν

(c) *vid.* פתן *in c.* 2.

prout numeri aliquid notent accipiantur, eundem conſtituunt numerum: atq; adeo ejuſdem poteſtatis eſſe judicantur. unde in Epigrammatis Græcis Damagoræ *cujuſdam nomen* ἰσό‌ψηφον *eſſe cum nomine* λοιμὸς *ſalſè à Poetâ & acutè oſtenditur, id quod ex hac deſcriptione liquet.*

Δ.	4.	Λ.	30.
Α.	1.		
Μ.	40.	Ο.	70.
Α.	1.		
Γ.	3.	Ι.	10.
Ο.	70.	Μ	40.
Ρ.	100.		
Α.	1.	Ο.	70.
Σ.	200.	Σ.	200.
	420.		420.

b) Anagrammata *profectò Græcis uſitata & magni habita vel hoc (ut alia omittam) ſatis probat,* '*quod* Lycophron (*referente* Iſacio Tzetze , *in proleg: ad Lycophron: Alexandram*) εὐδοκίμει τότε ȣ̓ τοσȣ̃τον διὰ τὴν ποίησιν, ὅσον διὰ τὸ λέγειν, ἀναγραμματισμȣ̀ς. *tunc (i. e. tempore Ptolemæi Philadelphi) non tam ob poeſim, quam ob Anagrammatiſmos ſuos benè audiebat. Quorum exempla ſunt.*

Πτολεμαῖος	Ἀρσινόη.
ἀπὸ μέλιτος.	Ἴον Ἥρας.

Τυφῶν certe & Πυθὼν literas poteſtate ſaltem (quod anagrammatiſmo ſatis eſt) eaſdem habent. ſed ne grammaticis hiſce minutiis ſolummodo fulciri videar, en antiquiſſimi Poëtæ (*d*) fidem! qui, licet aliam τοῦ Πυθῶν originem reddat, diſertè tamen canit *Typhonem* ab Apolline victum fuiſſe ac trucidatum; quem quia radiis ſuis ad Apollinis vota, Sol ἔπυσε. i. putrefecit; ex eo, inquit, Τυφάων ſive Τυφῶ dictus eſt Πυθώ; & *Apollo*, Πύθιος; ut in his videre eſt.

(*d*) *Homer: Hym: in Apollinem.*

——ὁ δ' ἐπηύξατο Φοῖβος Ἀπόλλων
Ἐνταυθοῖ νῦν πύθευ ἐπὶ χθονὶ βωτιανείρῃ
Οὐδὲ σύ γε ζωοῖσι κακὸν δήλημα βροτοῖσι
Ἔσσεαι, οἳ γαίης πολυφόρβου καρπὸν ἔδοντες
Ἐνθάδ' ἀγινήσουσι τεληέσσας ἑκατόμβας·
Οὐδέ τί τοι θάνατόν γε δυσηλεγέ' οὔτε Τυφωεύς.
Ἀρκέσει, οὐδὲ χίμαιρα δυσώνυμος, ἀλλὰ σέ γ' αὐτοῦ
Πύσει γαῖα μέλαινα καὶ ἠλέκτωρ Ὑπερίων:
Ὣς φάτ' ἐπευχόμενος; τὴν δὲ σκότος ὄσσε κάλυψε
Τὴν δ' αὐτοῦ κατέπυσ' ἱερὸν μένος ἠελίοιο
Ἐξ οὗ νῦν Πυθὼ κικλήσκεται. οἱ δὲ ἄνακτα
Πύθιον καλέουσιν ἐπώνυμον οὕνεκα κεῖθι
Αὐτοῦ πῦσε πέλωρ μένος ὀξέος ἠελίοιο.

———Sic precatus eſt Phœbus Apollo
Hic nunc putreſce ſuper terram viros paſcentem.
Neq; tu utiq; vivis malum damnum mortalibus

Eris

Eris ; qui terræ multos—nutrientis fructum
comedentes
Hic ſacrificabunt perfectas hecatombas.
Neq; tibi mortem triſtem Typhœus
Arcebit, neq; Chimæra difficilis nominis , ſed
te utiq; hic
Putridine afficiet terra nigra , & excitator
Hyperion.
Sic dixit precando : hujus autem oculos tene-
bræ obtexerunt.
Hunc autem hic putrefecit optabilis vis Solis,
Ex quo nunc Pytho vocatur; hi autem Regem
Pythium vocant cognomine ; quoniam illic
Putrefecit monſtrum vis acuti ſolis.

OGUS

OGUS & TYPHO idem.

CAP. II.

Ogus & Typho idem: Τυφῶν & עוג Og, *urens, uſtulatus*: Inferi *ab* Hebræis *vocantur* קהל רפאים i. e. *cœtus Gigantum cur?* Typho θεομάχος *unde?* idem *in Tartara detruſus*, & *in lacu* Serbonidis *aut* Oronte *fluvio ſubmerſus cur ſingatur*; & *cur Serpens dictus ſit*. פתן Pethen, *hebraicè* aſpis *vel* ſerpens; *inde* Πυθῶν: divinatio *per ſerpentes familiaris* Hebræis, Arabibus, Phœnicibus & Grœcis; *inde* σιωνίζη, μαντεύη *apud* Heſychium: Pytho *Apollini Delphos proficiſcenti obſtetiſſe fingitur: fabulæ iſtius origo Hebraica*: Typho Βέβων & Σμὺ *dictus*: Typhonis *cubile in* Arimis: Ἄριμα *non in* Pithecuſis *inſulis &c ſed in* Syria; *quæ* ארם *Aram* ab Aramo; & شام à Semo *Arami* patre *nuncupatur*. Orontes *à Typhone ibidem fulminato* Τυφῶν *dicitur*. ὕδης *apud* Homerum *ſphalma graphicum pro* ἰούδης *vel* ἰόδης; *reſtituitur*: Græcorum *alphabetum antiquitùs* υ *carebat*: Attici ο *pro* ου *uſi ſunt etiam poſt Homeri tempora*; *per* ὕδης *vel* (*quod rectiùs*) ἰούδης πίονα δῆμον *in* Homero *notantur* Baſchanitæ. Gigantes, *qui*

contra

contra Deos ex Ægypto *provenientes pugnabant, fuerunt* Amorrhæi : *quomodo* Iſraëlitæ *à Græcis* Dii *nuncupari cœperunt, explicatur:ad*Ogi ſpondam(*de qua memoratur in S S S*) *alludunt Typhonis* εὐναὶ. *i. e.* cubilia,*quæ celebrat Homerus*: Ἐν Ἀρίμοις *inſcitè vertuntur* Inarime *per Virgilium. Typhonis* hiſtoria *poſt aliquot ætates in* fabulam *ceſſit*; *&* interpretationem *ſubiit, modo* ethicam, *modo* phyſiologicam. Omnis *mons ignem evomens à* Typhone *comburi creditur*:quicquid *noxium fuerit, Ægyptii* Typhonis nomine *ſignificabant.*

VIdeor equidem mihi videre quamplurimos, qui dum *Typhonem* referri ad *Ogum* ſentiant,eludent illicò, riſúque emorientur;ut qui Pythagoram citiùs in gallum aut ranam olim mutatum, quam Ogum in Pythonem ſerpentem, mythicâ licet memetamorphoſi,converſum credant. Rideant tamen;lepidè agant, ſuſpenſóq; ſubſannent naſo:mihi certè dum levibus verſor in argumentis,abundè erit ſatis ſi non ſine ratione aliqua inſanire videar. Sive autē Typhonis *nomen* ſpectes,ſive *hiſtoriā* vix ovum ovo ſimilius invenias, quam Typhoni Ogum:quod ad nomen attinet τύφειν eſt καίειν

i.e. urere,

i. e. urere,teſtibus Heſychio & Euſtathio: Τυφῶν igitur *urens*: quid autem עוג Og? certe *uſtulatus*, *urens*; ab עוג *aduſſit*, *uſtulavit*: adeo ut quæ de Pythone paſſim,de Ogo ſimiliter, ne mutato quidem nomine, narretur fabula. Non opus eſt ut moneam te, candidiſſime lector, Ogum fuiſſe Gigantem, & contra Jehovam, multis retrò hinc ſæculis inſtruxiſſe aciem; ne lippis hoc aut tonſoribus, immò nec leviter tinctis ſemipaganis ignotum: advertas attamen Hebræos olim damnatorum ſedem vocaſſe קהל רפאים i.e. *cœtus Gigantum*: Proverb:21.16. aſtipulatur Arabs qui hìc habet مجمع الجبابرة *ſynagoga Gigantum*; eorum nempe domicilium de quibus legitur (*Gen:6.*) *Potentiſſimi illi qui fuerunt jam olim viri celeberrimi*; impii ſane defectores* Deum protervè atq; audactèr op-
נפילים pugnantes; in tantùm ut *pænituit Jehovam, quod feciſſet hominem in terra*, & *doluit apud animum ſuum*. Horum,inquam,ſcelere atque impietate factum erat, ut locus cruciandis in æternùm reprobis deſtinatus, *Rephaim*, id eſt, Gigantum *cœtus* apellaretur. hinc igitur Græci per omnia fermè *Hebraizantes*,vel (quod ipſi malint,tum quia univerſam Palæſtinam, Phœniciam; & Pa-

læſtinos, Phœnices vocabant; tum quòd à Phœnicibus, quicquid ipſis doctrinæ vel literarum fuit, acceperant) *Phœniciſſantes*, Typhonem non modo θεομάχον gigantem ferunt, ſed & —*tenebroſa in Tartara mittunt*, ut ſempiternis ibi flammis ardeat: (a) Quin & mihi penitiſſimè perſuaſum eſt, fabulam iſtam de Typhone in lacu Serbonidis, aut (ut alii volunt) in Oronte fluvio pridem ſubmerſo, non aliunde confictam fuiſſe, quam ex illo loco Jobi (*cap.* 26. 5.) *Gigantes gemunt ſub aquis.*

Adhæc quià S.S. Scripturæ frequenter aſſolent impios & populi Dei hoſtes (quales erant Ogus, & reliqui Cananæi) draconum ſerpentúmque nominibus infamare; proinde etiam Typhonem modò ſerpentem modò draconem vocarunt: *Strab: geograph*: *l.* 16. Quoniam vero Serpens vel aſpis hebraicè פתן *Pethen* dicitur, hinc Τυφὼν, vocabulo ad Hebraicam vocem ficto, poſteà Πυθὼν (quæ nominis origo omnium maximè veriſimilis eſt) appellari cæpit, hoc autem nomen èo faciliùs ab omnibus receptum fuit, quòd ad Oracula

(a) *Pindar: Pyth: od.* 1. ὅτε ἐν αἰνῷ ταρτάρῳ κεῖται θεῶν πολέμιος Τυφὼς. *& ovid. Met. l.* 5. *—flammamq́; fero vomit ore Typhœus. & Sil. Ital. l.* 14. *tum Catanc ardenti nimium vicina Typhœo.*

magis

magis aptum atque accommodatum videbatur.

Conſtat enim Hebræos (apud quos נחש *Nichaſh* vel *Nachaſh* tum *ſerpentem*, tum *divinationem* ſignificat) ex ſerpentibus olim divinationes ac auguria inſtituiſſe.

Quod & Arabes (quibus الهة *ilahat* ut *cultum* ac *adorationem*, ita etiam *Serpentem* notat) itidem feciſſe conſentaneum eſt: at præ cæteris Phænices ſerpentum cultui multum tribuebant; ut teſtatur Euſebius in *lib.* 1. *de præp: Evang:* Tandem aliquando Græcis etiam, qui à Phœnicibus inſtituti fuerunt, tanta ſerpentum fuit æſtimatio, & in augurio tam frequens uſus, ut à Serpente verba, quibus exprimi vulgò ſolet augurium, mutuati fuerint: οἰωνὸς enim Serpens eſt; & οἰωνίζη, μαντεύη. Heſychius.

Sed prorſùs, ut luculentum fiat quàm propè fabula Typhonis abſit ab Ogi hiſtoria, ita mihi procedendum cenſeo: Amorrhæi quondam Joſuæ atque Iſraëlitis per gentem ſuam tranſituris ad Schiluntem (ubi dei Arcam, divinúmque Oraculum fixuri erant) viâ interdicebant: celeberrimus autem rex Amorrhitarum fuit Ogus; adéoque pro more quicquid ab aliis inſigni

gnitèr geſtum ſit, in eum Poëtæ deferunt: narrant itáque Pythonem obſtetiſſe Apollini quò minùs ad Delphos (*b*) accederet, Oraculíque præfecturam nanciſci poſſet. Quantoperè verò *Schiluntis* ad exemplum compoſiti fictíque fuerunt *Delphi*, ea, quæ poſthàc dicentur, affatìm probant. Sed autem belli Amorrhitani, ad inhibendum Joſuæ tranſitum geſti, hiſtoriam, illi ob oculos habuiſſe videntur, à quibus Typho primùm Βέβων & Σμὺ dictus fuit: iſta enim nomina, *teſte Plutarcho in Iſid: & Oſyrid:* præ ſe ferunt καθέξιν ἢ κώλυσιν. I. *Detentionem vel inhibitionem.*

Porrò ſi quæras à Poëtis, ubinàm gentium Dii olim contrà Gigantes bellum geſſerint? & quâ regione Typhonem dè medio ſuſtulerint? ea ſtatim percontanti ſubjicient, quæ ipſum Ogi regnum, ni fallor, innuunt indicántque: ut omittam cæteros audite Homerum in *Iliad*: 2:

Γαῖα δ' ὑπεστονάχιζε Διὶ ὡς τερπικεραύνῳ
Χωομένῳ, ὅτε τ' ἀμφὶ Τυφωέϊ γαῖαν ἱμάσσῃ

'Εν

(*b*) *Ita enim* Callimachus *de Apolline canit.* Πυθῶ τοι κατιόντι συνήντετο δαιμόνιος θὴρ αἰνὸς ὄφις *&c.* *videſis Scholiaſteu Ariſtophanis in* εἰρήν. *pag.* 654.

C

Ἐν Ἀρίμοις, ὅθι φασὶ Τυφωέος ἔμμεναι εὐνάς.
Terra verò ſubtùs gemiſcebat Jove quaſi fulminibus-gaudente
Irato, quando circa Typhoëa terram verberat
In Arimis, *ubi dicunt Typhoëi eſſe* cubilia.

Ἄριμα certè nonnulli circa Tmolum; multi juxtà Corycium antrum, in Pythecuſis inſulis (quia πίθηκοι linguâ Tuſcâ ἄριμοι vocantur) haud pauci locant; in aliis locis alii; (*c*) Sed illi, meâ quidem ſententiâ, omnium rectiſſimè, qui Arimos in Syria ſtatuunt: τοὺς Σύρους (inquit Strabo *d*) Ἀρίμους δέχονται, οὓς νῦν Ἀραμμους λέγουσιν *Arimorum nomine* Syros *intelligunt, quos nunc* Aramos *vocant.* οἱ Ἕλληνες Ἀραμαίους ἐκάλουν ἢ Ἀρίμους. *Syros Græci vocabant Aramæos aut Arimos.* Erat enim *Aram*, Semi filius, *pater Syrorum.* Unde *Syria* quoq; dicitur ארם *Aram.* Quæ tamen ab Arabibus vocatur شام à Semo: niſi forſan ita dicatur, quòd ſit ad ſiniſtram Arabibus; quippe شام vel شامة *Shàm* vel *Shâmat* (quæ Syriam notant) *partem ſiniſtram* ſignificant. Typhonem prorſùs in Syria peremptum fuiſſe probat nomen Orontis fluvii; qui non ſolùm *Ophites*, ſed & (quaſi præ ſe ferens ejus *Epitaphium*) Τυφὼν appellari ſolet: (*e*) μυθεύουσι δὲ

(*c*) *Euſtath. in Iliad. p.* 262. *lin.* 25. *edit. Baſil.*

(*d*) *l.* 13. *& l.* 16. *vid* *Euſtath. in Iliad. loco jam citato.*

(*e*) *Euſtath in Dionys.* περιηγ. *pa.* 123. *& in Ili. p.* 262.

δὲ ἐνταῦθα τὰ περὶ τὴν κεραύνωσιν Τυφῶνος καὶ τοὺς Ἀρίμους. *eò loci Typhonem fulminatum, atq; Arimos ibi ſitos eſſe fabulantur.* Eſt autem Orontes, fluvius Coele-Syriæ; in qua profligari Typhonem Græci quidem rectè; ſed ad Orontem id fieri perperam, &, pro more ſuo, ineptè ſtatuunt. Illius attamen interitus & ſepulturæ locum verè prorſùs & disertè perſtringit Homerus eo verſu, qui, notariorum incuriâ prætermiſſus, tribus ſuperioribus ἐπαναληπτικῶς addi ſolet; nempe

Χώρῳ ἐνὶ δρυόεντι, Ὕδης ἐν πίονι δήμῳ

Agro in quercino, Hydes inter opimum populum.

Ὕδην, ſcio, multi in *Lydia*; nonnulli in *Cimmeria* (fortè quòd ubi locorum fuerit, illos omninò latuit) ſitam volunt. At *Hyden* inter Lydos inveniri pertinaciter inficiatur ille Geographus quem toties citat Euſtathius in Il:2. Nec loci deſcriptio Homerica Lydiæ conveniat: *Hydes* enim pingue erat ſolum & quercetis abundans: *Mæonia* vero (quæ & *Lydia*) ἄδενδρος πλὴν ἀμπέλου: *arborem niſi vitem non habet.* (f) Summaettereà camporum facies erat cinerulenta, petroſa, ac nigra, ut Strabo *lib.* 2. non veritus ſit eam regionem, nempe Lydiam, vocare κεκαυμένην i. e. *ambuſtam.* Hyde igitur vel nuſquam eſt, vel quo loco

(f) Euſtath *in Dionyſ.* περιηγ. p. 125.

 delitеſcat

deliteſcat, ignoratur: Quod ſi mihi liceat hodiè cenſorem agere, Ὕδην adſcititâ quâdam formâ jamdiu larvatam detegam; eámque, ut vagabundas ſolent, corrigam; & tandem in patriam ſuam, Syriam nempe, immò ipſum Ogi regnum, denuò remittam: in *Syria* nimirùm (latè hìc, ut ſolet, accipitur *Syria*) commorata eſt *Hyde*, úſque dum celeri notariorum pennâ longiùs evolâſſet: Eſt enim ὕδη procul dubio ſphalma graphicum, quùm primitùs, ut opinor Ἰούδα fuit. Ità igitur verſus iſtos Homericos legendos cenſeo

Γαῖα δ' ὑπεστονάχιζε Διῒ ὡς τερπικεραύνῳ
Χωομένῳ, ὅτε τ' ἀμφὶ Τυφωέϊ γαῖαν ἱμάσσῃ
Ἐν Ἀρίμοις; ὅθι φασὶ Τυφωέος ἔμμεναι εὐνάς.
χώρῳ ἐνὶ δρυόεντ', ἰούδης ἐν πίονι δήμῳ.

Terra verô ſubtùs gemiſcebat Jove quaſi fulminibus—gaudente
Irato, quando circa Typhoëa terram verberat
In Arimis *ubi dicunt* Typhoëi *eſſe cubilia,*
in Agro quercubus *abundanti* Judæ *inter opimum populum.*

Scribarum certè vel inconſiderata celeritas, vel ignorantia, τὸ ἰούδης inhumanè tractavit, ita ut non modo caput ejus, nempè τὸ ι. abſcidit; abſciſſum voci δρυόεντ', finali ſuâ

ſuâ vocali per apoſtrophum privatæ, annexit; ſed & ο in ſpiritum aſperum & accentum vertit: hinc manca ac mutila vox iſta ὕδης pro ἰούδης. Non deerit tamen illi argumentum, ſi quis autumaret ab ipſo Homero non ἰούδης ſcriptum fuiſſe, ſed ἰόδης eúmque hoc modo legi metricæ optime conſuluiſſe, nec non & Atticæ ſcriptioni morem geſſiſſe. Veteres ſane Græci præ literarum inopiâ, vocem hebræam יהודה ſcribentes reddere ιουδα non valebant, ſed ιοδα; priſcum namque Græcorum ἀλφάβητον (quod literas ſedecim tantùm habuit) υ carebat (g) unde ὀδὸν pro οὐδὸν: ο pro ου: ἰδὸ pro ἰδοὺ: & σπουδαῖος pro σπουδαῖος ſcribebant. ο autem pro ου uſitari ſolet non modo ante viginti quatuor literas ab *Ionibus* inventas, ſed & longè poſt ad Socratis uſque tempora: ut probat doctiſſimus Salmaſius in notis margine citatis *pag*. 39. Homerus ante Socratem quingentos circitèr annos vixit: adeò ut à ratione prorſùs alienum non ſit affirmare, quod Homerus hìc Atticè (nam tempore Homeri ο pro ου Attici duntaxat uſi ſunt, qui ſedecim literarum numerum diutiſſimè retinuerunt) metri cauſâ dixerit ἰόδης pro ἰούδης ἐν πίονι δήμῳ *Judæ inter opimum populum*. i. e. inter *Judæos* ſive *Iſraëlitas* illos, quibus ſorte & victoriis obtigit

(g) *vide ſis Marium Victorinum de arte gram. l.* 1. *Scal. in Euſeb. & Salmaſii notas in conſecra. Templi in agro Herodis.*

git ferax illud ſolum, quod *Typho* ſive *Ogus* antea tenuerat, & in quo victus erat: fælicem vult & opimam *Baſchanis* regionem; quam quaſi digito monſtrat Poëta illis etiam verbis, χώρῳ ἐνὶ δρυόεντ'. i e. *in regione quercubus abundanti:*

Quæ enim regio ob *querceta* celebrior? quis ager ob pecudes uberior? ob frumenta fæcundior? hìc *quercus* Baſchanis, (*h*) illìc *oves*, *armenta*, ac *triticum* (*i*) reliquáque omnia, quæ regni iſtius fœlicitatem probant, honorifice commemorata ſunt.

(*h*) *Iſai: c.* 2.*com.* 13. *Ezec.* 27.6.
(*i*) *Deu. c.* 32.*comm.* 14 *& alibi*

Sed quid multa? quis ab Homero terram Baſchanæam non indicari cenſeat? quis Arimos Cœle-Syros eſſe dubitet? nemo, herculè nemo: Mihi porrò luculentum videtur *Gigantes* illos, quorum apud Poëtas haud infrequens eſt mentio, *Amorrhæos* fuiſſe, *Anakæorum reliquias*; & *Deos*, qui (ut fingunt) *ex Ægypto provenientes* adverſùs Typhonem prælio dimicabant, *Iſraëlitas* extitiſſe; qui & ipſi ex Ægypto proceſſerunt, Ogúmq; Anakæorum omnium tunc temporis facilè principem atque coryphæum devicerunt; ejûſque regnum, quod ارض الجبابرة i e. *Terra Gigantū* vocari ſolet, in ditionem ſuam redegerunt. Quam

autem

autem ob cauſam Dii tandem dicti fuerint Iſraëlitæ, in promptu eſt explicare: notum quippe homines pios & fideles ab Hebræis appellari בני האלהים i. e. *filios Dei*, atque eo nomine opponi בני אדם i. e. filiis Adami ſive filiis hominum, ſcilicet improbis & Ethnicis. Hinc ergo priſci illi Græci, qui non modo Hebraicas hiſtorias & res geſtas, ſed etiam phraſes modóſque loquendi, vel ab ipſis Hebræis, vel à Phœnicibus edocti ſunt, Iſraëlitas *Dei filios* appellare didicerunt; tandem verò & *Deos*: ſolent enim Græci Ἑλλήνων παῖδας, *ipſos Græcos*; μουσικῶν παῖδας, *ipſos muſicos*; τοὺς τῶν γραμματικῶν παῖδας, *ipſos grammaticos dicere*: ideóq; quos primò per Hebraiſmum Θεοῦ παῖδας *Dei filios*; eos ipſos extemplò propter vernaculum iſtum loquendi morem, Θεοὺς *Deos* vocabant. Ita ſane: ni fortè per Deos intellexerint non omnes Iſraëlitas, ſed Moſem duntaxat & Joſuam: quos ipſi priùs in Deorum album nefariè cum retuliſſent, jam tunc nequiſſimè colebant: illum *Bacchi* nomine, (k) hunc *Apollinis* ſive *Herculis*.

Poſtremò Græci, ne quid in Ogi hiſtoriâ celebre ſicco pede præterirent, intactúmq relinquerent, ad πολυθρύλλητον iſtam *ſpondam* ſive *cubile*, quod literæ ſacræ (*Deut.* 3. *comm.* 11.) memorant, apertiùs alludunt:

(k) *vid. Cl viros Voſſium de Orig. & progreſ. Idolo. l. 1. c. 30. & Bochartum de Phœn. coloniis l. 1 c. 18.*

(*l*) *vid. ſupra.*

quid aliud ſibi velint apud Homerum (*l*) Τυφωέος εὐναὶ. i. e. *Typhonis cubilia?* nihil certè: Εὐναὶ autem, ſi probè intelligam, tùm βάσιλιν, tùm τάφος, cùm κοίτην notent: & licèt quævis ſignificatio noſtrâ ſatis intereſſe poſſit; illi tamen inſigne illud hiſtoriæ momentum ob oculos habuiſſe, ac Poëtæ ſenſum veriùs expoſuiſſe videantur, qui κοίτην eligunt, & εὐνὰς *cubile* vel *lectum* reddunt: animo tamen à Virgilii diverſo: ille enim, cùm veram fabùlæ rationem non noverit, Poëtam (quem transfert ſæpiùs) rectè intelligere non potuit. Hinc igitur ἐν Ἀρίμοις, junctis inſcitè vocibus, *Inarime* vertit; & εὐνὰς *Sepulchrum* interpretatur: quod ex his conſtat. (*m*)

(*m*) *Æneid. l. 9.*

Tum ſonitu Prochyta alta tremit, durumq́; cubile.

Inarime, *Jovis imperiis* impoſta *Typhœo*

Hæc, inquam, ita intelligebant antiquiores Græci: Poſtquam autem vera Ogi ſeu (quod idem græcè) Typhonis hiſtoria penitùs amiſſa, vel ab ipſis ſaltèm corrupta fuerit; protinùs (ut ex aquâ, quam ſibi hærere percipiebant, eò facilius emergerent) quicquid de illo dictum reperiebant, id omne μῦθον eſſe pronuntiantes, ad ἑρμηνείαν animos appulerunt. Undè quamplurimi (*n*) *Typhonem* ἠθικῶς exponunt *faſtum*, atq; in

(*n*) *vid. Tzetzen in Lycophr. p. 38.*

inanis gloriæ cupiditatem; centum capita, hoc eſt, multos modos elationis habentem; à Jove tandem, rectâ nempe ratione, fulminatam, incenſam dejectámq;. Alii verò στοιχειακῶς eum interpretantur *ingentum ſpiritum, Chao atq; Erebo ſolutis, agitationem, motum atq; ignitionem; quæ non multò pòſt à* Jove, *id eſt, à benè temperato aëre ac cœlo compeſcebatur.* Atque etiam propterea quòd in locis cavis admodùm ac pumicoſis, in Siciliâ præſertim, fumus interdiù, noctù ignis ſolet erumpere, lapides & ſaxa projicere; finxerunt ilicò *Typhonem* à Jove in *Sicilia* confoſſum: quod tamen alii in *Lydia*, *Cilicia*, *Phrygia*, multíſque aliis in locis, eâdem ratione ducti, factum volunt. At verò *Artemon* quemlibet montem, ignis evomitione laborantem à *Typhone* comburi ſtatuit. (*o*) Ægyptii demùm qnicquid noxium fuerit & perniciosum, Typhonis nomine ſignificabant. Unde Plutarchus πᾶν ὅσον ἡ φύσις βλαβερὸν καὶ φθαρτικὸν ἔχει, μόριον τοῦ Τυφῶνος ἐστιν. I. *quicquid habet natura noxii & damnoſi ad Typhonem pertinet.*

(*o*) *vid. Tzetz. in Lycophr. p.* 38. & *Euſtah. in Il.* 2. *p.* 261.

IOSUA

IOSVA & APOLLO idem.

CAP. III.

Joſua & Apollo idem *reipſa*, *nomine tenùs oppoſiti*. יהושע Jehoſcua *vel* Joſua, *à ſervando:* Ἀπόλλων Apollo *à perdendo*. Joſua *cur à Græcis* Ἀπόλλων *dictus*. Joſuam *laudibus efferebant* Cadmæi *Phœnices*: illum *vero Phœnices* Africani latronem *vocabant*. Παιὰν *antiquiſſimum nomen* Apollinis. Pæan *&* Joſua *nomina* ἰσοδύναμα: Ἰησοῦς *&* Ἰήϊος *eadem*. Apollo *undè* Medicinæ Deus, Ἀλεξίκακος, Ἀκέστιος, Οὔλιος. Ἰὴ Παιὰν *exclamatio* valetudinariis *uſitata*. Apollo *ab* Anakim *vel* Anacæis *victis* Ἄναξ *dicitur*. Anacæus Phœnicem *ſignificat*, *quomodò*: Phœnices *ità dicti*, *non*, *ut multi volunt*, *à* palmis, *à* purpuræ *aut* Rubri Maris *colore*, (*mare autem* Rubrum *ſic appellatur*, *non à colore*, *ſed ab* Erythra *rege*. i. Edomo *ſeu* Eſavo, *cujus poſteri* Idumæi *mare illud accolebant. in notis*) *Nec* ἀπὸ τοῦ φοινίξαι i. *ab occidendo*, *Nec à* Phœnice, *qui &* Erythras *ſive* Edomus *fuit*. *Sed à* בני ענק Bene-Anak, *ſive* Phen-Anak; *nam Græci*, Beth Hebræum *emolli-*

re

re ſolent: undè ἄῤῥα arrhabo *pro* ערבה araba, &c. *ex obſervatione D^{ni}* Bocharti. Anakæi *gens clariſſima ob* robur, militiam, & literas. Og *Philoſophus. v: annotat: Sidonii aliiq;* Cananæi *ſibiipſis arrogabant* Anakæorum *nomen & gloriam, ſeſe* Ben-Anak. 1. *filios Anaki vocitantes. inde φένακες, mox φένικες, tandem & corruptiſſime φοίνικες.* Ἀνακαῖος *per contractionem fit* ἄναξ. ξ *valet* κ *&* σ. *Tyrii* θαλασσοκρατοῦντες. *Mercatores Tyrii, Principes habebantur.* Unde Græcum τυράννου *nomen,* Gallicum *Sire,* & Anglicum *Syr. Conjecturæ de Tyrrhenorum Origine, & cur* τύῤῥηνοι *dicerentur. Tyrrheni perinde ac Phœnices* ἀνθρωποθύται. *v. annotat: Tyrus* צור Tſur *vel* Sur: *inde* Syria & Syri. *Syrus tandem* Servum *denotabat, in not:* Joſua *cur* Ἄναξ *dictus.*

LIquet jamdudum quàm bene inter ſe ſe conveniant *Ogus* & *Typho*: reſtat adhuc, quod proximum eſt, ut oſtenderem nè hilum quidem intereſſe *Apollinem* & J*oſuam*. Quòd ut effectum daretur, animo volvi ac perpendi eorum nomina: his enim rerum naturæ ſæpiùs & hiſtoriæ complecti ſolent: ut non inſcitè *Plato* in Cratylo pronuntiaverit *impoſitionem*

nominum

nominum non fuiſſe φαύλων ἀνδρῶν ὐδὲ τῶν ἐπιτυχόντων. I. *imperitorum, nec quorúmvis.* At dicat aliquis, *Apollinis* & *Joſuæ* nomina tàm diverſæ ſunt indolis & ingenii, ut priùs ignem des aquæ in matrimonium, quàm duo hæc vocabula fœdus icere, ac in unum coaleſcere facias. Quippe quia יהושע Jehoſchua vel Joſua, *Servatorem*; Ἀπόλλων Apollo, *Vadeum* notat. Illud nomen ſalutem præ ſe fert; hoc perniciem. *Apollinem* enim ſic dictum putant (a) ὡς ἀπολλύντα τὰ ζῶα. I. *quòd exanimat & perimit animalia.* Unde & *inuſtos morbo* Ἀπολλωνοβλήτυς appellabant. Sit ſane ita; tantùm abeſt nihilominùs illos ut diverſos cenſerem, ut vel ex eo nomine ſimilitudinem non levem peterem. Nàm qui res geſtas à Joſua ſpectabant, & ante oculos habebant legem præceptúmque Dei, quibus obſtrictus Joſua, Cananæos omnes funditùs evertere, aut fugare tenebatur; illi, inquam, *Joſuam* non ineptè *Apollinem* vocabant. Nec fuit primò infamiæ, ſed vindictæ vocabulum: honeſtiùs enim, ſi rectè intelligam, de *Joſua* ſentiebant illi *Phœnices*, qui *Cadmi* ductu migrabant ultrò in *Græciam*; quàm qui à *Joſua* & *Iſraëlitis* pulſi è patrio ſolo concedebant in *Africam*: Illi certe terram vertere coacti, *Joſuam* crudelem Tyranum, & (ut *Scythæ*

(a) *in Phaëtonte Euripides. & Archilochus apud Macrobium l. 1. c. 17.*

Scythæ verbis ad *Alexandrum* hùc tranſferam) *omnium gentium, quas adibat, latronem* judicabant. (*b*) Cadmi uerò colonia *Joſuam*, non ut *ſævitiæ mancipium*, ſed ut *flagellum Dei* potiùs ſuſpiciebant, ac laudibus efferebant * & hinc apud Græcos ortum puto nomen Ἀπόλλωνος. Qui verò quid Joſuæ *nomen* ſignificaret, adverterunt, eum Παιᾶνα i. *Pœanem* vocabant. Quòd nomen omnium, quibus Græci Apollinem notare ſolent, maxime proprium atque antiquiſſimum duco. Mihi argumento eſt, quod vel puellum adhuc eo nomine inſigniri finxerint: nam *Latona*, inquiunt; *cum propiùs acceſſiſſet Typhonis antrum, ne à ſerpente ſtatim opprimeretur, Apollini tunc puello, & ſagittis armato animos addebat, acclamando,* ἰὲ Παιὰν ἰὲ Παιάν; i. *mitte Pœan, mitte Pœan.* monens ut tela in beſtiam mitteret. hæc illi fabuloſe; ex quibus attamen elucet & manifeſtum eſt, *Pœanem* nomen antiquiſſimũ eſſe; ſeriùs igitur in uſum prodiit vox Ἀπόλλων & aliam fortè, quàm quæ ſupra

* *vid. cap. ultimum.*

(*b*) *Liquet ex Procopio in Vandalicis, ubi columnas quaſdam tradit in Africâ Tingitanâ erectas cum Phœniciâ inſcriptione, hujuſmodi ſenſum præ ſe ferente.* ἡμεῖς ἐσμὲν οἱ φεύγοντες ἀπὸ προσώπου Ἰησοῦ τοῦ λῃστοῦ υἱοῦ Ναυῆ. i, Nos ii ſumus, qui fugerunt à facie Joſuæ latronis filii Nave.

ſupra traditur originem ſibi vendicat. * Apollo autem Παιὰν ſive Παιῶν dicitur ἀπὸ τοῦ παίειν quod eſt θεραπεύειν. I. *mederi & ſalvum facere* (c) Æquipollent igitur *Pæan* & *Joſua*; eandémque, quod veriſimile eſt, olim denotabant perſonam. Certè Ἰησοῦς, *Joſua*: & Ἰήϊος, *Apollinis* nomina, (ſi vox Ἰήϊος (d) ἀπὸ τοῦ ἰᾶσθαι. I. *à ſanando*, ut volunt, deducta ſit) non modo ἰσοδύναμα ſunt, ſed & eadem. Verumenimvéro quamprimùm *Joſuæ* hiſtoriam & res geſtas error & ethniciſmus eò obſcuraverat, ut, quis ille *Pœan* eſſet, Græci penitùs ignorarent; vim verbi tantùm retinentes, in animis, neſcio quem *Medecinæ Deum* finxerunt: (e) quem *Athenienſes*, Ἀλεξίκακον, *Elei* Ἀκέσιον ea propter appellabant: quin & *Mileſii* Οὔλιον. I. *medicum*: οὔλειν enim eſt ὑγιαίνειν. *Euſtathius.* unde illud Homeri in Ὀδυσ:

Οὖλέ τε καὶ μέγα χαῖρε.
Vale atq; vehementer ſalve.

Hinc igitur apud Gentes ille mos obtinuit, ut cum ſibi dari ſanitatem precarentur, Ἰὴ Παιάν. I. *medere Pœan* clamarent.

In ſumma conſtat utriúſque nomina ejuſmodi eſſe, ut quæ huic propria ſunt, alteri quoque non impropriè tribui poſſint.

* *vid. c. 10. ad finem.*

(c) *Euſtat. in Hom. Il.* 1. *p.* 104. *edit. Baſil.*

(d) *aliam* τοῦ Ἰήϊος *originem videas in cap.* 7.

(e) Παιᾶνα πάντων τῶν ἐν οὐρανῷ θεῶν ἰατρὸν *Lucian de podag:*

Sed

Sed manca adhuc, inquies, & mutila erit iſta, quam polliceris, analogia; ſi non & re geſtâ ſimul conveniant: eſto. *Apollinem* verò *Ogum* & reliquos etiam, quos *Hebræi* בני ענק Bene-Anak i. *filios Anaki* vocant, deviciſſe, non obſcure mihi videtur indicare frequens iſta, quâ eum Poëtæ invocare ſolebant, appellatio; τὸ Ἄναξ dico: ita enim vetuſtiſſimus Poeta *Orpheus*

> Ὦναξ (*pro* ὦ ἄναξ) Παιὰν ὦ βασιλεύς,
> κακαπαύων Ἀπόλλων.

Quod, ſi quid ex inſtitutione primâ (& non ex uſu nimis inveterato) ſignificarit iſta vox, ſpectandum fuerit, ità redderem

O Anacæus Pœan, ô rex, ô mala-ſedans Apollo.

Et illud *Homeri* (hymno in Apollinem)

> —— οἱ δὲ Ἄνακτα
> Πύθιον καλέουσιν ἐπωνυμίαν.
> —— *Hi vero Anacæum* i. Apollinem:
> *Pythium vocant cognomine*

Orpheus ſanè ταυτολόγος eſſet (quod in appellativis ſaltē nominibus quàm ineptum!) ſi nihil aliud per τὸ Ὦναξ intellexerit, quàm *ô rex*; cum ſtatim ſubjungat ὦ βασιλεύς. Ἄναξ igitur (pace Grammaticorum qui id aliunde deducunt. (*f*) ab ענק *Anak* vel ענקים *Anakim* potiùs arceſſendum puto. Sin autem τὸ Ἄναξ ab *Anakim* ſuos acceperit

(*f*) *v. Euſtath. in Hom. Il.* i. *pag.* 16.

perit natales; nil mihi, regerat aliquis, magis ἀπροσδιόνυσον & incongruum videri poſſit, quàm *Apollinem*, quem inter & J*oſuam* nihil eſſe ſtatuis, *Anacæum* vocare. Quomodò enim J*oſua*, qui tanto *Anacæos* odeo proſecutus eſt, ut in eorum ſtirpe delenda vires omnes ac nervos ſuos intenderit, nomen illud attribui potuit? non inepta quidem dubitatio.

Quâ igitur ratione Ἄναξ *Anacæum*; Anacæus *Phœnicem* nec non & J*oſuam* denotet; ita accipite.

Phœnices (quos alii ἀπὸ τῶν φοινίκων. i.e. *à palmis*, quibus conſita erat Phœnicia; alii à *Phœnice*, Agenoris *filio*, qui *Phœnicibus* imperavit; alii à *colore* Rubri Maris; (*g*) *à purpureo colore*, quo

(*g*) Herodot. *in Clio c.* 1. Diodorus *l.* 16. *& alii apud* Strabonem *l.* 1. *ſtatuunt* Phœnices *olim fuiſſe rubri maris accolas, ſed terra motu vexatos* Aſſyrium ſtagnum *primò*, *mox autem maris* Mediterranei *littus incoluiſſe*; *&* Phœnices *dictos fuiſſe* ὅτι καὶ ἡ θάλαττα ἐρυθρά. i. *quod mare ſit rubrum. Hoc illi: Mare autem rubrum dicitur non à colore*, *ut nugantur*, *ſed ab* Erythra *rege; id eſt*, Edomo *vel* Eſavo. *qui, quòd à fratre ſuo* Jacobo *juſculum rufum petiit ac impetravit*, *Hebraicè* אדום Edomus. *& Arabice* احمر Ahmaro *i. e. ruber, & Græcè, quod idem eſt* Ἐρυθρὰς Erythras *vel* Erythræus *dictus eſt.* ἄδομα γὰρ οἱ Ἰουδαῖοι τὸ ἐρυθρὸν καλοῦσιν ὅτι ξανθὸν βρῶμα δοὺς τῷ ἀδελφῷ τὰ πρωτεῖα εἰλήφει. *Steph. de urb. in voce* Ἰδουμαῖοι. Edomi *verò poſteri* Phœnices *non ſunt*, *ſed* Idumæi *ſeu* Erythræi, *qui mare illud accolebant.*

celebris erat *Tyrus*, alii deducunt : quos Cl: Voſſius à *Phœnice*, qui & *Erythras* fuit, ſive *Edomus*, arceſſit; Ariſtoteles * autem ἀπὸ τοῦ φοινίξαι, quod *Peræborum* dialecto eſt ἀμάξαι. i. e. *occidere.* eò quod, ut inquit, Phœnices primi maria navigantes, quocúnque appellerent, omnes necarent.) illos, inquam, vir εὐστοχώτατ☉ & undequáque doctiſſimus Samuel Bochartus omnium rectiſſimè à בני ענק i. e. Bene-Anak (ac ſi *filios Anaki* dixeris) appellatos cenſet. in lib. 1. de Phœnicum coloniis cap. 1. ** In Mirab Auſcult*

Anakæi enim gens inter Cananæos celeberrima fuit : quæ tum robore ac corporeâ mole, tum belli & pacis artibus (*h*) eo úſque inclaruit; ut, tam qui *Sidonem* & *Tyrum incolebant*, quàm reliqui *Cananæi*, licèt ab *Anako* oriundi non eſſent, tamen ut tantæ proſapiæ gloriam ſibi conciliarent, *pro*

(*h*) *Anacæos ingenuas artes excoluiſſe, argumento eſt* Debir, *una ex præcipuis eorum urbibus : hanc enim fuiſſe* Academiam *rectè colligitur ex eo quod* Kiriath-Sepher. *i. e. urbs librorum;* & Kiriath-Sanna *i.e. urbs doctrinæ & literarum dici ſolet.* Joſ. 15. 15. 49. *Quin & inter* Philoſophiæ, (*quæ apud* Phœnices. *i. e. Anacxos floruit*) cultores *accenſetur* Og. *teſte Ariſtotele in Magico. quem vir doctus Otho Heurnius (in Chaldaicis) Baſchanis regem, cujus biblia meminerunt, fuiſſe judicat.*

pro filiis Anaki ſe venditarent.

Anacæos autem ſe credi voluiſſe Phœnices, ex eo colligitur, quòd *Carthaginem* ab ipſis conditam nominabant כדרי ענק Chadre-Anak. i.e. *ſedem Anaki.* Ut intelligere eſt ex Plauti Pænulo *Act*:5.*Scen*:2.

Tandem igitur, quùm Gens Anakæorum tam clarè audiebat apud omnes circumcircà nationes; *Sidonii, Tyrii*, reliquíque *Cananæi*, quotquot unà cum *Cadmo*, vel ſeriùs ad Græciam appellebant, (non ſedi figendæ ſolummodò, vel mercibus emendis vendendíſve, ſed & gloriæ ac exiſtimationi velificantes) ſeſe *Ben-Anak* vel *Anakim* eſſe jactitabant. Græci confeſtìm nomen illud avidè deglutiebant; & Tyrios Sidonióſque primò (voce, quam acceperant ab ipſis, contractâ; & ad Græcæ linguæ typum concinnatâ) βένακας, appellebant: mox autem (nam Beth Hebræum Græci ſæpiùs emolliunt undè φρέαρ *puteus* ex Hebræo באר Beer: ἀρρὰ arrrhabo pro Hebr: ערבה Araba; quod & in aliis, obſervavit Cl. Bochartus cap: ſuprà dicto.) φένακας vel φένικας; tandem & corruptiſſimè φοίνικας efferebant. φένικας autem (prout opinando conſequamur) illi primò vertebant in φοίνικας, qui nominis iſtius rationem reddere ſatagentes, ἀπὸ τοῦ φοίνικος

φοίνικος *i. e. à palmâ arbore*, quæ frequens eſt in Tyriâ, vel à *puniceo colore* deducebant.

Verùm Sidonios alióſque Cananæos Græci ut à Ben-Anak, φένικας: ita ipſos ab Anakim, Ἀνακαίους vocabant. Ἀνακαῖος autem citò contrahitur, &, αιο dimiſſis, fit Ἄναξ. ξ enim valet κ & σ: undè Attici & Æoles σκένος, ἱεράκος; ἀντὶ τοῦ ξένος, ἱέραξ ſcripſerunt: adeóque Græcorum ξ non ſecùs ac X Latinorum, duplex vocari ſolet.

Ἄναξ igitùr in initio fuit ἐθνικὸν. i. e. *Gentile* nomen: poſteà verò κλητικὸν. i.e. *appellativum* eſſe cæpit: hâc, ut opinor, ratione: Cananæi maritimi, præſertim Tyrii θαλασσοκρατοῦντες, (i) i. e. *maris imperium nacti*, plurimas hìc illìc terras & regiones occupabant, rerúmque potiebantur.

(i) *Athen: dipnos: l.* 15. *Maris adcò potentes fuere* Tyrii, *ut indè inproverbium iverint* Tyria Maria. *docente* Feſto.

Nec magna ſibi nomina comparabant vi & armis ſolummodò, ſed & opulentiâ luxúque: adeò ut vel *Mercatores Tyrii* per totum ferè terrarum orbem ſummi viri & *Principes* haberentur. Ut teſtatur Iſaias Propheta cap: 23. comm: 8. ubi *Tyrum* vocat המעטירה i. e. *coronas imponentem ſuis.* Et ſtatim ſubjungit: *cujus Mercatores principes ſunt, negotiatores inclyti terræ.*

Maxima igitùr *Phœnicum* poteſtas, ſplendor, & magnificentia, tantam in admirationem penè univerſos rapuit, ut *Tyrius*, *Syrus*, & *Anacæus* ſive (quod idem eſt) Ἄναξ, primò *gentis nomina*; quàm citò in *dignitatis* & *honoris* appellativa ceſſerint. Hinc Græcis τυράννε, (k) & Latinis *tyranni* nomen

(k) Tyranni *nomen alii deducunt à* turre *civitatis* Lyciæ, *quòd ibi primùm* tyrannidem *exercebant*: *alii* παρὰ τὸ τρύειν; *vel* τύρειν τοὺς λαοὺς καὶ ἀνίας ἐπιφέρειν. i. à vexando populo, & moleſtiâ inferendâ *derivant. nugæ! Doctiores id à* Tyrrhenis *arceſcunt; eò quòd* crudeles *illi*, *&* ſævitiâ *infames erant, vid: Feſtum. At id* Tyrrhenorum *crudelitati non referendum eſſe vel hinc conſtet, quòd in initio honeſtius eſſet vocabulum, & juſtè legitimeq́ regnantibus attributum.* ὁ τύραννος, τὸ βασιλικόν ποτε ὄνομα, βλασφημεῖται νῦν. *i. e.* Tyrannus olim fuit regium nomen, jam verò probroſum. *Euſtath. Iliad.* 1. *pag.* 22. Immò *apud ipſos* Siculos *olim titulus ille ſplendidiſſimè audiebat; & ipſi* Dionyſio, *priuſquam infamis eſſet ob ſævitiam, ſummæ dignitatis & honoris ergò dari conſuevit. mihi author eſt* Plato *in Epiſt.* 8. τότε γὰρ εἵλοντο Διονύσιον μὲν νέον καὶ πολεμικὸν ἐπὶ τὰς τοῦ πολέμου πρεπούσας αὐτῷ πράξεις, σύμβουλον δὲ καὶ πρεσβύτερον Ἱππαρῖνον, ἐπὶ σωτηρίᾳ τῆς Σικελίας; αὐτοκράτορας, ὥς φασὶ, Τυράννους ἐπονομάζοντες. *i. e.* tunc igitur Dionyſium quidem eligerunt ut juvenem, & militarem, ad bellicas adminiſtrationes obeundas idoneum: Hipparinum autem imperii ſocium adjunxerunt, cujus videlicèt, ut ætate provectioris, conſilio res gererentur: atque illis, in univerſæ Siciliæ ſalutem incolumitatémque, ſummam autoritatem atque poteſtatem attribuerunt; & vulgato vocabulo Tyrannos

nomen. Hinc itidèm Galli ſuum *Sire*; & Angli noſtrum Syr, (ac ſi Syrum vel an- [illegible] glicè

Tyrannos appellaverunt.

Honorificum igitùr in initio Tyranni *nomen; nec* Tyrrhenorum *crudelitati, ſed imperio ac magnificentiæ tribuendum. Ipſos verò* Tyrrhenos *alii* αὐτόχθονας. *i. e.* indigenas *eſſe ſtatuunt; alii* ἐπήλυδας. i. e. advenas: *Qui hoc volunt, attamen (ut Dion: Halicarnaſſæi verbis in lib.* 1. *utar)* de autore coloniæ, & de tempore multùm variant. Ducem *namq;* Tyrrhenum *multi ferunt* Atyos *eſſe, quidam* Herculis, *nonnulli verò* Telephi *filium.* Herodotus *& alii* Lydos *fuiſſe tradunt: hoc (teſte* Dionyſio Halicar. *lib.* 1.) *pertinaciter negat* Xanthus Lydius, *antiquitatis peritus, ſi quis alius, & (ut inquit ille) in patria hiſtoria nulli ſecundus. Eos igitùr* Hellanicus *decernit fuiſſe primò* Pelaſgos, *poſteà* Tyrrhenos *dictos. Atq; hæc ſententia, (quod miror) etiam Cl:* Bocharto *(l.* 1. *de Phœnicum colloniis cap.* 33.) *placuit. Quùm tamen* Myrſilus Lesbius, (*vir probatiſſimæ ſemper autoritatis, & quem* Dionyſius Halicar: *in lib.* 1. *totum ferè ſequitur) eos in initio* Tyrrhenos, *ſeriùs autem* Pelargos, *ob rationem mox dicendam, vocatos aſſerit. Tantùm abeſt, ut laudatiſſimus ille de rebus Italicis ſcriptor, Tyrrhenos à Pelaſgis oriundos cenſeat.* Et mihi quidem videntur, (*inquit Dionyſius Halicarn: l.* 1.) omnes errare; qui credunt unam & eandem gentem fuiſſe Tyrrhenicam & Pelaſgicam. diverſam fuiſſe vel hoc argumento eſt (*inquit*) quod Tyrrheni linguæ ſpeciem, dialecto Crotoniatarum vicinorum ſuorum, qui à Pelaſgis Orti fuerunt, planè diſſimilem habuerint. *Idcoq; cùm (præter propter aliorum inter ſe diſcrepantiam)* Xanthum Lydium, Myrſilum Lesbium, & Dionyſium Halicarnaſſæum (*qui ex probatiſſimis, ut inquit, apud Romanos authoribus, v. g.* Porcio Catone, Fabio Maximo, Licinio Macro &c. *collegit antiqui-*

glicè a Syr dicas) appellationes Dominis ac ipſis Regibus attributas , accepimus

---

tates ſuas) *authores habeam*; Tyrrhenos *nec* Lydos *fuiſſe*, *nec* Pelaſgos *è Græcia profectos*, *audactèr aſtruam.*

Non tamen indigenæ ſunt Tyrrheni, *niſi cùm Tyrrhenis etiam Tuſcos (quod à nonnullis haud rectè factum) confunderemus: Illos igitùr utì colonos undè deducam? certè à* Tyro: è quâ *prorſùs innumeri ferè, non mercandi tantùm, ſed & novas ſedes acquirendi ſtudio, tùm in* Græciam, *tùm in* Italiam *delati ſunt. Ideoq; à Græcis appellati ſunt* Pelargi, *quod(ut Myrſili apud Dion. Hal. in l. 1. verbis utar)* τῇ ὀρνέων τοῖς καλουμένοις πελαργοῖς εἰκασθέντες κατ' ἀγέλας ἐφοίτων εἰς τε τὴν Ἑλλάδα, καὶ τὸν Βάρβαρον i. e. quadam alitum pelargorum (*ciconiarum*) ſimilitudine, agminatim oberrarent per Græcas regiones & Barbaras.

Tyrrheni igitur à divagando *Pelargi: &* r *in* s *mutatâ*, Pelaſgi. *à* Patriâ *verò quam reliquerant*, Tyro *ſcilicet*, Τύῤῥηνοι; *& mox* ρ *in* σ *verſo*, Τύρσηνοι. *i. e. Tyrſeni dicti ſunt.* ἐπωνομάσθαι δ' ὑφ' Ἑλλήνων αὐτοὺς τῇ προσηγορίᾳ ταύτῃ οὐδὲν κωλύει, καὶ διὰ τὰς ἐν τύρσεσιν οἰκήσεις, καὶ ἐπ' ἀνδρὸς δυνάστου *i. e.* hoc autem nomine appellatos eſſe nihil vetat, *inquit Dionyſius Halicar*: vel proptèr domicilia turrita; vel ab aliquo præpotente principe. *Hæſitat igitùr* Dionyſius; *non peremptoriè decernit. Annon &* Τύρσηνοι *quoq; ſuam originem* Tyro *debeant? profectò* צור *Tſur. i. e.* Tyrus *Phœnicum ſermone* rupem, montem, *&* locum munitum *ſonat. Undè vox Hetruſca* turris: *& Græca*, τυρὶς (*Heſychio* περίβολος τοῦ τείχους: *i. e.* ambitus muri, turris) *ut &* τύρσις: *Heſychio* πύργος, ἔπαλξις, προμαχών. *i. e.* turris pinna muri, & propugnaculum.

Τυρσήνους *ergò ſic dictos arbitror, eò quòd à* Tyro, *civitate* muris, turribus, propugnaculis, *aut* rupibus *optimè munitâ, profecti ſint.* Tyrus *enim, ſi* Inſulam *velis, rupibus undequaq; tanquàm*

mus. Erat enim *Tyrus* olim dicta צור Tſur; vel Sur; & incolæ *Surim.* Immò tota iſta regio,quæ priùs *Aram ab Aramo* dicebatur; ab

---

tanquàm muris & propugnaculis , cingebatur: Nonnus in Dionyſiacis *lib.* 40. *Et ſi* urbem *ſeu* Palætyrum *intelligas, omnis generis munitionibus adeò inſtructa fuit ut* κατ' ἐξοχὴν *diceretur* עיר מבצר צור i e. civitas munita Tyrus. *Joſ.* 19. 29. *ad quod alluſit* Zacharias *propheta cap.* 9. *hâc eleganti paronomaſiâ: conſtruxit* צור מצור *Tſur Matſur.* i e. Tyrus munitionem *ſibi.*

Porrò Tyrrhenos *eſſe* Phœniceæ *originis, vel hinc inferri poſſit, quòd* ἀνθρωποθυσίαις *immane quantum devoti fuerint : ut* Pindari Scholiaſtes *(in Pyth: od : 2.) ex* Theophraſto *&* Timæo *notat; è Phœniciâ quippè delata fuit immanis iſta religio.* Κρόνῳ γὰρ φοίνικες καθ' ἕκαστον ἔτος ἔθυον τὰ ἀγαπητὰ καὶ μονογενῆ τῶν τέκνων. *i. e.* Phœnices enim Saturno quotannis ſacrificabant dilectiſſimos & filios unicos. *Euſeb: orat: in Conſtantini Cæſaris laudem : vid : Porphyrium de abſtinent : Nec obſtat,quod* Tuſcorum *ſermo differat à Phœnicco , cum & ipſe populus ſit diverſus.* Tyrrheni *namq; fuerunt* ἐπήλυδες. *i. e.* advenæ Tuſci *verò* αὐτόχθονες. *i. e.* indigenæ. *quod in appendice pluribus oſtendetur.*

(*l*) *Non me latet noſtrum* Syr, *& Gallicum* Sire, *à doctiſſimo viro* Nicolao Fullero *aliundè derivari ; nempè* à שר *quod* virum primarium *ſignificat. In cujus ſententiam lubens iveram, ſi non maxima* Tyriorum *magnificentia, poteſtas, & maritima dominatio potiùs efflagitaſſent , ut à Gentili nomine* צורי Suri , *vel à* Syro *deducerentur. Tantam verò Eclypſin poſteà ſuſtinuit ſplendidum illud nomen : ut* Syrus *apud Romanos* ſervum *denotaverit, proùt ex* Cicerone *in* Piſonem *colligas*

ab illa civitate, *Syriæ*; & incolæ, *Syrorum* nomen habent.

Hìnc demùm *Græcis* vox illa (cujus originem tàm altè repetivimus) Ἄναξ, *rex:* quippe, cùm priùs *Anacæum* ſeu *Phœnicem* deſignaverit, ob *Anacæorum* ſplendorem, divitias ac imperium, *dominis* ac regibus eſſe titulo cæpit.

Tandem aliquandò (ut eò, quò collineavit hæc oratio, pertingam) Græci, qui jam tunc de *Phœnicibus* ſeu *Anacæis* ſolummodo maxima ſentire, atque omnia bona dicere; nec non & eorum fortunas laudare didiciſſent; dum *Joſuam* vel (quod idem eſt Græcè *Pæanem*, Phœnices inter tam præclarè egiſſe, tótque victoriis onuſtum fuiſſe audiunt; ſummis encomiis ac æſtimatione digniſſimum uno ore pronuntiant: idéoque ipſum, ut titulo longè celeberrimo cohoneſtarent, Ἄνακτα vocant: viri dignitatem; vel ferro quæſitum magìs quam natale ſolum ſpectantes Forſan attamèn quia cunctos terram *Chanaan* inhabitantes, *Anacæos* ſeu *Phœnices* appellare moris erat, idcircò ut aliquo modo deſignarent regionem, cui *Pæânem* ſuum, multóſque de eo δεδαιδαλμένους μύθους acceptos referunt, *Apollinem* ſive *Joſuam* Ἀνακαῖον vel Ἄνακτα vocitabant. Si non quòd mihi

hi maximè arridet) ob victorias potiùs, quas de *Anakim* ſive *Anakæis* reportabat, Ἀνακαῖος & conciſè Ἀνὰξ (ea ratione quâ *Scipio*, *Africanus*; *Cæſar*, *Germanicus*;) appellatus ſit.

Et propterea quòd *Joſua*, dum ut *Heros* celebraretur, Ἀνὰξ dictus fuerit; eo quoque nomine vel poſtquàm in *Deos* relatus eſſet, invocari ſolet; atque ex eo factum, ut Ἀνὰξ θεῖα λέξις. i. e. *divina dictio* vel *titulus* cenſeretur.

IOSUA

IOSVA HERCVLES ÆGYPTIUS.

CAP. IIII.

Joſua & Hercules Ægyptius idem. *Coætanei.* Rebus *geſtis ſimiles.* Hercules *à partibus* Deorum *ſtans*, Gigantes *vicit. Gigantes qui*, ex Macrobio. *Gigantum* metus *undè. Cur illis à* Pane *iniectus fingatur.* Ægyptus ארץ חם i. e. *terra Chami.* Χέμμις. i. e. manſio *vel* tabernaculum Chami. Chamus *Ægyptiorum* Pan. Hercules *cur lapidibus* è cœlo *miſſis adjutus* ; *&* Baccho *comes dicatur.* Indi, *quos debellavit*, Cananæi. Phœnicia *&* Arabia *olim* India *dictæ. Arabiæ* Nyſa *in Indiam tranſlata. Hercules* Ogmius *quis.* Eloquentiæ ſymbolum *undè.* Hercules *undè* gigas fingeretur.

VIdiſtis hactenùs quam ſimiles inter ſe fuerint *Joſua* & *Apollo.* Deinceps, utì ſpero, non ingratum erit, aut ineptum; ſi, quatenùs in tertio conveniunt, oſtende-

ro

ro. *Herculem* igitùr & *Apollinem* eundem eſſe variis aſtruit argumentis *Macrobius* in Saturnalibus: (*a*) ut in eo probando diutiùs immorari ſupervacaneum eſſet. (*a*) *lib.* 1. *c.* 17. & 20 Cum *Joſua* porrò convenire *Herculem* multæ rationes haud inconcinnæ probant. Ut omittam ea, quæ coætaneos & populares eſſe demonſtrant, (fuit enim ut *Joſua*, ita etiam *Hercules* ille, de quo loquimur, *Ægyptius*: qui, Poſſevino teſte, ad annos circiter mille ducentos antè Alexandrum, quod Jòſuæ temporibus aptè convenit, *Baccho* commilitonem ſe dedit, & unà cum illo ad *Nyſam* montem comparuit) pro nobis militat argumentorum acies, è rerum ab ipſis geſtarum ſimilitudine inſtructa. Quippè ut J*oſua* Cananæos olim, Baſchanitas inprimis (quorum regio dicitur *terra gigantum*) bello fudit; ità *Hercules* (nil præter nomen fingunt) à parte *Deorum* pugnans, *Gigantes* vicit & profligavit. *Deos* autem, quorum hìc facta mentio, ipſos *Iſraëlitas* fuiſſe perſpicuum eſt: quod & ex iis, quæ ſuprà (*pag.* 17.) dicta ſunt, clariùs elucet. *At etiam Gigantes*, inquit Macrobius, (*b*) *quid aliud fuiſſe credendum eſt, quàm hominum quandam impiam gentem*, (qualis iſta Cananæorum) *Deos negantem, & ideò exiſtimatam* (*b*) *Satur. l.* 1. *cap.* 20.

Deos

Deos pellere de cœleſti ſede voluiſſe. Quorum pedes in Draconum volumina deſinentes, ſignificabant nihil eorum rectum, nihil ſuperum cogitaſſe; totius vitæ eorum greſſu in inferna vergente.

Undè ἄθεοι eâ fabulâ perſtrictos eſſe conſtet. Adhæc Gigantes, dum contra Deos bellum gerunt, eximio quodam metu perculſos fuiſſe referunt: (*c*) hoc autem non aliunde confictum arbitrer, quàm ex hiſtoria Joſuæ; (*d*) ubi panicus iſte timor ita deſcribitur. *Diffluebant omnes* Cananæi, *liquifiebant eorum corda, nec eſſet, ampliùs in iis animus, metu filiorum Iſraëlis.* At ſi magnus ille, qui *Gigantes* invaſit, horror, ab *Iſraëlitis* ingruentibus ortus eſſet; cedo mihi, dicat aliquìs, cur illis à *Pane* injectus dicatur (fingunt enim *Pana* terrorem illum Gigantibus in Deos aciem ſtruentibus injeciſſe: (*e*) Hæc ùt ſe res habuit, quæſo audias: Ægyptus olim (quod probè notum) dicta fuit *Cham*, vel ארץ חם i.e. *terra Chami:* (*f*) Eſt autem *Chamus*, à quo terra nomen accepit. Ægyptiorum *Pan*. Ut ex Diodoro Siculo *in Biblioth: hiſt:* lib. 1. colligere eſt. Ubi *de Pane* locutus, hæc addit: τούτῳ γὰρ τοὺς ἐγχωρίους οὐ μόνον ἀγάλματα πεποιηκέναι κατὰ πᾶν ἱερὸν ἀλλὰ καὶ πόλιν ἐπώνυμον κατὰ τὴν Θηβαΐδα καλουμένην

μὲν

(*c*) *vid. Nat. Com. mythol. l.* 6. *cap.* 21.

(*d*) *cap.* 2. *com.* 9. & 24. & *cap.* 5. *com.* 1.

(*e*) *Videſis Nat. Com. myth. in loco jam citato.*

(*f*) *Pſalm:* 105. *com.* 23. & tabernacula Chami. Pſ. 78. *com.* 51

μὲν ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων Χέμμιν; μεθερμηνευομένην δὲ Πανὸς πόλιν. i. e. *huic enim non modo ſimulachra in omni paſſim fano; ſed etiam urbem ejus nomine in Thebaide, quam* Chem-min *appellant Incolæ, &* Panos urbem *interpretantur, extruxerunt.* Nam cum Deus ille, quem *Ægyptii* in omni paſſim templo colunt, ſit *Chamus*: (à quo ipſi oriundi ſunt, & cujus nomine Ægyptus olim χημία; (g) jam nunc à Cophtitis *Chemi* (h) dicitur; & cum urbs Χέμμις (quam ipſi per interpretationem *Panos urbem* vocant) nil aliud ſonet quam *Chami manſionem* ſive *tabernaculum*; (i) rectè mihi concludere viſus ſum, quod *Chamus* ab Ægyptiis olim *Pan* appellatus fuerit. Quocircà (ut rem expediam) dum timorem Gigantibus. *i. e. Cananæis* incuſſum *à Pane* fingunt, nil aliud intellexiſſe videantur, quam illos à *Cham*, i. e. ab *Ægypto* metuiſſe; ídque quoniam Iſraëlitæ, quorum exercitus ità formidabant, *ex Ægypto* proceſſerunt. Hæc, ut opinor, ita ſe habent.

(g) Plutar. *in Iſide.*
(h) *Vid. Kircheri. prodrom. Coptum. p.* 293.
(i. *eſt enim* myn *apud Ægyptios* manſio *ſive* tabernaculum.

Porrò autem ſicut Joſua; (k) ſic *Hercules* etiam *lapidibus è cœlo miſſis* adjutus fuit: (l) undè, ut reor, *Saxani* nomen (cujus rationem *Gyraldus* ſe ignorare fatetur) accepit.

(k) *Joſ.* 10. *comm.* 11.
(l) *vid. Lillium Gyraldum in* Hercu*le.*

Prætereà quemadmodùm Joſua, Moſi,

in expeditione contrà Cananæos initâ, comes fuit; haud aliter Hercules, Baccho (cui fingendo exornandóque ex *Moſis* hiſtoriâ quamplurima delibârunt: ut Cl: Voſſius & poſt illum Bochartus benè ac eruditè probant.) (*m*) ad debellandos Indos commilitonem ſe dedit. (*n*)

(*m*) Voſſius *de orig. & progreſ. Idolol.* Bochartus *de Phœnic. coloniis. p.* 495.

(*n*) *Philoſtratus de vita Apollonii lib.* 2. *cap.* 14.

Indos autem, quos oppugnavit Hercules, Cananæos fuiſſe pluſquàm veriſimile eſt. Veteres enim *Græci* tam latè accipiebant *Indiam*, ut terris omnibus ultra mare Mediterraneum ſitis, id nomen aliquoties impertiverint: quod non obſcurè demonſtrat Andromedæ hiſtoria: de qua Ovidius * ità canit.

* *de arte amandi.*

Andromedam Perſeus nigris portavit ab Indis.

Cum tamen *Andromedam* non ab *India* propriè dictâ abduxerat, ſed à *Joppe* Paleſtinæ vel Phœnices urbe: ibi enim *ceto* expoſitam *Perſeoq;* nuptam tradunt. Εἰσὶ δὲ (inquit Strabo) (*o*) οἱ τὴν Αἰθιοπίαν εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς φοινίκην μετάγουσι, καὶ τὰ περὶ τὴν Ἀνδρομέδαν ἐν Ἰόππῃ συμβῆναι φασίν. i. e. *Sunt qui Æthiopiam in noſtram Phœnicem transferunt; & quæ de Andromedâ narrantur, apud* Joppen *evenîſſe tradunt.* Et in hoc (inquit Caſaubonus in Locum) omnes geographi & hiſtorici conveniunt. Et Plinius in

(*o*) geograp. *lib.* 1. & *l.* 16.

in lib. 9 hiſt. nat. cap. 5. hæc habet *Belua, cui dicebatur expoſita fuiſſe Andromeda, oſſa Romæ apportata ex Oppido* Judææ Joppe, *oſtendit inter reliqua miracula ædilitate ſuâ M. Scaurus.*

Sed quòd Europæi tàm vicinam ſibi fecerint Indiam, non tàm errori dandum, quam adulationi. Quippe cùm multò glorioſiùs eſſet Alexandro *Aſiam* ad *Indicos* montes uſque, quam ad intimum *Euxini* ſinum, & *Caucaſum* duntaxàt ſubegiſſe; Multi idcircò, teſte Strabone, κολακείας μᾶλλον, ἢ ἀληθείας φροντίζοντες, *adulandi, quàm veritatis ſtudioſiores*, ut gratiam regis inirent, *Caucaſum Indiæ montem* ſtatuebant: Quùm tamen *Caucaſus* ab India pluſquam triginta ſtadiorum millia diſtet. (*p*) Quin & eâdem facilitate, qua *Caucaſum*, *Joppem* quoque, totam denique *Palæſtinam* reddebant *Indicam*: & *Palæſtinos*, *Indos*. Eóque res rediit, ut & Arabiæ *Nyſam*, à quâ *Bacchus*, Euſtathio (*q*) teſte, dictus eſt Διόνυσος, *in Indiâ* collocârint. Nam ſi non Arabiam ſimùl Indiæ vocabulo complexi eſſent, quorſum Arabes Dionyſium κατὰ δόξαν τῆς ἐς Ἰνδοὺς στρατιᾶς. i. e. *ob famam ducti in Indos exercitus* olìm colebant. Præſertim quòd expeditionem *Bacchi* & *Herculis* ad Indos, propriè nuncupatos,

(*p*) *Strabo lib. 16.*

(*q*) *in Dionyſ. περιηγ. p. 156.*

tos, omnes ferè (ſi Straboni credamus) *fabuloſam ſemper & minimè credendam arbitrati ſunt.*

Ratum igitùr fixúmque maneat antiquos olim *Bacchi* & *Herculis*, *Moſen* & *Joſuam*: *Indorum* verò *nomine*, *Arabès* & *Cananæos* intellixiſſe.

Poſtremò *Joſuam* quoque ſpectaſſe videtur illud nomen, quo *Galli* antiquitùs *Herculem* nuncupabant. τ̀ Ἡρακλέα οἱ Κελτοὶ Ὄγμιον ὀνομάζουσι φωνῇ τῇ ἐπιχωρίῳ i. e. *Herculem Galli patrio ſermone Ogmium vocant.* (r) Undè verò Ὄγμιος? Annon ab *Og* victo? Quippe ut Apollinem Græci, à *Delphino* cæſo, Δελφίνιον appellabant; ita forſan (nequeo enim id audactèr aſſerere) *Herculem* ſive *Joſuam*, ab *Ogo* victo, Ὄγον: Suſpicor enim τὸ μ (ſive id Celticâ, ſive Græcâ epentheſi factum) ſeriùs in illud nomen irrepſiſſe. Nam Græci τὸ μ ſæpenumerò mediis vocibus inſerunt. Teſte Euſtathio in Iliad. 2.

(r) *Lucian in Hercul.*

Quod in hoc vocabulo præcipuè fieri curabant, ne cognominis ratio (quæ in prima ejus ſyllaba, *Og*, elucet) extingueretur. Nam literâ μ interpoſitâ cautum eſt, ne γ & ι unam conflaret ſyllabam, & ο ſibiipſi relinqueretur: quod ſi fieret, vox ipſa vim ſuam ac emphaſim

emphaſim amitteret. Lucianus, equidem ſcio, Herculem Ὄγμιον appellatum tradit φωνῇ τῇ ἐπιχωρείῳ. i. e. *voce*(Gallis) *patriâ* atque *vernaculâ* : Sed hoc forſan ejus ignorantiæ cum veniâ dandum: qui, cum exteram vocis illius originem ne ſuboleret quidem, *Celticam* eſſe judicabat. Verum enimverò nomen illud (ſi quid mea ſapiat conjectura) ortu, *Phœniceum* eſt; formatione, *Græcum*; atque ſolummodò uſu, *Gallicum*.

Veteres enim Galli, in publicis privatíſque rationibus, non modò Græcis literis, (ſ) ſed etiam vocibus pleríſque integris uſi ſunt.

(ſ) vide Cæſar Com. l. 6.

Hunc verò *Ogmium* ſic pingebant Galli, ut ingentem hominum multitudinem, omnes ab auribus revinctos trahere linguâ ſuâ videretur. Per quem recentiores haud aliud intelligi, quam *eloquentiam* volebant: Quæ tam eruditâ atque apertâ oratione docet; tam ſuavi gratáque demulcet; tam robuſtâ atque pugnaci movet; ut gravitate rerum, dulcedine verborum, argumentorum ſeu vi, ſeu ſpecie correptos auditores, in quam ipſa velit partem, unius linguæ imperio traducat univerſos. Antiquiores attamen ipſum *Joſuam*, ni fallor, eo nomine deſignabant:

Cujus ab ore ſic pendebant Iſraëlitæ, ut Lucianus, quid τῆς γραφῆς τὸ αἴνιγμα. i. e. *picturæ iſtius ænigma* præ ſe ferret, hæſitans; (t) è *Joſuæ hiſtoriâ* (ſi modò eam conſuluiſſet) rectiùs multò, quam à *Celtico* illo *philoſopho*, didiciſſet; In eâ prorſùs *Iſraëliticam* multitudinem, *Herculem* ſuum, putà Joſuam (ut Luciani verbis utar) *lætè ac alacritèr ſequentes, ducentem admirantes, ultro feſtinantes omnes* viderit.

(t) In Hercule Gallico.

Mirandum certè illud obſequium, quod ei pollicebantur his verbis. *Quicquid præcepiſti nobis, faciemus; & quocunq; miſeris nos, ibimus. Quiſquis rebellaverit ori tuo, & non auſcultaverit verbis tuis in omnibus, quæ præceperis ei, morte plectitor* (u) Hìnc iſtam *Herculis* imaginem, hìnc *eloquentiæ* ſymbolum deſumpſerunt. Hæc æquo animò, velim, ut accipias Lector: &, quia perſonas aliquo modo miſtas confusáſque vides, non tam mihi, quam Veteribus ignoſcas; à quibus hoc iniquè factum; ut Herculi partìm *Græco*, partim *Gallico* tributa ſint, quæ ab *Ægyptio* tantum patrata erant.

(u) Joſ. c. 1. com. 16.

Aptiùs attamen, inquies, *Hylæ* ſandalium pedi *Herculis* accommodes; quàm *Joſuam Herculi*, ùt ùt *Ægyptio*, ſimilem præſtare valeas. Ille enim mediocris ſta-

turæ

turæ fuit; hic giganteæ: Sed nec hoc analogiæ rationem turbet infringatve: Non enim reverà gigas fuit, ſed eſſe fingitur. In cauſa, prout opinor, erat ambiguitas iſtius tituli, quo *Phœnices* aliíque *Orientales* ſolent virum ſummi nominis ac poteſtatis inſignire. Quippe גבר *Gibbor* (prout Arabum quoque جبار *Gibbâr*) tum *præpotentem*, tum *gigantem* ſonat. Poſtquàm igitùr Joſua, ſive (ut Græco more loquar) Hercules ille Ægyptius in Phœnicum præconiis *Gibbor* i. e. magnus & præclarus vir indigitari ſoleret; Græci propediẹm (quos non latuit altera illius verbi ſignificatio) gigantem neſcio quem fingendi anſam indè arripiebant.

IOSVÆ PATER NVN FIT IUPITER.

CAP. V.

Joſuæ pater Nun in Jovem convertebatur; quomodo. Priſci Νοῦν, *Deum & mundi creatorem vocabant. Orphei* πρωτόγονον ᾠὸν *i. e.* primigenium ovum, *quid; & unde.* Mundus *ipſe* ex ovo *v. notas.* Apollo *cur* artium *&* ſcientiarum præſes *factus.* Joſuæ *mater in* Latonam *verſa.* Λητὼ quid.

IOſuam igitùr & Apollinem (ſive *res geſtas*, quibus uterque inclaruit ; ſive *nomina* ſpectemus) ſimiles extitiſſe , ſatis apertè oſtenſum : Sed tamèn eoſdem fuiſſe non eviciſſe videar , úſque dum patre eodem , eadémque matre prognatos aſtruxerim. Quod ipſum prorſùs haud timidè pronuntiandum cenſeo. Quibus itáque modis Joſuæ pater *Nun* in Jovem, nec non & mater ejus in *Latonam* converterentur, explicandum venit. Primò quidẽ veriſimile eſt Græcos olim *Joſua*, hoc eſt

Pœanis

Pœanis ſui geſtis enarrandis adornandíſq; jugitèr incumbentes, (nè forſàn aliquot hiſtoriæ momenta ſcitu digniſſima prætermitterent) quis ei pater juxtà ac mater fuerit, inveſtigaſſe. Certa res eſt præthereà priſcos Græciæ ſapientes Νῦν, τῦ κόσμυ θεόν. i.e. *mentem, mundi Deum* vocaſſe. Cui tanquam *Deo* optimo maximo *Thales, Anaxagoras, Plato* aliíque multi, tam qui eos longè anteceſſerunt, quàm qui poſterâ ætate ſecuti ſunt, cœli ac terræ creationem ſimùl ac imperium dabant. (*a*) Mens, inquiunt, rebus omnibus olim (puta in *Chao*; vel, ut utar phraſi Moſaicâ, in *Tohu* & *Bohu*) quieſcentibus motum dedit; confuſas ab invicem ſeperavit; & lucem diſcuſſis undíque tenebris intulit: ut liquidò conſtet *Græcos* eum ipſum idiomate ſuo dixiſſe Νῦν; quam *Moſes* ſuo vocavit רוח rúah. i. e. *Spiritum*. Qui, ut ait, *incubabat* (*b*) *aquis*; ornatúmque cæleſtem, qui

(*a*) *vide quid aſſatìm hac de re collegit Steuchus Eugubinus in perenni philoſophiâ.*

(*b*) Vox מרחפת merachépeth, *qua* hagiographus *hìc utitur*, *propriè* incubitum columbæ ſuper ovis *ſignificat. Et hìnc ut arbitror, Antiqui ſuum* πρωτόγονον ὤον *i. e.* primigenium (*quod vocant*) ovum *finxerunt: de quo multa aq; mira prædicant* O.phicorum *myſteriorum Epoptæ*. Ovum nempè rerum generationis initium dediſſe. *Unde* Plutarchus Ὀρφικὸς καὶ ἱερὸς λογὸς

qui propriè κόσμος dicitur, inſtruebat. quod ipſum *Græci* de illo, quem vocant Νοῦν, prædicant: ipſúmque idcircò διακοσμοῦντα nuncupant. Deníque pro comperto habemus, *Græcos* ex Hebræis nominibus, in N deſinentibus, accuſativos ſuos efformaſſe. Ut ex כהן *cohen*, Κόνης Κόνην: (c) ex כנען *Chanaan*, χνᾶ χνᾶν. ex יונתן *Jonathan*; Ἰωνάθης Ἰωνάθην *&c.*

(c) Κόνης ἱερεὺς Καβείρων. Heſych:

Græci igitur ad (ut rem ipſam perveniam) poſtquam נון *i. e.* Νοῦν (quod ipſis *ſupremi Dei* nomen erat; quódque pro vernaculo more in nominativo Νοῦς, in accuſativo Νοῦν reddebant) *Joſuæ* patrem fuiſſe comperiſſent; *Apollinem* citò *Jovis*. i. e. ſummi

---

λόγος οὐκ ὄρνιθος μόνον τὸ ᾠὸν ἀποφαίνει πρεσβύτερον, ἀλλὰ καὶ συλλαβὼν ἅπασαν αὐτῷ τὴν ἁπάντων ὁμοῦ πρεσβυγένειαν ἀνατίθησι. *i. e.* Orphica & ſacra oratio, non modò gallinâ antiquius facit ovum; ſed & ei omnium in univerſum rerum principium ac ortum tribuit. *Adhæc* Orpheus *apud* Athenagoram *mentionem facit ingentis ovi quod in duas partes olim diſſiluit,* Cœlum *nempe &* Terram. *Quid aliud igitur per ovum illud primigenium ſignificari putemus, quam rudem iſtam molem* — quam dixêre Chaos; *cui ſpiritus Dei incubuit, & univerſum, quem intuemur,* κόσμον *excluſit. Uſqueadéo ut non modò* omnia animalia, etiam vivipara, homines, atque plantæ (*quod ſagaciſſimo* Naturæ conſulto, *Clariſſimo* Harveo *placuit*) *ſed &* Mundus *ipſe velùt ex* Ovo *procrearetur.*

ſummi Dei filium prædicabant. Hinc illi *Jupiter eſt genitor*;ut de ſeipſo gloriatur apud Ovidium. Et obitèr exiſtimo, quia νοῦς etiam græcè *mentem* ſonat, exinde fabularum (quicunque fuerint,) Architecti, *Apollinem*, utpotè *mentis filium*, artium ac ſcientiarum *præſidem* renuntiabant: eò quòd illa *operatio*, quâ ſcientias acquirimus, ſit quædam quaſi *mentis filia*.

Demùm quia de Joſuæ *matre* nè verbum quidem ſcriptis mandatum ſit, adeò ut quænam fuerit, etiam peritiſſimi neſciverint; hìnc ei mater Λητώ. i. e. *Latona* (quæ ità dicitur quaſi Ληθώ eſſet,ut ait Plato, *à latendo* & *inſcitiâ*) fingebatur.

ΠΑΙΑΝ. HYMNVS HEBRAICVS.

CAP. VI.

Παιὰν hymnus Hebraicus. Pæanis certamen *omnium, quæ in* Pythiis *erant, antiquiſſimum.* Παιὰν *hymnus* Apollini *proprius.* Ejus προαναφώνησις *erat* ἐλελεῦ ἰή. *i. e.* הללו יה hallelu-iah. ἐλελεῦ ἰή, Pæanis *hymni character.* Apollo ἐλελεὺς, *&* ἰήϊος *unde dictus.* Aſpirationes *in medio & fine dictionum* Græci *non admittunt. Inde* יה, Iah *in* Ἰή, *vel* Ἰα; *&* יהוה, Jehovah *in* Ἰου *vertebant.* Nomen ἀνεκφώνητον *quid.* Hallelu-iah *cur in* Pæane, *quàm minimâ immutatione factâ, retinebatur.* ἐλελεῦ *tandem fit* perturbationis *ſignum*; & a Pæane *rejicitur.* ἐλελεῦ *exclamatio bellica.* Apollo Ἀμοιβεύς.

Apollini multis retrò hinc ſæculis ementito atque larvato, perſonam detraximus. Pythonem *Serpentem* veteri illâ, quâ

quâ tectus erat, fabularum pelle exuimus: & undè *victor* ille, *victúſque*, quos ità prædicant, oriundi fuerint, digito in fontes intento, eruimus expandimúſque. Reſtat adhùc ut luculentèr oſtenderem, tum primum ac præcipuum *in Pythiis* certamen; tum celebre illud *brabîum* quod in *victorem* conferre moris erat, è *Joſuæ hiſtoriâ* ſuam duxiſſe originem. Quod ſi confectum dedero, certo certius erit *Græcos* inſignem *Pythicæ* celebritatis occaſionem, præcipuámque illius pompæ materiam, vel à *Phœnicibus* vel à *ſacris literis* accepiſſe. Non de aliis certè, (meâ quidèm ſententiâ) quàm de Apolline, Delphico (ut vocant) numine, veriùs hæc efferantur: περὶ τοῦ βιβλίου τοῦ νόμου ἐξηρεύνων τὰ ἔθνη τὰ ὁμοιώματα τῶν εἰδώλων αὐτῶν. (a) *ex libro* legis *ſcrutabantur* Gentes *ſimilitudines Idolorum ſuorum*. Hìnc enim, ad Deorum ſuorum cultum, *nomina* religione ac antiquitate *ſacrata* deſumpſerunt: hìnc *dies feſtos*, *ritûs*, *cæremonias*, nec non & *res geſtas* plæráſque delibârunt.

(a) *Machabæor cap.* 3. *comm.* 48.

Sed (ut ad id, quod inſtitueram, revertar) refert *Pauſanias* in Phocaicis *primum* omnium ac *pæcipuum certamen* in Pythiis eorum fuiſſe, qui in *Apollinis honorem* Παιᾶνα canerent. Quippè ut Διθύραμβος,

Baccho

Baccho; *Dianæ* Ὑπιγγος; Ἴουλος, *Cereri*; ità Παιὰν, *Apollini* proprius fuit. (*b*) Et primitùs in ejus laudem ſolummodò concinnabatur.

At antè *Pæana* ſolennis ea προαναφώνησις nempè τὸ ἐλελεῦ proferri ſolet (*c*) Cui addebant Ἰὴ Ἰή. vel Ἰοὺ Ἰού. ut *Plutarchus* in Theſeo teſtatur his verbis: ἐλελεῦ Ἰοὺ Ἰού ἀναφωνεῖν οἱ παιανίζοντες εἰώθασι. *Solent ii, qui Pœanas canunt, exclamare* ἐλελεῦ Ἰοὺ Ἰού Quid aliud verò fuiſſe in initio, τὸ ἐλελεῦ ἰού, vel τὸ ἐλελεῦ ἰή putemus, quam Hebræorum הללו יה *hallelu-iah.* Quâ quidem verborum formulâ ſæpiùs in hymnis ſuis uti ſolent *Hebræi*: in *principio*, ut exhortentur; in *fine*, ut accinant & acclament. Græcis itidem τὸ ἐλελεῦ ἰὴ eſt tam *Pœaniſmi* προαναφώνησις. i. e. *exhortatio*; quàm ἐπῳδὸς & ἐφύμνιον. i. e. *canticum, quod hymno ſuccinitur.* (*d*)

At quià ἐλελεῦ ἰού vel ἐλελεῦ ἰὴ *Pœanas* ſemper (ut ex *Plutarchi Theſeo*, & ex *Athenæo*, invicèm collatis, intelligas) ingredi, eóſque aliis ab hymnis diſtinguere ſolerent; indè natum reor, ut *Apollo* ἐλελεὺς, (*e*) & ἰήιος appellatus ſit. Græci ergò proüt ex Hebræorum *geſtis*, ſibi finxerunt *Deum victorem*; ità ex eorum *hymnis* ἐπινίκιον accommodârunt. Quamvis enim non liquet, attamèn à fide prorſùs alienum non eſt

(*b*) *vide Polluc: l.* 1. *c.* 1. *& Euſtath: in Iliad.*

(*c*) ἐλελεῦ, προαναφώνησις Παιανισμοῦ. *Heſychius.*

(*d*) *vid. Euſtath in Iliad. pag.* 1147. *& Schol. in Ariſtoph.* εἰρην. *p.* 654.

(*e*) *videſis Grammaticorum nugas hoc de vocabulo apud Macrobium in Sat. l.* 1. *c.* 17.

eſt, *Hebræos* olim, cùm *Cananæos* & *Ogum* (quem fabulæ omnes ferè, quæ *de Pythone* narrantur, ἐξαιρέτως ſpectant; &, ob rationem ſuprà dictam, *Serpentem* vocant) prælìis fregiſſent; & internecioni, vel fugæ ſaltem dediſſent omnes; ilicò *ducem* ſuum *militarem*, nempè *Joſuam* (cujus auſpiciis res adeò fælicitèr gerebantur) *laudibus* ac *hymnis* celebraſſe. Ejuſmodi verò hymnos (erant enim εὐχαριστήριοι) ſolenni illo ac verè ſacro *Epiphonemate*, הללו יה *hallelu-iah*, caruiſſe ullo modo credam? Abſit: cùm Hebræorum hymni id ipſum ſæpè repetitum habeant.

Phænices ergò, qui Græciam *Cadmi* ductu ſalutabant, Joſuæ victoriam tùnc recèns partam ſermonibus ſuis indiès verſabant; & epiniciales quoſdam hymnos eâ de re compoſitos unà recinebant.

Græci protinùs Joſuam mirari, canere, mox etiam venerari cæperunt. Has meas fateor eſſe conjecturas; obvias attamen; & quæ ab invitis, etiámſi non extorqueant fidem, penè eliciant: nec ſtatim rejici conjecturæ tutò poſſint, ne veritatis diſpendio fiat. Porrò igitur *cantûs* illos & *numeros*, (quicunque fuerint) qui in Joſuæ laudem concinnabantur, Græci ſtatim vernaculo ſuo idiomate donabant; quadantenùs

nùs immutabant ; & tandèm præ fabulis & Ethniciſmo planè corrumpebant : Ut jam vix ulla eorum deprehendantur. Solum τὸ *Hallelu-iah*, quod notabilior hymnorum pars erat , incorruptum manſit: non immutatum tamen. Nam הללו יה *hallelu-iah* convertebantur in ἐλελεῦ ἴη vel ἐλελεῦ ἴα: (ità enim primitùs acclamatum cenſeo) quod ad *hallelu-iah* quàm proximè accedit. *Iah* autem græcè ἴα reddi conſtat ex Heſychio ; apud quem ἴα, τὸν θεὸν σημαίνει κατ᾽ Ἑβραίους.) & הללו יהוה i. e. *hallelu Jehovah* , in ἐλελεῦ Ἰόυ. Quippè inter ἴη & ἰόυ id intereſt ſolummodò, quod inter *Jah* & *Jehovah*, quod in ἰόυ facillimè contrahitur : Nec aliter à Græcis ſcribi aut proferri potuit. Græci námq; præterquàm quòd υ conſonantem vix admittant, aſpirationes in medio finéq; dictionis exprimere nequaquam valeant. Ex quo *nomen illud* Veteres ἀνεκφώνητον appellabant. Non quià ſimplicitèr efferri non potuit, (Non enim veriſimile eſt, *inquit, vir doctiſſimus*, (f) *Judæos* olim, perindè ac *Romanos*, (g) occultáſſe *nomen Dei* in cujus tutelâ eſſent , nè ab hoſtibus evocatus aliò commigraret.) Sed quòd à vernaculâ Græcæ Linguæ pronuntiatione penitùs abhorruit.

(f) *Fullerus in miſcell. p.* 24.
(g) *vide Plin. l.* 28. *cap.* 6.

Nec

Nec veteres *Græci* ἐλελεῦ Ἰή, vel ἐλελεῦ ἴα dixiſſent, modò potuiſſet *hallelu-iah* ab ipſis integrè incorruptéque pronuntiari. Quippè quià τὸ *hallelu-iah* (quod ſæpius in eádem cantilenâ repeti audiverant) tanquam *divinum* quoddam *Epiphonéma*, vel (ut anglicè dicam) burthen of the Song, religioſè ſuſpiciebant: ideóque, quantùm fieri potuit, integrum immutatúmque retinebant ac tuebantur.

Hoc iis, inquam, ſemper in conſilio fuit, qui, quis *Apollo* reverà fuerit; quot & quanta geſſerit; quæ *Pœanis* origo, & quis uſus extiterit; & demùm quid ἐλελεῦ ἰή ſignificârit; optimè intelligebant.

Harum autem rerum notitiam puram putam ſervare diù non ſuſtinuit Græcia: multa ſciens amiſit; plurima (quòd ſolens more ſuo fecit) innovavit; & fabulas etiam quibus aſtrueret ſua commenta, ſubornavit adeò ut nova quaſi hiſtoria condi videretur. Hinc igitùr Græci poſteriores, qui, ob alienam hanc rerum faciem, quid. ἐλελεῦ, & ἰή reverà fuerint, ignorabant; τὸ ἐλελεῦ prorſús ἀπόφθεγμα θρηνῶδες. i. e. *lamentabilem exclamationem* fuiſſe conjiciunt. Unde *Plutarchus in. Theſeo* ἐλελεῦ, ἐκπλήξεως καὶ ταραχῆς ἐστὶ. *i. e.* ἐλελεῦ *conſternationis ſignum eſt*, Et ex eo ἐλελίζεσθαι eſt

deflere

deflere, clamando ἐλελεῦ. Hæc autem Græci, prout opinari liceat, ità ſtatuebant, quià vocem illam (nam verba omnia, quæ uſucapiône, ſi ita loquar, tenent, à Græco aliquo themate deducere per quàm ineptè ſatagunt) non aliunde derivarent, quàm ab ὀλολύζειν quod eſt *ejulare.*

His ita conceptis, ἐλελεῦ tandem, velut incongruum lætæ *Pœanis* occaſioni, rejiciebant; & Ἰὴ Παιὰν, Ἰὴ Παιὰν duntaxàt acclamare ſolent. Alii verò τὸ ἐλελεῦ (proculdubiò quoniàm id *exhortativum* eſſe, atque olim in *Epinicialibus hymnis* uſitatum ſubintellexerant) ἐπίφθεγμα πολεμικόν. (*h*) i. e. *exhortationem bellicam* fuiſſe volunt; quâ milites in aciem ruentes, ſe invicem accendere, atque incitare conſueverunt. Undè *Achæus Eretrienſis* in Philoctete inducit *Agamemnonem Achæis* ità præcipientem.

(*h*) *vid: Suidam.*

Ὥρα βοηθεῖν ἐστὶν· ἐγὼ δ᾽ ἡγήσομαι
Προσλαβέτω. τὶς χειρὶ φασγάνου λαβῆς,
Σάλπιγγι δ᾽ ἄλλος ὡς τάχος σημαινέτω
Ὥρα ταχύνειν. λελεῦ. i. e.

Tempus eſt opem ferre; ego verò dux ero;
Corripiat quis manu gladii manubrium:
Tubâ verò alius quàm celerrimè det ſignũ:
Tempus eſt accelerare. ἐλελεῦ

Nec

Nec tamen de ἐλελεῦ magìs, quam de Ἰή & Παιὰν ineptire ſolent. Ἰή enim ἀπὸ τοῦ ἱέναι *ab immittendo*; & Παιὰν ἀπὸ τοῦ παίειν *à feriendo*, vel ἀπὸ τοῦ παιδὸς *à puero* derivatum pronuntiant. Et ut Etymologiis hiſce fidem facerent, hanc attexunt fabulam. (*i*) *Latona ad Delphos unà cum Apolline adhùc puero tendens, à terribili quodam ſerpente* Python *dicto, quò minus accederet, impedita fuit: Apollini ergò tetrum illud monſtrum confodere geſtienti mater accendebat animum, clamando* ἵει, παῖε immitte, feri: *vel* ἵε παῖ, mitte fili. *Ex quo,* inquiunt Παιὰν vel Παιών *appellatus fuit.* Vaniſſima ſanè commenta *dare pondus idonea fumo*: Quæ vel ipſi Græci, dum rem alitèr atque alitèr enarrant, falſi arguunt: Nam ſi alios conſulas, *Apollinem* tradunt, poſteàquam *à Pane* vaticinandi arte ſatis inſtructus erat, *ad Delphos* veniſſe; ubi *Nox* primò, mox *Terra* poſteà *Themis* reſponſa dabat: Tunc autem temporis cùm eò profectus fuerit Apollo, quidam, cui *Pytho* nomen erat, ibidem præſes fuit; quo cæſo, protinùs ipſe *Oraculi* potitus eſt.

Sin aliis credamus, Apollo *Delphos* non vi & armis, ſed contractu ſibi comparabat. Quippe cum *Apollo,* ut aiunt, in *Calabria*, *Neptunus* autem *Delphis* eſſet cultus: loca tandem

(*i*) *apud* Clearchū Solenſem, *Ariſtotelis diſcipulum* (*in l.* 1 *proverb*) *quem citat* Scaligerus *in* Poet. *l.* 1. *c.* 89.

tandem factâ ſponſione commutabant. Indè *Apollo* apud *Lycophronem* Λυοίζης appellatus eſt. Sic fabula fabulæ dicam impegit.

Ratum ſit igitur τὸ ἐλελεῦ *ἴη* vel ἐλελεῦ ἰὴ ipſiſſimum *hallelu-iah* fuiſſe; & *παιανικὴν ᾠδὴν* nihil aliud extitiſſe in principio, quam *Hebraicum quendam hymnum Pœanis* hoc eſt, *Joſuæ laudes & victorias de Cananæis, atque Ogo præcipuè, relatas celebrantem.* Hunc enim *Græci* primò tanquàm *ducem ſtrenuum* ac *heroicum* laudibus in cœlos efferebant: poſteà verò tanquam *Deum* (uſqueadeò officioſa res eſt ſuperſtitio) cultu atque veneratione proſequebantur.

PYTHI-

PYTHIONICARUM BRABIUM QUID; ET UNDE.

CAP. VII.

Pythionicæ brabîum quid, & unde: Iſterò *poma.* Archiæ μῆλα. Auſonii *ſententia refellitur.* Pythia *celebrata in ſexto die menſis* Byſii: Βύσιος ·*idem* Delphis, qui Θαργηλιὼν Athenis. Pythionicarum *præmia* malo·granata. *Mons* Caſſius *Ægyptum Syriamq́; diſterminat: ideoq́;* קצי Caſſi *i. e.* Terminalis *dictus.* Jupiter Caſius *in extenſa manu ferebat* malum punicum. *Ejus* myſterium. Caphthor. *i. e. malo-granatum* Palæſtinorum *inſigne. Jupiter Caſius à Gazæis & Palæſtinis appellatus erat, vel* Dagon, *vel* Marnas. *Jupiter* Cretenſis *&* Marnas *idem.* Cretenſes *à* Gazæis *vel* Palæſtinis *oriundi. vid: annot: ad f. Quomodò* Gazæ *&* Caſii *montis expugnatio,* Joſuæ; *& Populi* Iſraëlitici *ad* Hieroſolyma *deductio,* Moſi *tribuatur. v. notas ad. g.* Malo-granatum *cur illi, qui* Pæane *canendo victor erat,* brabîum *aptiſſimum.*

IOſuam in *Deorum* album vix retulerat *Græcia*, quin & feſtos dies ſanxit; cultûs vovit; &, ut ſacrâ hymnorum melodiâ jugis illi ferretur honos, edixit. Adhæc nè *Pœanum* religio (quippè *hymnos* in ejus honorem factos, ab ipſo *Pœanas* vocabant) unquam fatiſceret, *cantu-certamen* erexit: eoſque affecit præmiis qui παιανίζοντες excellebant. Primùm etenim certamen *in Pythiis* (ut ſuprà dictum eſt) eorum fuit, qui Παιᾶνα canerent.

Poſteà verò, nec longo, reor, intervallò, alios etiam, pompæ magìs quam pietatis ergò, ludos inſtituit. Quorum genera quædam complexa videas iſto pentametro.

Ἅλμα, ποδωκείην, δίσκον, ἄκοντα, πάλην

Brabîa verò ſeu præmia quæ dari ſolebant victoribus, fuerunt *poma quædam*, *Deo conſecrata*. Ut *Iſter* in libro de *coronis* (a) tradit. Cui aſtipulatur *Archias Poëta* in hoc Epigrammate.

(a) *Hunc citat Nat. Com: in mythol. l. 5. c. 2*

Τέσσαρές εἰσιν ἀγῶνες ἀν' Ἑλλάδα, τέσσαρες ἱεροὶ
 Οἱ δύο μὲν θνητῶν, οἱ δύο δ' ἀθανάτων.
Ζηνὸς, Λητοΐδαο, Παλαίμονος, Ἀρχεμόροιο
 Ἆθλα δὲ τῶν κότινος, μῆλα, σέλινα, πίτυς

Quod inter ludendum tranſtuli ad hunc modum.

Quatuor

Quatuor annumerat ſacratos Græcia ludos
Sunt duo Terricolûm, Cœlicolûmq́ duo.
Nempè *Jovis, Phœbiq́, Palæmonis, Archemoriq́*
Pinus, olivaſter, præmia, poma, *apium,*

Μῆλα ſanè potiſſimùm ſunt τῆς μηλέας. *i. e. fraxini*; communitèr autem παντὸς δένδρου καρπός. i. e. *cujuſlibet arboris fructus.* Heſychius. Cujus idcircò generis eſſent ea *poma*, quæ tanto *Pythionicis* honori ac præmio fuerunt, hactenùs incompertum. Propiùs à veritate forſàn abfuit *Auſonius*, qui *lauream cum baccis* Pythionicæ brabîum fuiſſe ſtatuit. Quippè quòd laurus *Delphica*, teſte Plinio, (*b*) baccis adeò enormibus onuſta fuit, ut optimè præ ſe ferrent pomorum ſpeciem. Verùntamen Auſonianæ ſententiæ refragatur anni tempus. Pythia namque ſextâ menſis Θαργηλιῶνος, ut apud *Athenienſes* appellatur; Βυσίου, ut apud *Delphos*; celebrari ſolent. Menſis autem *Byſius* partìm cum *Aprili* Romanorum, partìm cum *Maio* coincidit. Quo quidem tempore laurus ferre baccas non potuit. Quùm in menſe *Byſio* ver apud Græcos incipit, ut mihi teſtis eſt *Plutarchus* (*c*) Quocircà cum res adhùc obſcura ſit, (quippè nihil hactenùs a quopiam dictum,

(*b*) Nat. hiſt. l. 15.

(*c*) *in quæſtion: Græcis: quæſt. 9*

quod non in diſceptationem cadat) ſi cui volupe fuerit alitèr opinari, venia dabitur, & argumentum. Ipſe quidem, ſi mihi quoque liceret *in acervos Mercurii* lapidem mittere; hoc eſt, doctis aliorum ſententiis meam ſubjungere; verecundiùs aſſererem μῆλα ſive *poma*, quæ olim Pæane canendo Victori præmia dabantur, fuiſſe ῥοιάς. i. e. *malo-granata.* vel *mala Punica.* Hanc autem meæ ſententiæ rationem reddo: hæc fundamenta jacio.

In monte *Caſio*, qui (teſte Herodotò in *l.* 3.) *Syriam* ab *Ægypto* dividit, delubrum fuit *Jovis Caſii.* i. e. *Terminalis*: Syris enim קצי *Caſſi* eſt *Terminalis.* Ut obſervavit vir undequáque doctiſſimus *Sam: Bochartus*. lib. 4. geog: ſacr: cap. 32.

Porrò *Caſius* ille *Jupiter* ità pingebatur, ut in extenſâ manu ferre *malum punicum* videretur: ídque non ſine myſterio. De illo enim *Achilles Tatius.* lib. 3. ad hunc modum loquitur: προβέβληται δὲ τὴν χεῖρα καὶ ῥοιὰν ἔχει ἐπ' αὐτῇ. τῆς δὲ ῥοιᾶς ὁ λόγος μυστικός. i. e. *habet extenſam manum, & in ea malum punicum: mali autem punici ratio myſtica eſt.* Quid aliud verò myſterii ſubeſſè judicemus, quàm quòd Deus iſte terminos *Syriæ* cuſtodiebat; & quodam peculiari modo *Palæſtinam* quam *Caphthorai*

raei pridem, pulſis *Awæis*, (e) occupârant, propugnabat & tuebatur. *Caphthoraei* autem ſic dicti, quia eorum *Inſigne* fuit קפתור *Caphthor* i. e. *malum Punicum.* Quale quid in extenſa manu præ ſe ferebat *Caſius* ille *Deus*; ut ſe à *Caphthoræis* vel *Palæſtinis* ſtare ſignificaret. (f) Quæ cùm

(e) *Deut. cap.* 2. *com.* 23.

(f) *Si* Palæſtinæ *tutelaris Deus fuerit* Jupiter Caſius; *optimo jure quæras, quod illi apud* Philiſtæos *olim nomen erat? de quo prorſùs expreſſè, quod memini, nihil occurrit. Perquàm veriſimile tamen, eum à Palæſtinis vocatum fuiſſe, vel* Dagon; *qui quoniam* frumenti *&* aratri *author fuit*. Philiſtæis (*à* דגן dagan. *i. e. frumentum)* Dagon. Græcis *autem* Ζεὺς Ἀγρότειος. *i e.* Jupiter Agriculturæ præſes, *dictus eſt. teſte* Phil: Biblio: *vid. doctiſſimi* Seldeni *ſyntagma.* 2. *de* Dìs Syris *&* Bocharti *lib. de* Phœnicum *coloniis.* pag. 784. *Hunc* Sanconiathon, ex Phœnicum *theologia tradit eſſe* Cœli *&* Terræ *filium;non* Aquæ : *Quo minùs* piſcem (*quod multi volunt*) *fuiſſe credas.*

Vel Marnas; *quod vero magìs ſimile eſt.* Marnas *enim* Gazæorum *Deus* : *Eſt autem* Gaza *urbs Palæſtinorum maximè propinqua* Caſio *monti* : *Quæ ditiones ſuas adeò extendebat olim, ut* Gazæi (*teſte* Strabone lib. 16.)*perindè ac* Judæi, ἔθνους *i. e.* gentis *nomen acquiſiverint. ideoq; tum Mons* Caſius, *tum* Jupiter *ille*(*qui, cum* Palæſtinorum *inſigne præ ſe tulerit, montem ipſum* Palæſtinis *ſubditum probat*) *eorum fuiſſe iudicandi ſunt.* Marnas *autem* (*teſte* Cl. Seldeno, *in cap.*1. *Syntag.* 2. *de Dîs Syris*) *eſt* dominus hominum *Syriacè. Non ſecùs ac* Jupiter *à Græcis* πατὴρ ἀνδρῶν i. e. dominus virorum *dicitur:* πατὴρ *enim ſæpè* dominum *notat. Ut non mirum ſi* Marnas *idem qui*

 Jupiter

cùm ità ſe habuerint; rem omnem paucis expediam. Quamprimum *Joſua* & Iſraëlitæ debellaſſent *Ogum*; Cananæos undiquè deviciſſent; & protenſis ad *Caſium* montem uſque victoriis, (*g*) *Jovem* Syriæ ac Paleſtinæ *tutelarem Deum* ceperant; pro

---

Jupiter, *immò* Cretenſis, *cenſeatur. Non quòd à* Cretenſibus Gazæi Μαρνᾶν, *ut voluit* Stephanus *in voce* Γάζα: *ſed quòd à* Gazæis *ſeu* Philiſtæis *Jovem ſuum* Cretenſes *acceperant. Nec Gazæi Cretenſibus, (ut Stephano placuit) ſed* Cretenſes *à* Gazæis *ſeu* Palæſtinis *oriundi. Quod vel ex Inſulæ nomine perſpicuum fiat. Quippè quià* قريتا Kerita *Arabibus eſt* Palæſtinæ *regio: Illa ipſe Syris* Creth; *Incolæ Hebræis* Crethi *vel* Crethim *dicuntur. Undè* Creta *&* Cretenſes. *Juxta Cl. Bochartum de Phœn. col. p.* 457. *In ſummâ ergò* Caſium *Jovem (qui & Cretenſis fuit) à* Palæſtinis, *ſaltem* Gazæis, Marnam *vocari conſentaneum eſt.*

(*g*) *Quippè* Gazam *cum termino ſuo ceperunt: &* montem (*ſcilicet* Caſium) *poſſederunt. Judic. cap.* 1. *comm:* 18. *Quæ quamvis à filiis* Judæ, *mortuo Joſuâ, patrata fuerint; Joſuæ tamen attribuantur: eâdem ratione quâ videmus* Hebronem *atque* Debirum, *civitates à* Judâ *captas, Joſuæ victoriis inſeri. Res enim ſtrenuè atque fœlicitèr geſtæ, in eum ſæpiùs inferri ſolent, cujus auſpiciis & ducatu incæptæ erant; etiamſi forſan è vitâ priùs exceſſerit, quàm confectas dederit.* Sic Moſi *tribuitur* populi Iſraëlitici *deductio* ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον, ὅπου νῦν ἐστι τὸ ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις κτίσμα; i. e. *ad ea loca ubi nunc condita ſunt* Hieroſolyma. *Strabo. l.* 16. *quod tamen, ipſo aliquot annos mortuo, peragebatur.*

pro tantæ victoriæ præmio *malum Punicum* (quod *Jovis* extenſa manus quaſi obtulit vincenti) reportare videbantur. Hinc igitùr *Græci*, (qui obnixè contendebant omnia, quoad fieri potuit, ad *Joſuæ* hiſtoriam adaptare) *Pythionicarum præmia* deſumpſerunt.

Et ſanè, cùm *Pæan* hymnus eſſet adornatus in laudem Joſuæ, qui *Pythonem.* i. e. *Ogum* vicerat; Syriæ *Propugnatorem* quaſi captivum duxerat; adeóque *malo-granatum* nactus erat; nullum præmii genus illi, qui in *Pæanis certamine* victor eſſet, *granato* aptius & accommodatius eſſe potuit.

Ad ſummam ergò ſtatuendum, *Iſteri poma* fuiſſe *malo-granata* ſive *mala Punica*, *Deo* (ut inquit) *conſecrata*: Primò Jovi *Caſio*, pòſt *Apollini*.

Hæc, inquam, fuerunt priſca illa & primitiva munera. Poſteà verò, verſâ in fabulas hiſtoriâ, multa quotidiè immutari, nova induci; & modò Victores *Eſculo*, mòdò *lauru* & *palmâ* coronari; mox etiam *tripodibus æneis* donari moris erat.

PYTHICA PERIODUS SEPTENNIS UNDE.

CAP. VIII.

Pythica periodus ſeptennis unde : *Cur Pythia ab* Apolline *ſeptimo die ab occiſo* Pythone *inſtituta dicuntur.* Annus, *in quo* Joſua *victorias ſuas conſummabat*, ſeptenarius. *Pythica periodus* ἐννεατηρικὴ. *& tandem* πενταετηρικὴ.

POſtquam Joſua Amorrhæos & *Ogum* (qui ſibi vi & armis obviam îſſent) expugnaſſet, vero pluſquam ſimile eſt eum proximo ſubinde Sabbatho gratias Deo maximas & ſolennes egiſſe; ac epinicialibus hymnis ſuam populíque Iſraëlitici victoriam celebraſſe. Græci igitur (qui rem omnem à *Phœnicibus* unà ac *Hebræis* * ſciebant) Judæorum *Sabbatum* , in quo primùm facta erat ſolennis ea ac religioſiſſima Victoriæ recordatio, ſpectantes, *Apollinem* ſeptimo ſtatim die ab occiſo Pythone, *Feſtum Pythicum* inſtituiſſe fabulantur,

* *vide cap. ultimum.*

ἀποκτείνας

ἀποκτείνας τὸν ὄφιν τὸν Πυθῶνα, ἠγωνίζετο πυθικὸν ἀγῶνα κατ' ἑβδόμην ἡμέραν. i. e. *Apollo cùm interfeciſſet Pythonem ſerpentem, ſeptimo die Pythicum certamen inibat.* Schol: *Pindari* in prolegom:*ad Pythia.* Et primò quidem *Pythia* epiniciali quodam hymno duntaxàt, quem Παιᾶνα vocabant, haut ſumptuoſè peragebantur: mox autem alia quamplurima addebantur vel pietatis, vel pompæ, vel exercitii gratiâ: quæ ut negotia maxima faceſſerent, ità & impendia mirificè augerent. Adeò ut tantæ jam feſtivitatis apparatum ſeptimo quôque die renovari, nec ærarii publici, nec temporis anguſtiæ paterentur, Ideóque ut ſumptibus parcerent & pompæ nihilominus ac religioni ſatisfacerent, ad *Sabbaticum annum* potiùs alludebant: & *Pythia* deinceps ſeptimo quolibet anno celebranda curabant; (*a*) eóque magìs; quòd ille *annus*, in quo Joſua poſt *Pythonem*. i. e *Ogum* & *Anacæos* undíque victos, terrámque univerſè captam; (*b*) ad *Schiluntem* (ubi ſeculis aliquot *Dei Oracula* dabantur) pervenerat, fuit *Septenarius.* (*c*) Hùc accedit etiam quòd *Joſua* poſteaquam *ſex annos* in hoſtibus ſuis debellandis exantlaverat, in *ſeptimo* triumphos abſolutos egit; Et κληροχίαν inſtituit. Quod expreſſè

(*a*) *vid Eraſmi* Schmidii *proleg. ad Pind. Pyth.*

(*b*) *Joſ. c.* 11.*comm.* 22.*&* 23.

(*b*) *vid.* Scalig. *de emend* Temporum *c. de primò anno* Sabbatico.

preſſè habet *Eutychius Patriarcha Alexandrinus* (*d*) in his verbis: اقام يوشع ست سنين يقاتل الملوك والامم حتى فتح وملك البلدان ∴ ثم بعد ذلك اقام يقسم الاراضي والبلدان على بني اسراييل اربعة عشر سنة ودبر الشعب احد عشر سنة في هدو وسلامة i. e. *occupatus fuit* Joſua *ſex annis in regibus & gentibus debellandis, donec regiones cepiſſet: deinde partiendis inter Iſraëlitas terris quatuordecim annos inſumpſit, & præterea populum in tranquillitate ac pace annis undecim rexit.* Hæc, inquam, vetuſtiores Græci cùm ob oculos habuiſſent, *Pythia* quoquè ſeptimo quolibet anno celebranda ſanciebant. Poſteà tamen (nam citò mutant & corrumpunt omnia fabulæ) *Nympharum Parnaſſiarum* i. e. *Muſarum* gratiâ, quas novem fuiſſe, & ſua triumphanti *Apollini* munera gratulantes obtuliſſe fingunt, celebritatem hanc ἐννεαετηρικὴν fecêrunt. Quam ipſam quoque tandem (neſcio quo mutandi genio ducti) πενταετηρικὴν. i. e. *quinquennem* reddiderunt

(*d*) *In Annalibus*, p. 116. edit. Oxonienſ.

reddiderunt. Quæ tamen reverà fuit τετραετηρὶς. i. e. *quadriennis*: quià tantùm quatuor annos ſolidos (ut vocant) complectebatur : planè ut Romanorum *Luſtrum*: quod etiam fuit quatuor annorum completorum ſpacium. Frequentes attamen tam *Pythiadi* quam *Luſtro* quinquennium damus ; eò quòd poſt quatuor annos completos, in quinto currente celebrarentur. Ideoque *Pythias* ab aliquibus haud ineptè πεντεταετηρὶς dici ſolet. Hæc ſanè *periodus* ultima omnium & celeberrima ſemper fuit, atque non ſecùs ac *Olympias*, temporum *menſura* & χαρακτὴρ extitit.

ORIGO

ORIGO GRÆCO-RUM ORACULORUM.

CAP. IX.

Origo Græcorum Oraculorum. *Fabulæ de* columbis *fatidicis.* Noachus *in* Italiam *venit;* & Cethim, Etruriæ μητρόπολιν, *condidit.* *Indè* Italia γῆ χέτιμ: Itali & Romani, Κήτιοι, Javan *ſive* Jon *ad* Atticam *appellebat: Vndè* Attica, Ionia *dicta. Græci* Jaunes, & Iaones, Cyprus & Macedonia γῆ χέτιιμ *dictæ; undè.* Dodona, *civitas* Epîri, *à* Dodanim. Noachi *præcepta ad filios & nepotes.* Dodonæi *Jovis* Templum *quid primitùs.* Jehovah & Ζεὺς *nomina* ἰσοδύναμα: Jehovah & Jovis *eadem.* Græcorum Oraculorum *nonnulla primò* Patriarcharum Scholas *fuiſſe conjicitur.* Oracula *cur in* Bœotia & Phocide *tam frequentia.* Dodonæum Oraculum *omnium, quæ apud Græcos,* antiquiſſimum: *huic proximum* Delphicum. Πελειάδες *vox ambigua;* indè *nata fabula de* columbis *vaticinatricibus.* Parnaſſus *primò*

Larnaſſus

naſſus *dictus, quaſi* להר נחש *Leharnahas. i. e.* mons augurii. *Poſteà autem Parnaſſus quaſi* פרע נחש *Parainahas. i. e.* hiatus divinationum. *Non pauca de* naturalibus cauſis Oraculi *Delphici.* Inſignes *hiſtoriæ de* Engaſtrimythis. Oraculi *cauſa* infernalis. Ob-*ſophiſta.* Ob Pythiam *per* obſcænas partes *intrabat* : *&* ex iis *reſponſa dabat.* Pythia *fuit de iſtâ* Sectâ , *quas* Quakers *vocamus.* Antiquitas *iſtius* Sectæ.

Templi *Delphici* ἐπωνυμία, *undè.* Apollo *cur* Oraculo Delphico *præfectus.*

APollo, ut ferunt, acritèr olim cum *Pythone* conflixit, ut *ad Delphos* aditum ſibi patefacere, nec non *Oraculi* præfecturam nanciſci poterit. Cujus etiam victo *Pythone*, potitus eſt. Exigit idcircò ſimilitudinis ratio, quam quidem integram ac conſummatam dare geſtit animus, clarè ut demonſtrarem, quàm propè ad *Joſuam* acceſſit hac in re *Apollo*: & quodnam fuerit hiſtoriæ momentum, quod *Apollinem* promovit ad *Oraculi Delphici* præfecturam. Sed priùs quàm iſtæc qualia fuerunt, explicem; non inconvenientèr inſtituto, quod ſuſcepi; nec ingratè lectori,

cui

cùi conſulo, me facturum ſpero; ſi fuſè, & quâ potis ſim, luculentèr ediſſererem, quæ fuerint apud *Græcos* antiquiora Oracula; quibus orta initiis; & quomodò in tantum numeri & honoris ſurrexerint. *Græci* prorſùs eâ de re conſulti, vel obmuteſcunt penitùs; vel fabulas, & id genus nugas, effutiunt. Sed quia *fabulæ* (ut inquit Ariſtoteles (*a*) *ex mirandis conſtant*; adeò ut φιλόμυθος ὁ φιλόσοφος πῶς ἐίη; i. e. *Philoſophus amator fabularum quodammodo ſit*; ipſos priùs, ùt ùt nugantes, audiamus.

(a) Metaph. l. 1. c. 2.

Narrant igitùr *Ægyptii* (*b*) duas olim *Sacerdotes* à Phœnicibus raptas ac divenditas, duo conſtituiſſe *Oracula*: unam, in Lybiâ *Hammonicum*; alteram, in Epiro *Dodonæum*. Aſſerunt autèm *Dodonæi Antiſtites* geminas *ex Ægypto* columbas provolâſſe: quarum una in *Lybiam* tranſiit; altera in *Epirum*: ubi in fago primùm conſpecta, humanâ voce loquuta eſt; & inter cætera mandabat, ut μαντεῖον extruerent: addebat quoque *Jovem* affuturum, ac ſciſcitantibus oracula redditurum.

(b) vid. Herodot. in Euterpe.

Alii vero duas olim *columbas* Oracula dediſſe volunt apud *Dodonam*: Quarum hæc in *Lybiam*, illa ad *Delphos* avolavit. nugæ nugaciſſimæ! Res ipſa (quam nunc altè repetam) ſic ſe habet: *Noa* filios

prole

prole numeroſiori adauctos, (cum ſola *Palæſtina* * tantæ multitudini non ſuppeteret) ſeſe diſtribuiſſe, ſolùm vertiſſe, atque alios in alia loca demigrâſſe.

Semus in Syria manſit (*c*) *Chamus* in Ægyptum abiit. (*d*) *Noachus* ipſe (quem *Janum*, *Vadimona*, *Gallum*, *Vertumnum*, *Xyſuthrum*, *Oenotrium*, *Ogygem*, *Deucalionem*, *Cœlum*, *Solem* & *Saturnum* vocant) cum filio ſuo Japeto in eam Regionem, quæ nunc *Italia* dicitur, progreſſus eſt: (*e*) ubi civitatem (quæ poſtea *Volterra* vocata fuit) extruxit; & *Cethim* nominavit. (*f*) Quæ civitas, cum primò fuerit *Etruriæ* caput & μητρόπολις, toti *Italiæ* poſteà nomen dedit. Undè Italia χέτιμ; & Itali Κήτιοι vel Κίτιοι. (*g*) Porrò *Noachus*, poſt aliquot annos, *Japetum* filiis ac nepotibus ſuis præfecit: ipſe religionem curæ habuit, & agriculturam exercuit (*h*) *Japetus* igitùr filios ſuos in varias regiones cum coloniis amandabat. Ex his *Javan* ſive J*on* (ità enim vocalibus omiſſis legi poteſt *Hebræum* יון) ad eam Græciæ partem, quam nunc *Atticam* vocamus, appulit; ibíque ſedes fixit, & religionem docuit. Unde *Plutarchus* (in tractatu qui eſt adverſùs *Colotem*) hæc habet. Ἰὼν ὁ παλαιὸς Ἀθηναίους καθωσίωσε εὐχαῖς, καὶ ὅρ-

** vide caput ultimū*

(c) vid Appendicem.

(d) vide Append.

(e) vide Appendicem ubi Noæ *in Italiam adventus expreſſe narratur: ejuſq; cognomina, quæ vides, omnia fuſiùs explicantur.*

(f) Vide Append.

(g) vide plura in Appendice.

(h) vide Append.

κοις, καὶ μαντεύμασι, καὶ φήμαις ἐμπαθεῖς, πρὸς τὰ θεῖα δι' ἐλπίδων ἅμα καὶ φόβων καταστήσας i. e. *Jon* ille Antiquus *Athenienſes Diis conſecravit, precibus, ſacramentis, vaticiniis, eos ob ſpem & metum diis deditos obnoxioſq; reddens.* Attica igitùr antiquitùs ab *Jone* vel *Javane* dicta fuit *Jonia.* & Incolæ, *Iones*: σημεῖον δὲ ἡ γὰρ Ἀττικὴ τὸ παλαιὸν Ἰωνία καὶ Ἰὰς ἐκαλεῖτο. καὶ ὁ ποιητὴς ὅταν φῇ

Ἔνθάδε Βοιωτοὶ καὶ Ἰάονες

Τοὺς Ἀθηναίους λέγει. i. e. *cujus rei ſignum eſt* (inquit Strabo Geog: lib. 9.) *quod priſcis temporibus* Attica *dicta fuit* Ionia & Ias. *Et cum Homerus ait*

Illic Bœotiq; & Iaones

Athenienſes ſignificat. Poſtcà verò omnes Græci, *Iones* ſeu (ut Homero dicuntur) *Iaones* appellati fuerunt. πάντας τοὺς Ἕλληνας Ἰάονας οἱ βάρβαροι ἐκάλουν. i. e. *Barbari omnes Græcos* Ἰάονας *appellabant.* Schol: Ariſtophanis in Archarnan: Quin & (quò certior ſcias *Græcos* à *Iavane* prognatos) apud *Suidam* Ἰαῦνας, *Iaunes*; & apud Sacrum Scriptorem *Joelem* יונים (i) i. e. *Jevanim* dictos reperias.

In ſummâ *Iavan* Atticam gentem condebat: *Cethim* verò filius *Javanis* in

(i) *Joelis c. 3. com. 6. Quin & Græcia* יון Javan *dicitur Dan* 21. 8. *vid.* Joſephi *antiq. Jud. l.* 1. c. 7.

cam

eam iuſulam trajecit, quam ſuo & patriæ nomine *Cethim* vel *Chethimam* vocavit. Undè *Joſephus in Antiquit: Judai:* lib. 1. cap. 7. χέθιμος δὲ χεθιμὰ τὼ νῆσον ἔχων· Κύπρος αὐτὴ νῦν καλεῖται. *Cethimus inſuſulam occupavit, tunc* Cethima, *nunc* Cyprus *dictam.* Ad hæc in *Macedoniam* colonias vel *Cethimus* ipſe duxit, vel ſaltem miſit. Ex quo (ſi verè conjiciam) ipſa etiam γῆ χετίμ. i. e. *terra Chetiim* vel *Cethimi* diceretur. Ut in 1. Machabæorum c. 1. hæc de *Chethimo* obiter. Dodanim prorſùs alter *Javanis* filius in *Epirum* tranſiit; & civitatem ſtruxit. Quæ urbs, ut & tota *Epirus*, (k) ab ipſo *Dodonæ* nomen accepit. Quam tamen *Græci*, ſemper ferè nug geruli, à *Dodone Oceanitide Nympha*; vel à *Dodone* Jovis & Europæ *filio* nuncupatam tradunt. In hac Urbe *Dodanim* Templum, ſicuti par erat, exſtruebat, in quo ὁμόφυλοι quotquot & πάροικοι convenirent; tum ut *Deum* ritè colerent; tum ut hiſtoriam de Mundi *Origine* & *diluvio* diſcerent; & *Noæ* præcepta (quæ benè beatéque vivendi rationes edocebant) auribus atque animis exciperent. Hæc enim Magnus *Vandimon Noa* filiis ac nepotibus ſuis præcipiſſe fertur. (e) *Audite filii nepoteſq; mei verba mea; & auribus veſtris percipite quæ pater*

(k) *vid.* Euſtath. *in Dionyſ.* p. 71. & Ortelium *in Epiro.*

(l) *vide Hetruſc. Antiqu. fragmenta ab Inghiramio edita.*

G *veſter*

veſter loquitur vobis. Benedictus Deus, ante cujus conſpectum inveni gratiam, qui me ex aquis ereptum ad reparandum genus humanum (quod, Deo irato, pluviis imbribuſq́; deletum eſt) ne quod Deus fecerat penitùs periret, reſervavit. Vos igitur maximo Eſari *(m) non ingrati, ipſum timete*

Æſar, *inquit* Suetonius in Auguſto *Etruſcâ linguâ* Deus *eſt & Αἴσοι, θεοὶ ὑπὸ τυῤῥηνῶν.* Heſychius. *Hæc igitur ex ſententia* Cl: Caſauboni *Græca vox eſt, Hetruſcâ terminatione formata: Nam αἶσα (inquit ille) eſt* Fatum. *i. e.* Deus, *qui fatorum auctor.* Æſar *autem, (quod nomen hìc à* Noa, *quì primus* Etruriam *incoluit, bis uſurpatum videmus) non* Græcæ, *pace tanti Viri, ſed Hebraicæ potius originis eſſe ſtatuatur.* Æſar *enim apud Hebræos olim proculdubiò* creatorem *ſonabat: Quam tamen ſignificationem, non infitcor,* in Hebræa lingua *(cujus ea pars ſolummodo, quæ in S. S. Scriptura, velut in phylaxa, religioſiùs aſſervatur, ad nos pervenit: ut non modo verba compluri‑ma, ſed & multas vocum ſignificationes, quas antiquitùs habuit,* Hebræa Lingua *jam deſideret) penitùs amiſit:* In Arabica *verò (quæ Linguæ Hebrææ ramus eſt, ejuſque optima ſæpiùs interpres, & fidiſſima conſervatrix) adhuc retinet. Quippe* أسر Aſara *eſt idem quod* خلق Chalaca *i.e.* creavit. *ut* أسر الله *Aſara—llaho i. e.* creavit Deus. *vide Giggeium & Golium. Indè* أسر Creator. *Nec dubitandum quin Hebræum* אסר. Æſer *idipſum quondam ſignificavit. Eadem planè verba ſunt* أسر *&* אסר. *Et reliquis ſignificationibus, quæ in Sacris litteris occurrunt, æquè fruuntur. In ſumma igitur* Maximus Æſar, *eſt Deus optimus* Maximus, *cœli ac terræ* Creator.

te ſolum : ei ſervite ex mentibus veſtris, quià dignus eſt , & quià multa bona fecit vobis , & quià Deus eſt. Si maximus Eſar *fuerit ſemper vobis Deus nihil vobis deficiet. Ejus altare non polluatur. Animam fratris ſui nullus exquirat , ſicut fecit Cainus : Sit inter vos vinculum , nec unquam rumpatur. Vos civitatem hanc habetis, quam in monte hoc ædificavi. Cum hæc vobis non ſatis fuerit (nam vos multiplicari oportet) in eodem monte alias ædificare poteritis . Et ſi mons non fuerit ſatis, eligete loca ſalubria , in quibus alias ædificare valeatis. Et ſi non fuerint inter vos diſſentiones , omnia proſpera ſuccedent vobis. Qui Deum non timet , & qui à fratribus diſſentit , ejiciatur à vobis ; quia diſcordia fratris omnia corrumpit. Nolite filii mei provocare Deum in fornicatione , in iniquitate, & nequitia. Sed reminiſcimini Deum, qui fecit vos, liberavit vos ab aquis; & omnia propter vos creavit; vobis omnia ſubjecit. Deus bonos exaltat: impios diſperdit: ipſum amate ſolum: & omnia in timore ejus facite: nam hæc facientes abundantiâ frumenti, vini, & olei replebimini : & filii fratrum veſtrorum ſervient vobis: Regnum veſtrū in ſæcula manebit. Sacros ritus & ceremonias, & omnia, quæ relinquo vobis, cuſtodite ſemper; eaq́, filios*

veſtros docete. Benedicat vobis Deus, & omni benedictione vos repleat: & citò Regem mittat qui vos à poteſtate aliena eripiat. His, inquam, Noæ præceptis ut obſequenter ſe gereret; & ut iis, quæ ad Dei cultum, ſimul ac civilem ſocietatem pertinebant, alios imbueret, Templum ſive Sacellum quoddam ſtruxit: in quo Deum religioſe, parentes reverenter, majores officioſè, æquales humaniter obſervandos admonebat: Hìc igitur primò verum Deum *Jehovam* colebant: ejúſque nomen invocabant. Poſtea verò, cùm non modo religionem πατροπαράδοτον peſſundediſſent; ſed & familiarem loquendi modum penitùs immutaſſent; nomen *Jehovah*, (quod tunc à vernaculâ Græcæ linguæ pronuntiatione prorſùs abhorruit) in τὸ Ζεὺς convertebant: ſervatâ quodammodò poteſtate vocabuli: Quippè ut J*ehovah*; ſic etiam Ζεὺς ab *eſſentia* & *vita* dicitur. Quo nomine proculdubiò priſci Græci eundem, quem nos J*ehovam* colimus, intelligebant. Quò ſpectat animadverſio *Clementis Alexandrini* in ea verba, quæ *D. Petro* ſub concionis nomine tribuuntur: *Petrus* aiebat, τοῦτον τὸν θεὸν σέβεσθε μὴ κατὰ τοὺς Ἕλληνας. i. e. *Hunc Deum veneramini, ſed non ſicut Græci.* Ad hæc *Clemens* Alexandrinus *Strom*: 6. μὴ τοί-

νυν

νυν, φησὶ, σέβεσθε, οὐκ εἶπεν, Θεὸν ὃν οἱ Ἕλληνες, ἀλλὰ μὴ κατὰ τοὺς Ἕλληνας: τὸν τρόπον τῆς σεβήσεως ἐναλλάττων τοῦ Θεοῦ, οὐχὶ δὲ ἄλλον καταγγέλλων. i. e. *Non igitur dixit, ne veneramini Deum, quem Græci; ſed non ſicut Græci. Modum cultus immutavit, haud alium Deum prædicavit.* Idem certè *Græcis* Ζεὺς, qui *Latinis* eſt Jovis: (*n*) quod nomen proculdubiò ex *Jehovah*, Latinorum pronuntiatione corrupto, fiebat. Ut non inſcite *Varro* Jovem primò *Judæorum* Deum fuiſſe tradiderit.

(*n*) *Jovis apud Ennium, Varronem, Hyginum & alios in recto caſu uſurpatur.*

Hinc ergo facile credas eo ipſo in loco, in quo *Dodanim* priùs *Eccleſiam* atque *ſacellum* habuit, poſteà *Dodonæi Jovis Oraculum* (quod tradunt (*o*) eſſe omnium, quæ inter Græcos, antiquiſſimum) conſtitutum fuiſſe. Nèc *Dodonæum* ſolummodò, ſed & alia Græcorum *Oracula* ſanctas in initio Patriarcharum, *Javanis* & *Dodanim* poſterorum, *ſcholas* fuiſſe veriſimile eſt. Satagebat enim nequiſſimus iſte Κακοδαίμων (nam re ſuâ peſſimâ interfuiſſe novit) ea imprimìs loca, quæ religione ſimùl ac antiquitate ſacrata erant, occupare: atque in impietatis & impoſturæ domicilia convertere.

(*o*) *vide* Herodotum *in Euterpe.*

Numen aliquod ductu Naturæ quærunt omnes: *Ut ſi terras obeas* (inquit Plutar-

chus in tract: qui eſt adverſus Colotem) *invenire poſſis urbes muris, literis, regibus, domibus, opibus, nomiſmate carentes; gymnaſiorum ac theatrorum neſcias: Vrbem vero templis Diiſq; carentem; quæ precibus, jurejurando, Oraculo non utatur, nemo unquam vidit.*

Græci autem præ cæteris in ſuperſtitionem proni ruebant: & novos cultus arripiebant: ex relictis adhùc antiquæ Theologiæ veſtigiis ſibi fingentes Deum. Ea igitur, qualiacunque figmenta, calidiſſimus iſte ſuperſtitionis ac idololatriæ incentor ut animaret, Oracula *Dodonæ* per *Antiſtites*, per *Quercus* (p) per *Lebetes* & Statuas (q) edebat. Hujuſmodíque miraculis & technis multos ilicò cultores alliciebat. Amplam hinc meſſem colligens, alia hìc illìc Oracula (validiſſimos Ethniciſmi nervos) ſevit: in *Phocide* præſertìm atque *Bœotia*; quæ *Pythiæ*, *Caſtaliæ*, *Tegyræ*, *Lebadiæ*, *Tireſiæ*, *Amphiorai* aliiſque *Oraculis* inclaruerunt.

Quippe Phocenſes & *Bœotii*, Græcorum omnium maximè κτηνώδεις ϗ ἀμαθεῖς (r) iſtius Sophiſtæ ludibrio toti patebant. Nec alios certè, quibus illuderet faciliùs, adoriri potuit. Proximum igitur, poſt *Dodonæum* Oraculum, fuit *Parnaſſium* ſive

(p) *De quibus Æſchylus* (in Προμ. Δεσμ.) τέρας τ' ἄπιστον αἱ προσήγοροι δρύες.

(q) *vide* Nonni Συναγ. ἱστορ. *ex ſecunda* Nazianz: *Invectiva.*

(r) *vide* Tzetzem. *in* Lycophro*nem.pag.*

ſive *Delphicum*: (*ſ*) quod *Dodonæus* aliquis *Antiſtes* primus inſtituit. Quid aliud enim per *fatidicam* iſtam *columbam* quæ *Dodonâ*, ut aiunt, advolebat *Delphos* intelligi putemus? hujus autem ſanctimoniam (ſi diis placet) & pietatem, *Græci*, qui omnia ferè ſymbolis involvere ſtuduerunt, poſteris ſuis tradere ſe non poſſe judicabant aptiùs quam per *columbæ* ſimilitudinem: Quæ cum ab antiquiſſimis ſanè temporibus ob innocentiam ſimplicitatémque Deo ſacrata (*t*) fuerit; myſtam rei divinæ faciendæ devotum pulchrâ atque eleganti figurâ repræſentaret: Hæc ita ſtatuere non veritus eſſem; niſi quis potiùs Dodonæam quandam Vatem, Περιστερὰ dictam, ſignificari per *columbam* vellet. Vel forſan ambiguitas vocis, Πελειὰς (quæ, *Theſſalorum* linguâ, tàm *fœminam Vaticinatricem*, quàm *columbam* ſonat) fabulæ occaſionem dedit. Illa autem, fraudum & verſutiarum plena, *Delphos* pervenit: ibíque μαντεῖον inſtituit, ut non Græciæ tantum ſed & mundo imponeret. Nec eam fefellit eventus: citò enim per totum ferè terrarum orbem itá inclaruit iſtud Oraculum, ut vel remotiſſimos in admirationem cultúmque ſui rapuerit. Eóque tandem res rediit, ut ipſe locus ab Oraculo *Larnaſ-*

(*ſ*) Δελφοὶ ἐπὶ τῷ Παρνασῷ. *Stephanus* περὶ τῷ Παρνασῷ *Strabo.*

(*t*) *vide Gen.* 15. *Comm.* 9.

ſi nomen adeptus ſit. *Parnaſſus* etenim (mihi author eſt Stephanus de Urbibus) primò Λάρνασσος appellabatur. Non tamen (ut ille vult) διὰ τὸ τὴν Δευκαλίωνος λάρνακα αὐτόθι προσενηχθῆναι. *Eò quòd Deucalionis arca illùc adducta fuerit* : Sed ab הר har, *mons*; & נחש nachas ſive nahas, *augurium* & *divinatio* : quibus ſi literam ל (ſive *proſtheticam* dicas, ſive *ſervilem* ; à Græcis attamen pro *radicali* (*u*) ſumptam) præponas, erit *Leharnahas*: & Græcè Λάρνασσος; i. e. *mons augurii*. Quippè mons ille, cum Delphi, qui tàm clarè audiebant ob Oracula, in eo ſiti fuerint, (*x*) eo nomine dici excellenter meruit.

(*x*) Δελφοὶ πόλις ἐπὶ τοῦ παρνασσοῦ. Steph. *de urb.*

Poſteà verò, quoniam propheticus iſte ſpiritus è ſpecu (qui ibidem loci fuit) emanare ſolet, *montem* dicebant פרע נחש Parai-nahas. i. e. *hiatus divinationum*

(*u*) *Videre eſt Græcos* Hebraiſmi *non ſatis graros*, τὸ Lamed, *quæ eſt* Genitivi, Dativi *atque etiam* Accuſativi *nota, pro parte nominis aliquando accepiſſe. Sic ex* רסן Reſen, *præfixâ litera* ל *ad Genitivi vel Dativi notam, fit* Lereſen : *inde Græcis* Λάρισσα. *Quippè eandem fuiſſe utramq; civitatem probat utriuſq; ſitus & deſcriptio. Confer ea quæ* Xenophon *habet de Lariſſa* (Anabas lib. 3.) *cum Gen. cap.* 10. *comm.* 11.

num. Quæ verba Græci protinùs ad linguæ ſuæ typum formabant; & Πάρνασον efficiebant. Hunc montem non dubites quin *Javanis* filii aut nepotes incolebant, & in eo Templum Jehovæ conſecrabant. Priſci enim, à Noæ uſque temporibus, montes habitandos elegebant : & in iis præcipuè (nam Deo ſacros exiſtimabant *) rem divinam facere conſueverunt. Quæ in hoc monte, reor, haud impurè peragebatur, uſque dum neſcio quis Idololatra & Myſtes è *Dodonâ* profectus, eò pervenerat; omnia ſub religionis ſpecie corruperat; novos cultûs inſtituerat; atque Oracula, dæmone & myſterio plenus, ediſſet.

* *Undè Græci quemlibet montem* Jovis montem *vocare ſolent.*

Oraculi verò Delphici *cauſam*, qui mallent ad *Coretæ* & *caprarum* fabulam (*y*) reſpicere, *naturalem* ſtatuant : quædam ſanè argumenta, quibus opinionem fundent & diſputationis attollant molem, præſtò erunt. Quippè mens noſtra (perindè ac *Sol* luce) præſagiendi facultate nunquam non pollet : Corporis autem dyſcraſiâ, veluti nube, obducitur; ut ea quæ de longinquo perſpicere nata ſit, intueri nequeat. Ipſa igitur (contrà quàm *Harpaſte* àpud *Senecam*) cæca non eſt; ſed ejus domus. Quocirca ſpiritus, (*z*) qui

(*y*) *De quâ vide Diod. Sicul. l.* 6.

(z) qui corporis affectiones & temperiem mutando, mentem quaſi liberent, & limpidiorem reddant, ipſi enthuſiaſmos efficecere valeant. Hujus autem generis eſſe *Vel* præcalidos quoſdam vapores: qui penitùs intrant *Pythiam*: eámque (ſimilitèr ac flammæ *mantilia* è Caryſthio lapide *confecta*) non adurunt; ſed, quod mirum eſt, eluunt & abſtergunt. *Vel* frigidos neſcio quos halitus: quibus, ut *tincturâ ferrum*, ſpiritus noſtri denſari, quodam quaſi *ſtomomate* indurari, atque ità ad vaticinia diſponi poſſint. Nam ſicut *ſtannum æri* (quod rarum quiddam eſt) *infuſum*, id denſat ſimùl & ſtipat; nec non & ſplendidius multò ac purius efficit; ita frigidus quidam vapor (qualis efferri ſolet è ſpecu Delphico) menti conſentaneum quid & cognatum habens, ejus partes implet, continet, ac limpidas reddit; adeó-que

(z) *Videſis* Plutarchum *de Orac. deſect.* & Ariſtotelem *de Mundo* cap. 4. *ubi hæc habet: Multi ſane multis in locis exitus ſpirituum pateſacti ſunt: Quorum partìm tabificâ vi abſumunt partìm fatidicos efficiunt: ut* Delphici & Lebadici. *Hæc ille.* Jamblicus *de myſteriis. In* Colophonio (*inquit*) Oraculo *aquâ bibitâ vaticinium veniebat. In* Branchidico *haurientes vaporem ex aqua prophetabant. vide etiam* Nonni Συναγ: ἱςορ. 2. ιδʹ & *Suidam in voce* Καςαλια.

que divinandi facultatem ciet. Nec mirum, ſi terra multos paſſim vapores edat, quorum pauci tamen *enthuſiaſmum* futuríque notitiam creent. Quippè ut *Apollinis*, qui *Tarſi* eſt, *gladius* Cydni aquâ ſolummodò tergi ac purgari potuit; ſic illa corporis affectio quæ mentem fuſcat & obcæcat, non niſi proprio quodam vapore mutari diſpelliq́; poſſit. Nec obſtat quòd apud Delphos unica duntaxàt fæmina vim iſtius vaporis experta fuerit: Primò enim capræ, *Coretas* paſtor, & quicunque ſpecus ſeu foveæ os accediſſent, enthuſiaſtici redibant. Poſteà verò ſpiritus iſte Propheticus ad *Pythiam* ſolummodò per *tripodem* quendam *perforatum* (*a*) ſpecus ori impoſitum, quaſi per ductum ferebatur. Inſedit enim *Pythias* tripodi, & ſpiritum infernè emiſſum pudendis excipiebat: mirâ deindè corporis immutatione factâ, res de futuro vidit & prædixit. At, inquies, admirandus ille Oracula reddendi modus, ipſum diſputationis veſtræ jugulum petit. Pythia nempè tacens loquuta eſt; & immotis labiis, (*b*)

Δαφνηφάγων φοίβαζεν ἐκ λαιμῶν ὄπα
Σφιγγὸς κελαινῆς γῆρυν ἐκμιμουμένη,

Laurivoro vaticinata eſt ore

(*a*) *vide Tzetzem inLycophrõ: pag.*205.

(*b* Lycophron. *de Alexandra.*

Nigræ

Nigræ Sphingis vocem imitans.

Cujus ſcilicet ex pectore Spiritus iſte, qui intùs agebat, dubia ſua reſponſa dedit: ideóque proculdubiò *Pythiæ* vaticinium, quod *Naturæ* opus eſſe contendis, Dæmon aliquis ſibi totum vendicat. Pulchrè redarguis:

Hoc attamen aliter opinantibus had officiat: cùm mirabilis illa, quæ objicitur, στερνομαντεία ab arte, citrà Dæmonis opem, præſtari poſſit. Nec deſunt exempla quæ id teſtatum faciunt. Commoratus eſt *Oxoniæ* Anno 1643. Vir quidam (quem vulgò *Regis ſuſurrônem** vocabant) hoc artificio inſignis Ille, inquam, verba, quæcunque vellet, ex imo quaſi pectore, clauſis immotíſque labiis, efferre tam mirè potuit, ut è longinquo prolata viderentur. Hunc igitur ἐγγαστρίμυθον quos ludos facere? aſtantes nempè & ſecum conferentes ex improviſò compellare, agnominare, & dicteriis laceſſere, tanta arte, ut vel ante oculos coràm lateret. Quid ad hæc aſtantes? reſilire; oculis omnia perluſtrare; foris egredi; agnominantem quærere; & nemine comparente, prorſùs indignari; ſcurræ vehementer iraſci ac minari: tandem verò, fraude cognitâ, omnes artificium mirari,

* The Kings Whiſperer. *nomine* Fanningus

mirari; ſibi tam bellè illuſis gratulari, ac riſu emori. En ſine dæmonio στερνόμαντιν! pluribus id ipſum probare non eſt neceſſe. Liceat tamen unicam hiſtoriam, concinnam quidem ac lepidam, quæque ad rem noſtram luculentèr facit, è *Brodæo* hùc transferre. *Vivebat Lutetiæ dum hæc commentarer (inquit ille* *) Ludovicus Brabantius. *Franciſci primi Gallorum regis cubicularius*, inſignis Engaſtrimythus, *fingendiq́; inprimis Manium voces & ejulatus artifex. Hâc igitur arte pollens cum formoſiſſimam ditiſſimamq́; puellam, patre orbam, amaret; ejus matrem, quæ iſtius præſtigias non noſſet, adiit; mariti vocem palàm fingens, qui juberet ut huic viro optimo ac locupletiſſimo eam nuptam daret: ſe graviſſimè in igne purgatorio torqueri quod huic jampridem petenti denegaſſet: fore tamen ut exeo citò emergeret, ſi huic collocaſſet. Illa ne multis; protinùs marito morem gerit; eiq́; filiam in matrimonium dat Sexcentas id genus fallacias Gallis penè omnibus notas referre non eſt neceſſe Hanc porrò unam ſilere ſine negligentiæ crimine nequeo. Cum igitur nummis indigeret* Brabantius, *audiretq́; Lugduni* Cornutum *trapezitam ditiſſimum eſſe;* illùc ſtatim *proficiſcitur: hominem convenit; ſe cum eo arcanis quibuſdam de rebus* clàm

* *In Miſcel. l.* 8.

clàm agere velle oſtendit. Ille libentèr Brabantium *accipit : Qui pauca primò de religione ; dehinc multos de dæmonibus, de ſpectris , de ignis purgatorii pænis , de Inferorum cruciatibus ſermones refert : ad extremum* Cornuti *patris jampridem defuncti vocem ſimulat ; qui huic grandem pecuniam ad redimendos à Turcis Chriſtianos captivos dari imperaret. Se jam aliquot annos in igne purgatorio ſupplicia perferre. Ipſum verò , niſi ſibi obſequeretur , brevi in ſceleratorum ſedes demerſum iri ; quod eum ex uſuris & anatociſmis immenſas præter jus facultates comparaſſe exploratum haberet. Cornutus primùm rei novitate perturbatur : ab eo deindè petiit, ut poſtridiè rediret: homo revertitur: reverſum quaſi deambulandi cauſâ in planitiem quandam ducit longè à tugurio, à colle, à foſſâ , ab arbore: (putabat enim domi è laqueari , aut fiſſi parietis rimâ verba ſibi dari)* Brabantius *, cur id fieret probè animadvertens , flebiter magis quàm unquam anteà, defunctorum* Cornuti *parentum manes per omnes Deos quiritari ſimulat : addidit quod ei commodum fuit. Hoc audiens perculſusq́, miraculo rei* Cornutus *, & nihil jam fraudis ineſſe ſuſpicatus, præſertim cum eadem poſteà audiret quoties quibuſve locis vellet ; decem* Brabantio *aureorum millia*

numerat ,

numerat, quibus Chriſtianos captivos redimendos curaret. *Ipſe* Venetias ac in Græciam *proficiſci ſe prædicans, domum revertitur,* *Ferunt autem non multos poſt menſes* Cornutum (*nam totam continuò fabulam reſcivit*) *non interverſæ pecuniæ damno, ſed* Lugdunenſium *hominum facetiis ac deriſu in gravem morbum incidiſſe; ex eoq; naturæ conceſſiſſe.* Ex his, ut opinor abundè conſtat *Ventriloquos* arte fieri poſſe: Pythia igitur (ut diſſertationem noſtram porrò ducam) vim præſagientem, *Naturæ*; oracula edendi modum, (qui mirus fuit) *arti* debuit. Quæ cum ex ore, ut aliæ ſolent, vaticinari potuiſſet, ex pectore tamen maluit: ut, qui ſciſcitatum venirent, Oracula non tàm à ſe, quàm ab inquilino quodam Deo proferri crederent. ſubtiles ergò erant hæ præſtigiæ: quibus Oraculo ſibíque non parùm celebritatis & gloriæ conquirebat.

Sed ne Deos ab Oraculo trudere, ac divinandi principium, immò ipſam ſubſtantiam ac vim in ſpiritus, vapores, exhalationéſque referre videar; pro divinationis ſubjecto, *Mentem*: pro inſtrumento plectroque, quod facultatem moveat, *Vaporem*: pro cuſtode verò, præſide, atque inſpectore *Deum* ſtatuo: qui alia tempeſtive

ve ſubjungit, alia intendit, abalienationem mentis reſtringit, vaporémque ità temperat, ut ſine noxâ & dolore moveat correptos. *Deus enim per infima quæq; cognitione carentia patefacit quædam cognitione ſuperiora: ubi teſtatur ſe longè ſuperemi-nere naturam.* Jamblichus *in lib. de myſteriis.* Hæc ità luſûs ergò diſſerui: Seriò tamen & cordatè pronuntiandum, ſpiritum iſtum, qui *ſpecu Delphico* prodibat, non aliundè, quam ab inferis, emanaſſe; ac jure optimo Πλέτωνος λάτριν (*c*) i. e. *Plutonis famulum* dici. Qualè autem fuerit illud vaticinandi principium, qualis author, comploratum erit ei, qui vel ejus fallacias & impoſturas ſpectabit, aut in Pythiam influendi modum: Quippè *ſpiritus* iſte ſeu *dæmon* (quem Sacri Scrlptotes אוב *Ob* vocant) *Pythiam* per immundas (& quæ vix poſſunt honeſtè nominari) partes (*d*) intrabat. Ipſa, inquam, tripodem conſcendens è ſubjecto antro per pudenda excipiebat

(*c*) *Ita hunc ſpiritum ſive dæmonem vocat Lycophron: pag. 205. edit. Paul Steph*

(*d*) *Fœdiſſimus iſte* Ob *modò ex axillis harioli, modò è* Pythiæ *pudendis reſponſa dabat: tam ſubmiſſâ voce, ut verba ex terræ cavitatibus ogredi pene viderentur. Undè* אובות Oboth LXX *reddunt* οἱ ἐκ τῆς γῆς φωνοῦντες; & ἐγγαστρίμυθοι.

excipiebat *Dæmonem* : quem cùm penitùs ſenſiſſet, horripilibat illicò, &(quod hodiè quibuſdam fanaticis, anglicè 𝔔𝔲𝔞𝔨𝔢𝔯𝔰 (*e*) dictis, accidit) ſummâ omnium membrorum trepidatione corripiebatur ; (*f*) ſpumas excernebat fætidiſſimè ; (*g*) reliquaque complens omnia, quæ maniacæ ſolent, τὰ τ̃ μαντείας ἢ μᾶλλον μανίας ῥήματα (ut ludit Schol: Ariſtoph :) proferebat. Deinde ſpiritus iſte ſeu *Ob* eò fallaciarum proceſſit, ut *Delphos* Ethnici plærìque(teſte Plutarcho) veluti σοφίςυ διατρίβlω negligerent.

Utcúnque tamen *Oraculum* illud, nempè *Delphicum*, quia multa verè prædixit; bona quamplurima bello pacéque Græcis attulit ; & varia, quæ ejus benevolentiam, æquanimitatem , providentiámquæ teſtatam faciunt , clarè expreſſit; veritatis opinione (*h*) ità inclaruit ; divitiis efflorefcebat

(e) O quàm iniquè agitis, qui Sectam, quam 𝔔𝔲𝔞𝔨𝔢𝔯𝔰 *vocant, tanquam novam damnatis; cùm tamen eorum* ἐνθυσιασμοὶ *æquè ac* Pythiæ Oracula τρισχιλίων ἐτῶν ἐδοξάν. *i. e.* ter mille annorum gloriam *ſibi vendicet. vid. Plut. de Pyth. Oraculis.* *(f) Vide Plutarchum de Orac: defec.* *(g) Vide Scholiaſtem Ariſtoph. pag. 6. edit. Aurel.*

(h). Oraculum Delphicum πάντων ἀψευδέςατον *haberi* *H*[illegible] *teſtatur*

cebat; præſtantiſſimorum artificum operibus effulſit; deniquè regum, principum, immò omnium ferè cultu atque veneratione cohoneſtatum fuit, ut inter reliqua omnia, quotquot inter *Graeos*, Oracula tanquam ſidus eluxit ſemper & enituit. (*i*) Ad tantos ipſius honores & cultûs etiam ſitus loci nonnihil contulit: In medio enim totius Græciæ (ſi *Straboni* credamus) ſiti ſunt Delphi: immò (quod ipſi jactant) in medio totius Orbis. Undè *Delphos* Terræ *umbilicum* vocant. (*k*)

Tandem igitùr, (ut ad id, quod primò inſtitueram, poſt longa nimis diverticula, perveniam) Græci, quos *Joſuæ* ad *Schiluntem* dei *arcâ* atque *Oraculo* celebrem pervenientis, ibíque morantis aliquandiù, & quaſi præſidentis hiſtoria non latuit; *Apollinem* ſuum (quem *Joſuæ* per omnia ſimilem præſtare pro virili contèndebant) hujus *Oraculi*, omnium apud ipſos longè celeberrimi, *præſidem* conſtituendum non inconſultò judicabant. *Bacchum* igitùr, qui tunc *Oraculo* præficiebatur, honoribus exigunt: *Apollinem* ſubſtituunt: ſciſcitatum adeunt,

---

teſtatur Ephorus *apud Strabonem lib.* 9. (*i*) τοῦ ἱεροῦ ἐπιφάνεια τοῦ ἐν Δελφοῖς ἔχει πρεσβεῖον Strab. *lib.* 9. (*k*) *Vid. Pind. Od.* 7. *Strab. l.* 9. *Pauſan. l.* 10.

adeunt & colunt: & inſigne illud *programma*, nempè τὸ ΕΙ, quod priùs ad *Bacchum* (quo jure ſcies infrà) pertinuit, *Apollinis* eſſe in poſterum ſanciunt.

EI APVD DELPHOS, Quid.

CAP. X.

EI apud *Delphos* quid. EI Dei *compellatio. Fit ab* εἰμι *vel à* יה Jah, *quomodò.* Ἱερὸν *&* Ἱερεὺς undè. *Veteres* Græci ε *pro* η *uſi ſunt.* Græci *&* Etruſci *olim* ſiniſtrorſùm *ſcribebant.* Tæpocon *quale ſcribendi genus.* Chamæporon. Βουστροφηδὸν *quid propriè.* Romani *βουστροφηδὸν ſcripſerunt.* Exarare literas *undè.* Antiqui *Græci verum* Deum Bacchi *nomine colebant.* Dei *nomina* Baccho *tributa.* Διόνυσος *fit ex* ذو سيني *Dy-Sinai i. e.* Dominus Sinæ, *per metatheſin* Nyſæ. Bacchi *cultus ex* Arabiâ *delatus in Græciam. Ejus* nomen *fictum ex* Arabum *exclamatione* بخ بخ Bacche Bacche. *Dionyſius* Ὀροτὰλ *vel* Ὀλατὰλ *i. e.* الله تعالى *Olla taal,* Deus excelſus *&* ſupremus. *Ex obſervatione*

Cl:

Cl: Pocockii. *Diſcrimen inter* 'Ὀροτάλ *&* 'Αλιλάτ. Arabes *Bacchum vocant* ذو الشرى Du-Shara : *indè* Græca vox Δυσάρης. Bacchus Σαβάζιος *&* Εὔιος *undè dictus.* Εὐοῖ σαβοῖ, Jehovah Sabaoth. Bacchum *à* Judæis *coli cur crederetur.* Levitæ *undè dicti ſecundum* Mæragenem. Bacchus *apud Arabes* lapis quadratus: *apud Græcos* columna; *cur.* Ὕης Ἄττης, *undè.* *Ethnici ſoli* Dionyſio *immortalitatem fixam dabant.* EI *apud Delphos pertinuit ad* Bacchum *&* Apollinem. *Bacchi cognomina* Apollini *data.* Apollinis imago *apud Delphos* columna. Ἀπόλλων Unum *& verum* Deum ſignificat.

NON ipſa *Oracula* (at quàm dubia atque involuta !) plus exercebant Antiquorum ingenia, quàm *Programma* illud, τὸ εἰ, quod Templi foribus inſcribebatur. Quid enim notaret οὐδ' ἂν Ἀπόλλων μάθοι *ne ipſe Apollo quidem* (ut aiunt) *intelligeret.* In quo tamen illuſtrando nihil ferè intentatum reliquit eruditior ambitio. Hæc *Lamprias*, (*a*) iſta *Nicander*, *Theo* diverſa commentatus eſt.

(*a*) *Vide* Plutarch. *in* ει *apud Delphos*

Nonnulli id *hiſtoricè*, quidam *dialecticè*, alii verò *Mathematicè* explicant: ſunt qui *Muſicè*, qui *Phyſicè*, qui *metaphyſicè* exponendum cenſeunt. (*b*) Omnium verò, quos ſcio, rectiſſimè *Ammonius* (apud Plutarchum) τὸ ει putat eſſe αὐτοτελῆ τοῦ θεοῦ προσαγόρευσιν καὶ προσφώνησιν i. e. *ipſam ſibi ſufficientem Dei compellationem. Deus enim*, inquit ille, *unumquemque noſtrum hùc* (id eſt ad fanum Delphicum) *accedentem veluti ſalutans compellat his verbis*, γνῶθι σεαυτόν. noſce teipſum; *quæ nihil aliud ſunt quàm* χαῖρε ſalve. *Nos autem viciſſim reſpondentes* Deo, EI, *id eſt*, Es, *dicimus. Veram, certam, ſolamq́ue ſoli appellationem, quâ* eſſe *dicitur, attribuentes.* Homines, ut ait Plato, (*c*) εἰσὶν ὄντως οὐδέποτε ὄντες, *revera eſſe non habent*: Nec ſumus quidèm, ſed interimus quotidiè: Qui heri fuit, hodierno ceſſit: hodiernus in craſtinum deſinit

(c) *In Timæo.*

—Nec quod fuimuſq́ue, ſumuſque
Cras erimus. (*d*)

(d) Ovid Metamorp.

Quin & idipſum momentum temporis, quo maximè nitimur, in præteritum & futurum diſpeſcitur eliditúrque; ut vix ſcias an adiit priùs an præteriit. Scitè igitur *Ammonius* verum eſſentiam ſoli Deo ἐκστάσεως καὶ μεταβολῆς experti concedit: minùs

nùs autem rectè τὸ εἰ, verbum ſecundæ perſonæ ſtatuit. Quippè enim γνῶθι σαυτὸν non fuit *Dei* ſalutatio, ſed *hominis* apopthegma: quod ità ſe habere vel indè ſcias, quòd præter illud, etiam *Ne quid nimis*, * & alia *ſapientum dicta* Templi veſtibulo inſcribebantur. Nec τὸ εἰ Plutarchus nomen erat ex hominis reſponſo (ſicut *Ammonio* viſum eſt) ad Deum; ſed à Dei prædicatione de ſeipſo, oriundum. Vocavit enim Deus ſeipſum אהיה * Eheieh; (*e*) Græcè Εἰμι; vernaculè I am. Exod.c.3. comm.14. Quod nomen Dei proprium eſt; ejúſque eſſentiam diſertè ſignificat; ipſúmque à Diis falſis omnium maximè diſtinguit ac diſcriminat. Quocirca priſci Græciæ ſapientes, ut cujus honori Templum illud dicârant, quémque ipſi reverà colebant, myſticè innuerent; ſacroſanctum hoc Dei nomen

(*e*) אהיה Eheiah *nonnulli reddunt*, ero, qui ero. *Sed quàm impropriè judicet* Plato; *qui in Timæo hæc loquitur*. τὸ τ' ἦν, τό τ' ἔσται χρόνου γεγονότος εἴδη φέροντες λανθάνομεν ἐπὶ τὴν ἀΐδιον οὐσίαν, οὐκ ὀρθῶς· λέγομεν γὰρ δὴ ὡς ἦν, ἔστι τε, καὶ ἔσται· τῇ δὲ τὸ Ἐστὶ μόνον κατὰ τὸν ἀληθῆ λόγον προσήκει. Illas temporis diſtinctiones, *fuit* nimirum, & *Erit*, Æternæ eſſentiæ non rectè attribuimus: Dicimus enim *Fuit*, *Eſt*, & *Erit*; huic autem (*nempè æternæ eſſentiæ*) το *Eſt* ſolummodo reverà convenit.

nomen Templi foribus inſcripſerunt: tamen non totum, ſed primam ejus ſyllabam tantùm. Nam familiare erat Græcis per literarum compendia ſcribere, & vice completæ vocis, unam literam duntaxàt vel ſyllabam ponere. Id etiam *Myſtæ* pro virili ſemper agebant, ut quicquid ad religionem quoquo modo ſpectaret, obſcurius & à vulgi ſenſu remotius efficerent. Ea enim plebs impenſiùs admiratur, quæ ignorat; & ſi quid, in Templo præſertìm, videat, quod ipſius intellectum fugiat, id ſtatim grandi quodam myſterio ditatum credit. Magni igitùr ad religionem putabant intereſſe, ſi EI potiùs, quam ΕΙΜΙ inſcriberent.

Quamvis fortaſſe τὸ εἰ non ab εἰμι ſed à יה *Jah*, poſt varias tamen mutationes, (habet enim verba quoque ſuas veluti μετεμψευχώσεις) efformatum ſit. Hoc autem, ſi percontaberis, ùt fieri potuit. Equidem, modò fuſiùs enarranti venia concedatur, oſtendam.

Primò igitùr, יה *Jah*, quià Græcis ἄῤῥητος καὶ ἀνεκδιήγητος erat aſpiratio finalis, in Ἶα vertitur: Undè *Heſychius*, ἶα, τὸν Θεὸν σημαίνει καθ' Ἑβραίους. i. e. *Apud Hebræos* Ἶα *Deum ſignificat.* Ἶα deindè fit ἶη: unde Græci olim τὸ δαιμόνιον ἴλεον

λεον

λεον ὑξί'ου. εἶναι ἐπιφωνοῦντες ἲν ἲν: (*f*) *Deum ſibi propitium eſſe rogantes acclamabant* ἲν ἲν i. e. *Deus, Deus.* Ideóque *Templum* divino cultui dicatum vocabant ἱερὸν; & *Sacerdotes*, ἱερεῖς. Denuò, quià Græcorum Ἀλφαβητὸν literam *η* *Simonidis* uſque tempora (*g*) non habuit, at ejus vice Græci, ε, uti ſolent, non ἲν antiquitùs, ſed *ιε* ſcripſerunt. Tandem igitur, ut palàm fiat quomodò *ιε* in *ει* tranſmutatum fuerit, pauca præmitti debent. Conſtat apud eruditos non modo *Hebræos*, *Arabes* alióſque Orientales; ſed & *Græcos* olim *ſiniſtrorſum* ſcripſiſſe. (*h*) Qui primò a dextra ſiniſtram verſùs ſtylum ducebant; atque ubi ad ſiniſtram paginæ oram deveniſſent, indè, quia locus iſte prior ſe obtulit, dextrorſum pergebant iſtáque lineâ

(*f*) *Euſtath. in Odyſ.* ῥαψῳδ. γ.

(*g*) *vide* Suidam *in voce* Σιμωνίδης οὐχ, η, ἐχρώμεθα ἀλλὰ, ε, τὸ πάλαιον. Plato *in Cratylo.*

(*h*) *Illud ſcribendi genus appellabant* Tæpocon; *ſi modo rectè legerit* Gyraldus: *qui in Dialog.* 1. *de Poet: hiſtor: hæc habet.* Scribit Sextus Pompeius, *Tæpocon* appellârunt Græci genus ſcribendi ſiniſtrorſum, ut nunc dextrorſum ſcribimus. *Verùm Sexti Pompei libri, quos vidi, omnes aliter ſe habent: nempè* Tæpocon, appellarunt Græci genus ſcribendi deorſum verſus, ut nunc dextrorſùm ſcribimus. *Aliud igitur ſcribendi genus eſt ab eo, quod ad ſiniſtram fieri conſuevit: & quale fuit, non dubito quin ipſum nomen, antequam tam fœdè depravaretur, præ ſe tulit. Ex variis enim, quæ occurrunt, lectionibus (viz.* Tanpercon

lineâ confectâ verſus ſiniſtram denuò recurrebant : ad hunc modum

-ΥΛΟΠ ΑΞΥΟΜ ƎΠƎΝΝƎ ΙΟΜ ΑqΔΝΑ
* ΑΛΛΟΠ ΑΛΑΜ ΞΟ ΝΟΠΟqΤ
ΠΛΑΓΧΘΗ, ΕΠΕΙΤΡΟΙΗΣ ΙΕΡΟΝ ΠΤΟ-
ΛΙΕΘΡΟΝ ΕΠΕΡΣΕ
ΑƎΤΞΑ ΝƎΔΙ ΝΩΠΩqΘΝΑ 'Δ ΝΩΛΛΟΠ
ΩΝΤƎ ΝΟΟΝ ΙΑΚ
ΠΟΛΛΑ Δ' ΟΓ' ΕΝ ΠΟΝΤΩ ΠΑΘΕΝ ΑΛ-
ΓΕΑ ΟΝ ΚΑΤΑ ΘΥΜΟΝ.

Talis erat ſcriptura legum *Solonis* quæ
"Αξονες

* *Quia ſcriptioni retrogradæ typi* practici *&* curſivi (*ut vocant*) *ſeu* minuſculi *prorſùs inepti ſunt*, *Typographus hìc* capitalibus *ſeu* majuſculis *uſus eſt. Undè hexametrum unicâ lineâ totum comprehendi non poſſet : quod tamen factum ſupponatur*

percon, Taenpocon, Taenpton, Tahenporõn, Temperon, Tempocon, Taemporon.) *minùs à vero abeſſe mihi videtur lectio* Taemporon *vel* Tahemporon ; *Quod metatheſi factum reor ex* Thameporon ; *hoc ex* Chamæporon. *Nil aliud verò* Chamæporon, *quàm* *χαμαίφορον vel χαμαίπορον.* *i. e.* *ſcribendi genus* ad terram vel deorſum gradiens & tendens.

Etruſcos etiam ſiniſtrorſum ſcripſiſſe liquet ex Eugubina tabula *linguâ* Etruſcâ *veteri ſcriptâ* , Hebræorum more, *à dextrâ ad ſiniſtram. Hanc interpretatus eſt* Bernardinus Baldus.

Quin & ille ſcribendi modus , *quem vocant* βυςροφηδὸν, *antiquis Romanis in uſu fuit.* * *Undè* verſus (*inquit* Iſidorus *in Orig. lib. 6. cap.13.*) ita vocati, quià ſic ſcribebant antiqui, ſicut aratur terra. *Ad quem modum fortè alludit* T. Quintus Atta *in ſuâ comœdiâ, hæc dicens. Vertamus* vomerem in ceram , mucronéque aremus oſſeo. *Huc etiam referri poſſit illa phraſis Latina*, exarare literas, *&* lineas.

Ἄξονες καὶ Κύρβεις dictæ ſunt: ut author eſt *Euphorion*, & *Didymus*: quos citat *Cl*: *Voſſius* in lib. 1. Gramm. cap. 34. Ejuſmodi quoque (teſte *Pauſaniâ*, (*i*) fuit Olympiæ *Cypſelidarum inſcriptio*. Quod quidem ſcribendi genus, haud inepto vocabulo, βουστροφηδὸν i. e. *adinſtar verſuræ boum* fieri tradiderunt. Quam tamen haud accuratè retulit: Nam, cùm binæ literarum extremitates, boum jugo; & pars intermedia, temoni reſpondeant; ſi verè βουστροφηδὸν fuiſſet, illæ extremitates ſive apices, quæ in priori lineâ Orientem, in ſecunda (quod tamen ſecùs fieri videmus) Occidentem ſpectaſſent. Scriptio autem propriè βουστροφηδὸν fit eâ ratione, quâ in *Diaulo* curritur: (*k*) ità ut à fine verſûs ſuperioris, ſequens illicò ſinuetur: hoc modo,

(*i*) *in Eliac prior.*

(*k*) *Pauſan in Eliac. prior.*

Ανδρα μοι εννεπε μουσα πολυτροπον, ος μαλα πολλα

Πλαγχθη, επει Τροιης ιερον πτολιεθρον επερσεν

Πολλων δ' ανθρωπων ιδεν αστεα, και νοον εγνω;

Πολλα δ' ο γ' εν ποντω παθεν αλγεα ον κατα θυμον.

Vel fortè ad hunc modum:

Μηνιν

Μῆνιν ἄειδε θεὰ Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος
Οὐλομένην, ἣ μυρί' Ἀχαιοῖς ἄλγε' ἔθηκε
Πολλὰς δ' ἰφθίμους ψυχὰς Ἄϊδι προΐαψεν
Ἡρώων, αὐτοὺς δὲ ἑλώρια τεῦχε κύνεσσιν.

Ut non tam boum arantium motum, qui continuus eſt; quam ſulcorum ductus, qui ſemper ad jugeri finem diſterminari ſolent, exprimeret. Unde lineæ nonnunquam αὔλακες dictæ ſunt. Ex tribus autem, quas modò exhibui, ſcribendi formis Græci priorem excoluerunt: Quod his, ut mihi videtur, argumentis liquet. Primò cum leges *Solonis*, quæ Ἄξονες appellantur, βουστροφηδὸν ſcriptæ fuerint, *Demoſthenes* (ut eum interpretantur *Euphorion* & *Didymus*) eam legem, cujus ſcriptura incipiebat à ſiniſtris, *inferiorem* vocabat; quocircà ſuperior, ut à dextris ſiniſtrorſum vergeret, neceſſe eſt. Denuò veriſimile eſt *Græcos* accepiſſe à Cadmo, ut literas, ità etiam ſcribendi modum: cum verò *Phœnices* æquè ac *Hebræi* ſolent à dextrâ ſiniſtram verſùs ſcribere; *Græcos* itidem feciſſe conſentaneum eſt.

Græci igitur Hæbræorum more, primam lineam ſiniſtrorſùm ducebant, ubi verò ad finem prioris lineæ devenerant, ſecundam, quià locus iſte paratior erat, à ſiniſtrâ inchoabant. Adeò ut *Hebræos* ex parte

parte duntaxàt imitati ſint; niſi fides adhibenda ſit *Nauclero* tradenti (*l*) *Hebræos* (l) gene-
uſquè ad *Eſdræ* tempora βουστροφηδὸν ſcrip- at 54.
ſiſſe; *Eſdramq;* primum inſtituiſſe, quòd à dextrâ ad ſiniſtram ſolummodò ſcriberetur. Poſtremò, quò minùs duo poſteriora ſcribendi genera *Græcis* uſitata fuerint, tum moleſtia, quàm convertendæ tabellæ faceſſerent; tum liturandi periculum (ſive in *cera*, ſive in *Pergamenis* aut *papyro* lineas exararent) obſtabat. Illos idcircò priori modo ſcripſiſſe judico.

His jam præmiſſis, facile erit explicatu, quâ olim ratione ιε in ει converſum fuerit. Quippè cum Græci ſcribere *Phœnicum* ſive *Hebræorum* more conſueverint; veſtibulo *Templi Delphici* non ιε ſed ϶ι ſiniſtram verſùs inſcripſerunt. Quæras ultrà: quonam igitur modo ϶ι in ει mutari contigerit? paucis expediam. Vero pluſquam ſimile eſt veram *programmatis* illius rationem, à *Græcis* ob fabulas ineptas æque ac obſcuras haud intellectam, tandem periiſſe. Porrò duas illas ſyllabas nempè ϶ι præ celeritate pronuntiandi, facilè in unam coaluiſſe, &, perindè ac ει vel ι tantùm, vulgo pronuntiatas fuiſſe. Illi igitur qui Fanum *Delphicum* (quod ſæpenumerò, teſte Pauſania, fundi-

tùs

tùs everſum fuit) aliquandò reſtituebant; quià myſticum illud nomen veteris Templi foribus inſcriptum, ex duabus hiſce literis *viz:* ε & ι conſtetiſſe, & ad inſtar τῦ ει pronuntiatum fuiſſe, inaudiverant; Templo rurſùs inſtaurato non ει ampliùs ſed ει inſcribendum curabant. Has, ut opinor, mutationes ſuſtinuit vox illa, ex quo *Iah* ſive Ἰα fuit.

Nec manet ut fuerat, nec formas ſervat eaſdē
Sed tamen ipſa eadem eſt. *

* Ovid in Metaph.

Undenàm verò *Jah* ſive Ἰα *Delphis?* Græcóſne verum *Deum* revéritos eſſe? Credo equidem *Græcos* antiquiſſimos, puta *Javanis* filios, non modo *Jehovam* agnoviſſe, ſed ejus etiam honori ac cultui Templa quamplurima condidiſſe: & inter cætera, quod *Parnaſſium* vocabant ſive *Delphicum*: atque hoc, ut videtur, titulo ſummi Dei *Jah*, cui ſacratum fuit, inſigniebant.

Quin & Græci multò recentiores verùm Deum tectè licet & corruptiſſimè *Delphis* colebant: Nec per *Bacchum* (qui *Delphis* priùs quam *Apollo*, cultus fuit) alium ſane quàm *Jehovam* intelligebant. Aut ſanctiſſima ſummi *Dei* nomina ſaltem, ad *Bacchi* cultum atque honorem ſceleſtiſſimè detorſerunt. Ille enim Ἀδωνεὺς, ille

ἐλελεὺς,

ἐλελεὺς, (*m*) ille Ἰάω & Ἴηος (vocabulis ipſa Dei nomina valdè redolentibus,) appellatur. Ille etiam Διόνυσος dicitur. Ea autem vox non hominem ſonat, ô Deus certè! conſtituitur enim ex ذو Du *vel* Dy, *Dominus*: & سيني Sinai. *Sina* autem vel *Syna* per metatheſin fit *Nyſa*: inde Διόνυσος hoc eſt *Dominus Sinæ*; vel *Jehovah Sinai.* Non enim vox *hybrida* eſt (quod placuit doctiſſimo Bocharto, qui Διόνυσον adinſtar Hebræarum vocum יהוה נסי *Jehovah Niſſi* factum judicat) ſed purè *Arabica.* Nec hoc ſine ratione decernitur; cùm vel ipſum *Bacchi* nomen unà cum ipſius cultu ab Arabibus ad Græcos (ut eximio Viro, non ſine honorificâ modeſtiæ

(*m*) *De hisce nominibus conſulas* Cl. Bochartum *lib.* 1. *de* Phœnicum *coloniis pag.* 479. *cui addo hæc de nomine* Ἰάω. Apollo Clarius *conſultus quis* Deorum *habendus eſſet, qui vocatur* ἰάω: *hæc inter alia effatus eſt.* Φράζεο τὸν πάντων ὕπατον θεὸν ἔμμεν, ἰάω. Et Diodorus Siculus *biblioth. hiſt. lib.* 1. *part.* 2. *ubi verba facit de legum latoribus antiquis, qui ſimularunt ſe Deorum munere acceptas leges popularibus ſuis conſtituiſſe: & hæc confeſtìm ſubjicit.* παρὰ δὲ τοῖς ἰουδαίοις Μωσῆν τὸν ἰάω ἐπικαλούμενον θεόν προσποιήσασθαι τοὺς νόμους αὐτῷ διδόναι. *i. e.* apud. Judæos Moſen finxiſſe Deum illum qui ἰάω cognominatur, leges ipſi tradidiſſe. *Sed variè apud Græcos exprimitur* Jehovah *nempè* ἰάω, ἰαβε, ἰαου, *&* ἰου.

deſtiæ, candoris ac literaturæ omnis generis præfatione nominando, D[no] *Edvardo Pocockio* viſum eſt (*n*) tranſmiſſum videatur.

(*n*) *Vide ejus doctiſ.* Notas *in Specimen. hiſt. Arabum,*

Quippè ſi ab inconditâ *Bacchantium* vociferatione (quod *Euſtathio* placet) dictus ſit *Bacchus*; annon ejus cultores *Arabiſſantes* habeamus? Solet enim) inquit ille *Arabicæ linguæ Phœnix,*) بخ بخ *Bacche Bacche* (quod planè eſt εὐοῖ εὐοῖ vel εὐοῖ βάκχε) ab *Arabibus* ingeminari, cùm rem aliquam laudibus efferant; vel admirabundi exclament. Apud eos enim بخ Baccha, *grandem, magnum,* & *præclarum* eſſe ſignificat. Arabes igitur, ut veriſimile eſt, quotieſcúnque *Dionyſium* (quem ſolùm arbitrantur *Deum* eſſe) laudabant, admirabantur, aut venerati ſunt, بخ بخ *Bacche Bacche* clamare ſolent. Undè Græci Διόνυσον quoque Βάκχον dixerunt.

Hunc Arabes etiam Ὀυεροτὰλτ vel Οὐερτὰλ, vel Ὀερτὰλ vocant: vel (ut in M S. *Bibliothecæ Bodleianæ* legitur) Ὀερτὰλ pro quo *Cl*: *Pocockius* (de quo meritò dubites utrum majorem à *doctrinâ* an à *modeſtiâ* laudem mereatur) Ὀλατὰλ ſubſtituere, etiamſi criticè atque audactèr

potuit

potuit, verecundè tamen maluit.

Ὀροτὰλ certè corruptam eſſe probat tum varia lectio, tum vocis ἀλογία: illius enim nominis apud *Arabes* quæ ratio? quis ſenſus? Quocircà cùm λ & ρ ſint facilè commutabiles; & Ὀροτὰλ *Arabum* ſupremum Deum eſſe vel Græci perhibeant; Ὀλατὰλ pro Ὀρατὰλ reſtituere nec abſurdum eſſet, nec inſcitum. Quid aliud verò Ὀλατὰλ, quàm (ut obſervavit eximius ille Vir) الله تعالى *Olla-taal* vel *Allah-taal* i. e. *Deus excelſus* vel *ſupremus.* Arabes enim *Dionyſium* (quem, ut mendoſè ſcribitur, Οὐροτὰλτ vocabant) ſolum Deum eſſe judicabant. Teſtor *Herodotum* in lib. 3. Διόνυσον δὲ θεὸν μοῦνον, καὶ τὴν Οὐρανίην ἡγέονται εἶναι. —ὀνομάζουσι δὲ τὸν μὲν Διόνυσον Ὀυροτὰλτ, τὴν δὲ Οὐρανίην Ἀλιλὰτ. i.e. *Bacchum* (inquit) *& Uraniam* Arabes *ſolos Deos eſſe arbitrantur.— Bacchum autem appellant* Urotalt; *& Uraniam*, Alilat. Fuit autem Ὀλατὰλ. i.e. Allah-taal, *Deus ſupremus*, & *Deus Deorum*: Ἀλιλὰτ verò, i. e. Alilahat. *Deæ* vel *minorum gentium Dii*; nempè *Divi*, qui pro ipſis (utì crediderunt) apud ſummum Deum intercedebant

Adhæc eundem Deum, quem Οὐροτὰλτ,

etiam (ذو الشرى) *Du-ſhara* nuncupabant. Undè Græca vox Δουσάρης, *Bacchus* : Δουσάρην τὸν Διόνυσον Ναβαταῖοι. *Bacchum Nabatæi Duſaren* apellant. Heſychius. Ex quibus herclè ſatis liquet *Dionyſii* cultum *ex Arabiâ* delatum fuiſſe: nec aliud eo nomine quondam ſignificari, quàm ذو سيني *Dominum Sinæ*; Jehovam nempè τὸν Κύριον τοῦ σινα. *Dominum Synæ*; * vel (quod metatheſi factum conſtat) *dominum Nyſæ.*

* *Pſalm.* 68. 9.

Porrò (ut argumentorum remis ultrà propellam, quæ modo expanſa ſunt, Orationis vela) undè Bacchus Σαβάζιος dictus ſit, ſi non à צבאות Sabaoth: undè Εὔιος *Evius*, niſi ab ἰάω. Græcos enim ſic appellaſſe *Hebræorum Deum* liquet ex *Porphyrio* , qui affirmat *Sanconiathonem* de Judæorum gente veriſſima tradidiſſe, ut qui rerum omnium ſummas accepiſſet, παρὰ ἱερομβάλου τοῦ ἱερέως τοῦ θεοῦ ἰάω. i. e. à *Jerombalo* (Jerubbaal) *ſacerdote Dei Jeuo.* Quomodò ex *Jehovah* formatum ſit ἰάω oſtendit doctiſſ : Fullerus in *miſcell: lib.* 2. *cap.* 6. Ideóque ſolenne illud *Bacchantium* epiphonéma, εὐοῖ σαβοῖ, nihil aliud eſſe decernas, quàm *Jehovah Sabaoth.*

Poſtremò

Poſtremò *Bacchi Orgia* ad Hebræorum ritûs ità adaptata fuerunt, ut *Mæragenes* apud Plutarchum (*o*) non deliro magis quàm impio ore pronuntiaverit, *Bacchum à Judæis coli ſolitum: eorumq́ maximam ſolennitatem: ſive tempus ſpectes, ſive modum, Bacchi Feſto congruere: ac demùm Levitas à Lyſio vel Evio* (vel forſan utróque juncto) *Bacchi nominibus appellatos fuiſſe.* Hæc illud os impurum:

(*o*) *Sympoſ. l.4. probl.5.*

Hìnc autem non malè colligas, ritûs hoſce (qui Hebræorum ritibus uſqueadeò ſimiles exſtiterunt) integri illius cultûs, quo olim verum *Dionyſium*, i. e. *Dominum Sinæ*, Græci ac Arabes, ad *Hebræorum* exemplum, venerati ſunt, reliquias eſſe.

Quamvis enim recentiores Græci voces Hebræas & Arabicas malè intellectas depravando, S. S. Scripturæ locos inſulſè detorquendo, perſonas & hiſtorias confundendo, fabuláſque vanas & mythologias ineptiores attendendo commentandóque, *Bacchum* ſive *Dionyſium* ſpurcatiſſimum neſcio quem, *temulentiæ* atque *Veſaniæ* præſidem ac *Deum* reddiderunt; Antiquiores attamen tam *Arabes* quàm *Græci*, non niſi verum *Deum* Jehovam per appellationes illas intelligebant, ſimul ac invocabant. Quod Arabes attinet; mihi

ſanè (præter ea quæ jam dicta ſunt) argumentum penè Achillèum videtur, quòd apud eos *Bacchi ſtatua* nihil aliud ſit quàm *lapis quadratus*, cætera planè *informis*. Author eſt *Maximus Tyrius* Serm: 38. Ἀράβιοι σέβουσι μὲν ὅντινα δ᾽ οὐκ οἶδα· τὸ δ᾽ ἄγαλμα ὃ εἶδον λίθος ἦν τετράγωνος. i. e. *Arabes Deum quidem colunt, qualem tamen minimè novi: ſtatua autem, quam vidi, erat quadratus lapis.* Hìnc etiam Græci, proculdubiò *Arabiſſantes*, ſub columnæ informis, ut ità dicam, imagine *Bacchum* colebant: ut tradit *Clemens Alexandrinus* Strom: l. 1. ex hoc hoc verſu

Στῦλος Θηβαίοισι Διώνυσος πολυγηθής
Exhilarans Bacchus Thebanis (eſt) *columna.*

Illi autem per *columnam*, ſicut & Arabes per *quadratum lapidem*, ſignificabant τὸ ἀνεικόνιστον τοῦ θεοῦ, καὶ μόνιμον *Deum quem venerabantur ejuſmodi eſſe, cujus imago nullâ arte effingi,* (p) *cujuſque ſtabilitas nulla vi*

(p) *Idem de Deo ſuo, rerum omnium* Opifice, *decreverunt* Etruſci: *qui lege cavebant,* Ne in Templo Eſaris (*id eſt* Creatoris *vid. ſuprà pag.* 76.) Statua Eſaris ullo modo ponatur, aut ab ullo artifice fabricetur: nam quem nullus vidit, nullus effigiare poteſt. *Vide Hetruſc. Antiq. Fragmenta.*

vi labefactari poſſit. Addo etiam pro *Baccho columnam* propterea ſtatui, quod *Deus* in columnæ ſpecie coram *Iſraëlitas* olim comparuit. (*q*) Porrò quoniam *Deus* (in Deut. cap. 4. comm. 24.) *ignis* eſſe dicitur; indè factum ut *Bacchi* Sacerdotes tam frequentèr acclamarent, Ὕης Ἄττης: quæ nihil aliud ſunt, quàm הוא אש Hu-es i. e. *ipſe eſt ignis*: & אתה אש Atta-es. i. e. *tu es ignis.* Ideóque cum de reliquis Diis (teſte *Diodoro Siculo*) variè ſentirent homines, ſoli *Dionyſio* immortalitatem fixam ratámque tribuerunt.

(*q*) *Exod. c. 13. com. 21.*

Quæ cùm ità ſe habeant, facile erit expedire, quos authores ſibi vendicet antiquior illa Templi Delphici inſcriptio: nempè *vel* primos gentis illius Patres, *Javanis* filios; qui (ut priùs dictum eſt) inter alia, quæ Jehovæ colendo conſecrârant Templa, hoc ad *Parnaſſum* conſtruxerunt: *vel* eos ſaltem, qui *Dionyſii* cultum Græciæ intulerunt. Nam cum *Dionyſius* reverà *Deus* idem, qui יה fuerit, & Delphis antequam *Apollo*, coleretur; non mirum ſi Veſtibulo Templi, primò יה *Jah*, deindè *ἰα*, poſtea *ει* (prout ſupra narratur) inſcriptum ſit. EI autem, vel Plutarcho teſte, * non modò ad *Apollinem*, ſed ad Dionyſium quoque pertinuit: qui non mi-

* *In Tract. qui eſt de ει apud Delphos.*

nori jure (inquit ille) quàm Apollo Delphorum ſibi partem vendicat. Et conſtat illud *programma* ad *Dionyſium* primò relatum fuiſſe, ſeriùs ad *Apollinem* : Ad quem tum demùm pertinuit, cùm ipſe Deus haberi cæpit ; iiſdémque nominibus, quibus *Bacchus* anteà, inſigniretur. Inde enim *Apollo* ἐλελεὺς, ἰήϊος, ἰαῶ, immò & Διόνυσος appellatus fuit. Et prorſùs ut *Bac-*
* *Clemen. Alexand. Strom l1.*
chi, Thebis ; itâ etiam *Apollinis* imago *Delphis*, *columna* fuit. Qui non aliâ de cauſâ dictus eſt *Apollo*, quàm ut reverà Deus eſſe dijudicetur : ut viſum eſt *Clementi Alexandrino* Στρωμ. *lib.* 1. Ἀπόλλων μὲν τοὶ μυστικῶς κατὰ στέρησιν τῶν πόλλων, ὁ εἷς ἐστὶ θεός. Apollo *certè, qui ex privatione multorum intelligitur, eſt* Unus Deus.

DEL:

DELPHI SCHILUNTIS SIMIA.

CAP. XI.

Ignis inextinctus Delphis, unde: Ἑςία *quaſi* אש יה Eſch-ia *vel* Eſ-ia, *i. e.* Ignis Jehovæ. Ἑςία *&* Veſta *eadem.* Græci *olim nominibus à vocali incipientibus* digamma *præpoſuerunt.* *Iiſdem* Latini *V* *conſonantem præfixerunt. V* *&* *F* *ejuſdem ſoni.* Ἑςία *dea fingitur, undè. De* Tripode *variæ ſententiæ.* Cortina *ad* Tabernaclum *accommodata.* Tripus *ad* Arcæ *exemplum factus.* Holmus *ad ſimilitudinem* Propitiatorii Epithematis. *Tripodis* myſteria. *An eo* ſacram Triada *notaverint Antiqui.* *Cur* Baccho *ſacer.* Ternarius *numerus* Deo gratiſſimus *ſemper habitus.* Tripus *cur* Apollini *ſacer.* Tripos *ſyllogiſmus*: *Menſa* Delphica *ad exemplum Menſæ* Tabernaculi *facta.*

LEcto jàm expoſitoque *programmate*, ipſum prorſùs ingrediamur Templum;

& ea, quæ vulgi oculos paſcunt, negligentes, ejus *Arcana* duntaxàt, (ut curioſi ſolent) penitùs inſpiciamus. Priùs attamen (ne non *à Lare*, * quod aiunt, inciperetur) aliquantillùm moremur apud *jugem* ac *perennem ignem*, qui in Veſtibulo cuſtoditur: Quem dum contemplor, hæreo annon *Græcos* in hoc quóque *Hebraizantes* offendam. Nam conſtat Hebræos ſacerdotes ignem in altari quodam jugitèr aluiſſe, & ſanctè curâſſe, ne unquam extingueretur. (*a*) Quod & in *Silo* (quamdiù *Arca* & Tabernaculum ibidem conſtiterint) factum, non eſt ut dubitemus.

*Vide Proverbium ἀφ' Ἑςίας ἄρχε.

(a) Levit. cap. 6. com. 12. & 13.

Hoc igitur *Græci* cùm advertiſſent, lege ſanxerunt ut *Delphis* etiam πῦρ ἄσβεςον. i. e. *ignis inextinctus* (*b*) *foveretur.* Qui *ignis* (ut liquidò ſciatis, undè eum *Græci* delatum habeant) Ἑςία dicitur. (*c*) Non aliud

(b) Plutarchus in Numa.

(*c*) *Veſtam nihil aliud eſſe quàm ipſum ignem vigilem & perennem, diſcas ex* Ovidio

Nec tu aliud Veſtam, quàm vivam intellige flammam.

Eadem verò (*teſte* Cicerone *lib.* 1. *de naturâ Deorum*) Latinis *eſt* Veſta, *quæ* Græcis Ἑςία; *ex quâ voce formatur. Solebant enim priſci* Græci (*teſte* Dionyſio Halicar. *lib.* 1. *Antiq. Roman.*) *maximè* Æoles, *nominibus à vocali incipientibus præponere ſyllabam* ου *ſcriptam uno charactere, qui eſt ſimilis* duplici

aliud verò Ἑϛία, quàm אש יהוה *Eſch-ia* vel *Eſ-ia* Græcè Ἑϛία i. e. *ignis Jehovæ.* Quem Jehova ſcilicèt *Aaroni* & *filiis ſuis* indiès alendum præceperat. Hæc in tranſitu *Veſtæ* litavimus; ad πολυθρύλλητον illum *Tripodem*, qui intùs erat, contemplandum lætè ac avidè feſtinantes. De quo quid ſentiam, (omnia enim ſummâ, quâ potui, diligentiâ perluſtravi(clarè & ſtrictim narrabo. Sed Abſurdus eſt(inquit *Ephorus* apud *Plutarchum*) qui de Oraculo omnium veraciſſimo verba faciens, à veritate aliena, fidéque indigna profert

---

plici Γ, *ad rectam lineam duabus obliquis additis: ut* Ϝελίνη, Ϝαναξ, Ϝοῖκος, Ϝανὴρ, *&c.* Æolicum *verò digamma, quod* Eraſmus *&* Glareanus *obſervârunt, eundem apud* Græcos *ſonum habuit, quem apud* Latinos *V* *conſonans.*

Hinc ergò Latini (*qui linguam ſuam* Æolicæ dialecto *ferè acceptam referant*) *innumeris, quas habent, Græcis vocibus à vocali incipientibus V conſonantem præfixerunt. Undè* ἔλια *fit* Velia; Οἰνὸς, vinum; ἑσπέρα, Veſpera; ἲς *V*is, ἦρ, Ver, ἐσθὴς, Veſtis, *&* Ἑϛία, *V*eſta. Ἑϛία *igitur æquè ac V*eſta *primò ignis fuit: Sed quià* Deus *apud Hebræos* æterna lux *&* ignis *dici ſolet, aut quia* Chaldæi *&* Aſſyrii (*à quibus* Græcia *non minimam* πολυθεΐας *partem deſumpſit*) *ignem tanquam Deum, ab antiquiſſimis uſque temporibus, religioſiſſimè colebant: indè Græci* Ἑϛίαν *quàm citò* Deam *fecerunt: cujus* vis (*ut ait Cicero*) ad aras & focos pertinet.

Eſt autem reverà ignis, qui in ara perpetim fovetur: & *ſæpè per metonymiam pro ipſâ arâ accipitur. Polluc.c.* 1. *l.* 1.

fert. Ille igitur forſan ineptè audiet, qui de Tripode loquetur ea, quæ certa atque explorata non ſunt. Si quid tamen hâc in re peccavero, penes rei difficultatem ſit culpa. Tantâ etenim caligine circumquáque tegitur, ut quamvis te in omnem partem transferas, omnia rimeris, omnia colligas, quæ de illo hactenùs à quôpiam dicta ſunt, nihil attamen invenias quod non in diſceptationem cadat: Tam malè inter eruditos hûc uſque conſtitit, quid Tripodis nomine intelligendum ſit. Sunt qui *Tripodem* ſentiunt eſſe *vas* quoddam *pulvere plenum*, ex quo ſpiritus quidam, enthyſiaſticâ vi pollens, *Pythiam* afflabat. Sic tradit *Hellanicus*: quem citat Nat. Comes in Mythol: Alii magnum quendam *craterem* fuiſſe judicant, in quem ſeſe velut immergere ſolebat Pythia.

Alii *Cellam* tribus pedibus ſuffultam, cui Phœbas inſiſtens, è ſubjecto antro ſpiritum ducebat, & bacchabatur. Alii *Menſam* corio *Pythonis* tectam. Vidè *Nat*: *Comitem* mythol. lib 4. cap. 4. Alii demùm Tripodem, ſpeciem quandam *lauri tribus radicibus* Apollini conſecratam ſtatuunt: teſte *Lactantio Grammatico* ad hæc verba Papinii Statii Theb: 1.

Salve priſca fides tripodum——

Tripodi

Tripodi verò, qualiſcunque fuerit, grande aliquod myſterium ſubeſſe crediderunt multi, iíque cumprimis docti: inter quos meritiſſimè cenſendus eſt ille doctorum ac curioſorum virorum Mecænas *Fabritius Peireſkius*: Qui doctos undique provocavit *ad diſſerendum de incompertis quibuſdam tripodum myſteriis.* (*d*) Huic autem rei quas faces alluxerunt eruditorum reſponſa, prorſùs ignoro: Ego verò, ſi, mihi quod in mentem venit, palàm facere, & *inter olores ſtrepere* liceat; non modò *Tripodis*, ſed & *Cortinæ* (quam à *Tripode* diſtinguendam cenſeo) *Holmiq́;* myſteria ac ortûs, haud alio ex fonte, quàm quo ipſum *Apollinem* conquæſivi, (Joſuæ ſcilicet hiſtoriâ ſcriptíſque ſacris) petendos arbitror. *Joſua enim* (prout literis mandatum eſt) (e) poſteáquam deviciſſet hoſtes, & in ditionem ſuam redegiſſet univerſam ferè terram Chanaan, *Tabernaculum* unà cum *Arcâ* ad *Shiluntem* tranſtulit: Hìc ergò, quamdiù Tabernaculum & Arca ibidem conſtiterint, Dei *Oracula* clarè reddi, *ſacrificia* ritè peragi, *feſta* & *ſolennitates* piè celebrari ſolebant. Adeò ut Hebræi omnes (eo ipſo tempore, quo Cadmus in Græciam venit; ut & multò poſt) *Schiluntem*, tanquam civitatem ſacram, & Deo dilectam

(*d*) *vide eius* vitam *à doctiſſimo* Gaſſendo *mirâ arte concinnatam.*

(*e*) *Joſuæ cap.* 18. *comm.* 1.

dilectam, maximo honore, cultu ac venerátione proſecuti fuerint. Quocirca *Delphici*, ut ad Hebraicam planè normam ſe componerent; & *Delphos* alteram quaſi *Silo* præſtarent, ſimiles quaſdam Machinas efficiebant. Nempè ad ſimilitudinem *Tabernaculi*, *Cortinam*: ad *Arcæ fæderis* exemplum, Tripodem: ad umbram *propitiatorii Epithematis*, *Holmum*: ad *menſæ propoſitionis* ſpeciem, *menſam* ſimiliter inſtituebant.

Et primò ſanè *Cortinam* (contra quam pleríque ſentiunt) à Tripode diſtinctam fuiſſe eò confidentiùs aſtruam, propterea quòd doctiſſimum virum, & rei antiquariæ peritiſſimum, *Claudium Fabritium de Peireſc* aſtipulantem habeo. At, quòd ad *Tabernaculi* formam conſtituta fuerit, res ipſa ſuadeat: Quippè quia nil aliud erat *Tabernaculum*, quàm *una*, ex decem Cortinis ſimul junctis confecta, *Cortina.*

Præterea ut olim Tabernaculum fuit Hebræorum Templum ſive Sanctuarium; ità antiquiùs illud Delphorum Templum, fuit Tabernaculum: humilius certè ædificium, *tentorio* ſimile, & *Cortina* dictum. intelligo tamen non illud Templum, quod à *Javanis* filiis,ut conjicitur, extructum fuit: ſed quod Græci, poſt *Cadmi* adventum

adventum, *Joſuæq;*, vel (ut eorum utar idiomate) Παιᾶνος celebrationem atque ἀποθέωσιν inſtaurabant. Quænam verò fuerit iſtius Templi materia, qualíſve forma, *Græci* profectò (ſive id Templo ſæpiùs obruto, (*f*) ſive ſeculo mythico, (*g*) ſeu potiùs utríque tribuendum) planè ignorare videntur Undè ad fabulas pro more ſuo confugiunt, & illud modò *ex lauru* conſtructum; modò *ex ære* conflatum; mox ab apibus *pinnis* & *cerâ* confectum atque concinnatum tradunt.

Mihi igitur, *vetus* illud *Templum* quale fuerit, cogitanti ſuggeſſit *Varro*; qui (in lib. 6. de Linguâ Lat :) ſtatuit *quodcunque eſt inter cœlum & terram* (ſive hemiſphærium) *Cortinam dici*, *ad ſimilitudinem* Cortinæ *Apollinis*. Eò quòd utì nos *hemiſphærium*, ſic Tripodem *Cortina* tentorii adinſtar

(f) *Templum* Delphicum *ſæpenumerò dirutum fuiſſe tradit* Pauſanias *in lib.* 10. (g) *Varro* tria diſcrimina Temporum eſſe ſtatuit. *Primum*, ab hominum principio ad cataclyſmum priorem : quod propter ignorantiam vocatur ἄδηλον. *Secundum*, à cataclyſmo priore ad Olympiadem primam : quod quià in eo multa fabuloſa referuntur, μυθικὸν nominatur. *Tertium* à primâ Olympiade ad nos, quod dicitur ἱστορικὸν : quia res in eo geſtæ veris hiſtoriis continentur *Vide Cenſorinum de die natali pag.* 100.

adinſtar involvebat. Ideóque *Cortinam* Apollinis, non *Tripodem* aut *lebetem* fuiſſe, (quod multi volunt) ſed *ædem* potiùs *tentorio* vel *tabernaculo ſimilem* facilè credas. Quam quidèm præterea, non ſecùs ac Hebræorum Tabernaculum, (*h*) *coriis* olim circumtectam fuiſſe veriſimile eſt. Hoc ipſum ſanè paulò obſcuriùs oſtendit ea fabula, quæ Cortinam corio Pythonis obtectam refert. (*i*)

(*h*) *Exod. cap.* 25.

(*i*) *Vide Nat. Com, Mythol. l.* 4. *cap.* 4.

Græci enim, cùm audiviſſent ædem Delphico Apollini ſacram pellibus olim coopertam fuiſſe; & populo placere, quas de Pythone feciſſent, fabulas intellexiſſent; has illicò pelles *corium Pythonis* exſtitiſſe (prout ipſi judicabant) haud ineptè finxerunt. De *Cortinâ*, ni fallor, ità ſe res habuit. Porrò autem ſicut in Tabernaculo *Arca*; ſic in Cortinâ *Tripus* ſtetit: illa vero Deo, hic ficto ſacer. Tripodem voco, non quaſi vas illud in initio triquetrum, pedibúſque tribus ſuffultum crederem, ſed quià vulgare nomen eſt; & jam nunc, à multis retrò ſeculis, uſitatum. Tetragonum ſit oportet, quod *Arcam* ſimulat: talis autem figuræ machinam quatuor pedum fuiſſe magìs decuit. Quin & vas illud, quod *Pythia* conſcendebat, quatuor aliquandò pedes habuiſſe teſtatur

Jamblichus

Jamblicus in lib. de myſteriis. Ut nihil obſtet, quò minùs in figura convenire dicerentur.

Adhæc, ut *Arca*, ſic etiam *Tripos* auro obducebatur. Undè Apollo fertur θεσπιωδεῖν τρίποδος ἐκ χρυσηλάτου i. e. *ambigua reſponſa dare ex tripode ſuo aureo*: (*k*) Accedit quòd *Tripos* utíque, non ſecùs ac *Arca*, limbo ſeu coronâ aureâ cingebatur. Ideóque Appollo dicitur ἐλακεῖν ἐκ τῶν στεμμάτων i. e. *ex coronis loqui*: (*l*) ubi Scholiaſtes; στεφάνῳ ἔστεπτο ὁ τρίπους ἐφ' οὗ καθῆστο ἡ Πυθία. i. e. *coronâ cingebatur tripos, cui inſedit Pythias.*

(*k*) *Ariſtophanes in* Pluto *ad initium.*

(l) *Ariſtophanes in* Pluto.

Arcæ prorſùs ἱλαστήριον ἐπίθεμα *propitiatorium ſedile*, quod vernacula tranſlatio reddit mercy ſeat, imponebatur: è cujus ſuperiori parte cum prophetâ convenit & locutus eſt Deus; atquè ea, quæ populo erant facienda, præcepit. Ex quo Arcam *Dei ſcabellum* dictam legimus. 1. Chronic. cap. 28. comm. 2.

Hinc igitur Græci, ut ſimias accuratè agerent, ſedile quoddam, poſteris Ὅλμον (*m*) dictum, Tripode ſuper imponebant; cui Pythia Phœbi πρόμαντις inſideret; & habito quaſi divino colloquio, ſciſcitanti reſponſa daret. Sed ne res eáſdem (nam omnes, quod ſciam, *Tripodem* & *Holmum*

(*m*) *vid. Schol. in Ariſtop.* Plutum.

putant

putant eoſdem) ſine omni ratione diſtinxiſſe videar; advertas, quæſo, tripodi magnum quendam hiatum ineſſe, (*n*) ex quo ſpiritum velut ex inferis aſcendentem *Pythia* pudendis ſuis ſedens excipiebat: (*o*) quod tamen à Pythia, niſi cuidam epithemati inſediſſet, commodè fieri non potuit. Quocircâ, meâ quidem ſententiâ, Tripus ſive inferior iſta machina, Pythiæ ſcabellum fuit; & Holmus, ſedile. Forſan attamen non vas illud majus & inferius, (quod ad Arcæ ſimilitudinem factum duxi) ſed ὅλμος ei impoſitus, reverà tripos fuit: atque eo nomine potiùs inſigniri debuit. Nunquid autem myſterii ſub tripode latuerit? ecquid religionis inſit in eo pedum numero? alii ſanè commentantur alia. Nec deſint fortè qui ipſam *S. S. Triada* ſub eo intelligi ſomnient. Ethnicis certè antiquiſſimis haud ignotum fuiſſe *Trinitatis* myſterium pluribus argumentis, ex *Hermete Triſmegiſto, Orpheo, Hydaſpe, Pythagora, Platone* & *Platonicis, Sibyllinis* verſibus, atque *Apollinis Oraculo* ſumptis, elucidare conatus eſt doctiſſimus *Steuchus Eugubinus:* (*p*) ad quem refero lectorem. Suidas autem *Triſmegiſtum* ſic appellatum tradit, quià de *Trinitate*, quodam divini ſpiritûs inſtinctu, locutus ſit.

(*n*) *Tzetzes in Lycophronem pag.* 205. *Edit. Paul. Steph*:

(*o*) *Scholiaſ: in Ariſtophanis Plutum.*

(*p*) *In lib. de perenni philoſophiâ.*

Ἑρμῆς

Ἑρμῆς (inquit) ὁ Τρισμέγιστος ἦν Αἰγύπτιος σοφός· ἤκμασε δὲ πρὸ τοῦ Φαραώ. ἐκέκλητο δὲ τρισμέγιστος διότι περὶ τριάδος ἐφθέγξατο, εἰπὼν ἐν τριάδι μίαν εἶναι θεότητα· οὕτως ἦν φῶς νοερὸν πρὸ φωτὸς νοεροῦ; καὶ ἦν ἀεὶ νοῦς νοὸς φωτεινὸς, καὶ οὐδὲν ἕτερον ἦν ἢ τούτου ἑνότης· καὶ πνεῦμα πάντα περιέχον· ἐκτὸς τούτου οὐ θεὸς, οὐκ ἄγγελος, οὐκ οὐσία τις ἄλλη. πάντων γὰρ Κύριος καὶ πατὴρ, καὶ θεός· καὶ πάντα ὑπ' αὐτὸν, καὶ ἐν αὐτῷ ἐστίν· ὁ γὰρ λόγος αὐτοῦ παντέλειος ὢν καὶ γόνιμος, καὶ δημιουργὸς ἐν γονίμῳ φύσει πεσὼν, καὶ γονίμῳ ἔγκυον τὸ ὕδωρ ἐποίησε. καὶ ταῦτα εἰρηκὼς ηὔξατο λέγων. ὁρκίζω σε οὐρανὲ θεοῦ μεγάλου σοφὸν ἔργον. ὁρκίζω σε φωνὴν πατρὸς, ἣν ἐφθέγξατο πρώτην, ἡνίκα τὸν πάντα κόσμον ἐστηρίξατο· ὁρκίζω σε κατὰ τοῦ μονογενοῦς λόγου, καὶ τοῦ πατρὸς τοῦ περιέχοντος πάντα, ἵλεως ἵλεως ἔσω. i. e. *Mercurius ter-maximus erat ſapiens Ægyptius. Floruit autem ante* Pharaonem. *Vocatus autem fuit ter-maximus, quòd de* Trinitate *locutus fuit ; dicens in Trinitate unam eſſe Deitatem. Sic fuit lumen intelligens ante lumen intelligens, & fuit ſemper mens mentis lucida; & nihil aliud fuit hujus unitas. Et ſpiritus omnia continens. Extra hunc non Deus, non Angelus, non ulla alia eſſentia* eſt. *Omnium enim* eſt *Dominus, & Pater, & Deus, & omnia ſub ipſo, & in ipſo*

ſunt. Nam ipſius ſermo, qui eſt undiq; perfectus, & fœcundus, & opifex, in fœcunda aqua puer exiſtens, & fœcundâ aquâ aquam fœcundam fecit. His autem dictis hæc precatus eſt. Obteſtor te cœlum magni Dei ſapiens opus. Obteſtor te vocem Patris, quam locutus eſt primam, quùm omnem mundum firmavit. Obteſtor te per unigenitum Sermonem, & Patrem omnia continentem, propitia propitia eſto mihi.

Hæc *Suidas*: an autem genuina ſint ea ſcripta, quæ *Triſmegiſto* paſſim tribui ſolent; aut teſtimonia quæ de *Triade* ex Antiquis afferuntur, ad ipſam quadrent, penes eruditos, illóque argumento præſertim bene verſatos, eſto judicium. Quid ſi tres iſtæ literæ ׳׳׳ quæ pedes, ídque multò magis quàm manus, (*q*) referunt, & apud Aſſyrios aliquando *Elohim* ſignificant, tribus iſtis pedibus, quibus ſacra ac vaticinatrix iſta Sella innitebatur, occaſionem dederint. Vel forte nihil aliud eo pedum numero prorſùs intelligendum ſit, quàm ſuperſtitioſa quædam Gentium opinio, quæ *ternarium numerum* prout omnium perfectiſſimum (*r*) ita Deo gratiſſimum

(*q*) *Quippè* יוד iod *vel* יד, iad *eſt* manus & pugnus: *quem litera* Iod *refert ut inquit Schindlerus, in Pentaglot.*

(*r*) *Nam Tria ſunt omnia; & ter omnino*, καθάπερ γὰρ φασὶ καὶ οἱ Πυθαγόρειοι, τὸ πᾶν καὶ τὰ πάντα, τρισὶν ὥρισται· τελευτὴ γὰρ καὶ μέσον,

mum ſemper exiſtimabant; eùmque idcircò *πρὸς τὰς ἁγιστείας τῶν θεῶν ad Deorum ſacricia celebranda adhibuerunt.* teſte Ariſtot. de Cœlo lib. 1. cap. 1. Undè *Chaldæi* atque *Æthiopes* thure, auro, myrrhâ; *Græci* igne, hoſtiâ, arâ; *Alii* thure, igne, & precatione Deum venerati ſunt. Quò ſpectat illud in Theocriti Pharmaceutriâ.

Ἐς τρὶς ἀποσπένδω, καὶ τρὶς τάδε πότνια φωνῶ

Ter libo, terq; hæc pronuntio myſtica verba

& illud

— — Numero Deus impare gaudet.

Græci, inquam, illâ opinione ducti, machinam iſtam ſive ſellam Deo dicatam, tribus hiſce pedibus ſacratiorem reddere ſtuduerunt, Niſi forſan Apollini *tripodem* propterea conſecraverint, ut myſtico quodam modo notarent tria iſta tempora de quibus Oracula peti ſolerent. Quippè pe-

nes

μέσον, καὶ ἀρχὴ τὸν ἀριθμὸν ἔχει τὸν τοῦ παντός· ταῦτα δὲ τὸν τῆς τριάδος. *i. e.* Nam, ut Pythagorici etiam inquiunt, ipſum omne ac omnia tribus ſunt definita. *Finis* enim, *Medium*, atque *Principium* ipſius *Omnis* numerum habent: hæc autem *Trinitatis*. Quapropter hoc à Natura numero ſumpto, perinde atque quâdam illius lege, & in Deorum ſacrificiis celebrandis uti ſolemus. Aſſignamus inſuper & appellationes hoc modo: duo enim ambo dicimus; & duos ambos atque utróſque, non omnes: at de tribus hanc appellationem dicimus primò *Ariſtoteles in lib. 1. de Cœlo. cap. 1.*

nes notitiam Vatis ſunt τάτε ὄντα, τά τ' ἐσσόμενα πρό τ' ἐόντα. *Quæ ſunt, quæ venient poſthac, quæ præterierunt.*

Quin & *divinatio* ipſa, Græcorum ſententiis, eſt τεχνὴ περὶ τὸ μελλὸν ἐκ τῶν παρόντων, ἢ παρωχημένων* i.e. *Ars circà futura ex præſentibus vel præteritis. Nullius enim rei ortum putabant ſine cauſâ; vel ſine ratione prænotionem: Sed cum præſentia præteritis, omnia futura præſentibus annexa ſint, & alterum ex altero, progreſſu ab initio ad finem pertendente, conſequatur; is qui naturali ratione cauſas intuetur atque inter ſe contexit, prædicere valeat. Nam è connexi naturâ ducitur ratiocinatio. Si hoc eſt, illud præceſſit: Et ſi hoc eſt, iſtud fiet. Artificioſa etenim res eſt, & ab humanâ proficiſcitur ratione cognitio conſequentiæ.* Undè *Theo* apud Plutarchum * non veritus eſt aſſerere *Tripodem* nihil aliud eſſe quàm *ſyllogiſmum quo Vates, poſitâ antecedentis ſequelâ, rem extantem aſſumit; & concluſionem demonſtrationis infert.* Sed de Tripode nimis multa. De quo tria verba tantum dixiſſe ſi non religioſiùs, certè lectori gratiùs exiſtimaverim.

* *Vide* Pluturch. *in* ει *apud Delphos.*

* *loco jam citato.*

Demùm ſicut in Tabernaculo *Menſa* fuit longitudine duûm cubitorum, latitudine unius; altitudine palmorum trium.

Ità

Ita etiam in Templo Delphico ſimilis extabat: mihi teſtis aſtat *Joſephus* qui in lib. 3. Judaic: antiqu: cap. 7. hæc loquitur ἐν δὲ τῷ ναῷ τράπεζαν ἱδρύεται Δελφικαῖς παραπλησίαν. i.e. *in fano autem* (Moſes) *menſam collocavit, Delphicis non abſimilem.* Non quòd illa ad Delphicæ, ſed Delphica menſa ad illius exemplum compoſita fuerit. Huc uſq; quàm ſimiles *Schilunti* fuerint *Delphi* commonſtravimus. Quæcunque tamen à me dicta ac commentata ſunt, non ità accipi vellem, quaſi eadem *à Tripode* prolata exiſtimaſſem: non enim mihi viſa ſunt adeò luculenta & perſpicua: Illa tamen ejuſmodi cenſeo, ut me, ſi ipſam veritatem minùs attigerim; ejus umbram ſaltem cominùs ſequutum fuiſſe *credat Judæus Apella.*

CAD:

CADMUS IOSUAM GRÆCIÆ PRÆDICABAT

CAP. XII.

Cadmus Joſuæ coætaneus. *In Græciam* colonias *unaq;* literas attulit (Καδμήϊα γράμματα. ἐκφοινίξαι. Literæ Phœniciæ *Græcis uſitatæ uſq; ad* Trojani *belli tempora. v. not.*) Cadmus *cur* Serpens *fingebatur.* Cadmus Gibhonita; *&* Joſuæ *encomiaſtes.* Judæi Phœnices *dicti à Græcis.* Lacedæmonii *colonia* Judæorum: *Iidem* de genere Abrahami; *quomodo.* Vox Λακεδαιμόνιοι *fit ex* Hebræâ לקדמני *Lecadmoni q. d. Cadmæi. Conjicitur* Hebræos *quoſdam* Cadmum *ſecutos fuiſſe in Græciam*: Cur *& quo tempore.* Cadmus *in Palæſtinæ* gymnaſiis *educatus.* Cadmus *vel* Ducem *ſonat, vel* Palæſtinum. *Palæſtina olim* Kedem *dicta, Cur.* Noa Ogyges. *Ab ipſo regio circà* Hebronem Ὠγύγη *dicitur.* Noa *ſtatim poſt diluvium civitatem* Themanin *extruxit*: *poſteà* Palæſtinam *repetebat.* מקדם Mikkedem *Quid*:

Ante-

ANtequàm te, candide Lector, ad illud quod,

Lectis vix tibi paginis duabus
Spectas, ἐσχατοκωλικὸν—— Martial. Ep. 6. l. 2.

perducam, non abs re fore duco breviter explicare quo primùm tempore, quibúſque modis innotuit Græcis celebris illa de rebus *à Joſua* patratis hiſtoria. Nonnulla fortaſſis ex ipſâ S. S. Scripturâ deſumpſerunt: primam verò *Joſuæ* notitiam *Phœnicibus* acceptam referunt. Illi enim, vel vivente adhùc *Joſuâ*, vel non ità pridem mortuo, patriâ ſuâ, duce *Cadmo*, migrabant; & ad Græciam appellebant; ubi ſedes locabant figebántque. Quippè *Phœnicius* ille *Dux*, quem priſci *Cadmum* (nomine, prout infrà dicitur, *appellativo*, non *proprio*) vocabant, ipſis Joſuæ temporibus vixit. (a) Ille autem, teſte Herodoto in Euterpe, colonias è Phœniciâ in Bœotiam duxit; atque etiam Græciæ non viros tantùm, ſed & literas (b) ac doctrinas intulit; unáque

(a) *vide Euſebii Chronic. pag.* 11.

(b) *Videſis* Tacitum *lib.* 11 Clementem Alexandrinum *lib.* 1. *Stromatum.* Plutarchi Sympoſiaca *lib. 9. quæſt.* 2. *&* 3. Victorinum *lib:* 1. *cap. de orthographiâ. Hinc igitur Græcæ literæ dici frequenter ſolent* φοινικήϊα καὶ Καδμήϊα γράμματα Phœniciæ & Cadmeæ literæ.

unáque Joſuæ victorias, aut primum notas fecit, aut pleniùs & expreſſiùs enarravit. Recens adhuc & calida fuit eorum memoria quæ geſſerat ille *Typhonis* ſeu *Ogi* victor.

Hunc ergò *Cadmi* comites ſermonibus ſuis verſant indies, & extollunt; crebríſque de eo narrationibus *Græcorum* aures atque animos, novi plus ſatis avidos, paſcunt: atque in ſummam tanti Herois admirationem ducunt rapiúntque. Ain' verò? *Cadmúmne* de *Joſua* benè ſentire, ejúſque victorias exteris venditare? eúmne Phœnicum præconiis efferri, qui *Phœnicas* omnes vel delevit, vel patrio ſolo fugavit? vel (quod eòdem ferè recidit) ad anguſtias & incitas adegit? abſonum prorſus: hic

---

Ut & Cadmi nigellæ filiæ: *apud Auſonium in* Epiſt. 5. *Hinc etiam* ἐκφοινίξαι Phœniciſſare, *eſt* ἀναγνῶσαι legere. *Heſychius. Quo primùm tempore literæ, quas in* Græciam *Phœnices attuliſſent, à primigeniâ figurâ deſciverunt, mihi non liquet: illas autem uſq; ad Belli Troiani tempora Græcis uſitatas fuiſſe probatur ex* Dicty Cretenſi : *qui in l. de bello Trojano ſic ſcribit:* ſinguli in tabellis, quas ad delegendum belli principem, qui cuíque videretur, acceperant, *Punicis* literis nomen Agamemnonis deſignant. Ità conſenſu omnium, ſecundo rumore, ſummam belli atque exercitus in ſe ſuſcepit.

hic ergò ſcrupulus, qui multos alioqui vel altè ſuſpendat, vel in contrarias abſtrahat, quàm citò animis noſtris eximendus eſt: Quod quidem, poſtquam *Cadmi* genus & patriam deſignaverim, facilè confectum dabo. *Cadmum* ſanè multi è *Tyro*; multi è *Sidone* deducunt: Hi ex *Ægypto*, (*c*) illi ex *Phœniciâ* oriundum ſtatuunt. Sunt qui *regem*; (*d*) ſunt qui *coquum* fuiſſe (*e*) tradunt. Uſqueàdeo incerta res eſt, cujus ſortis fuerit, aut ubinam gentium vel locorum natus eſſet. Cum verò Græcorum fabulæ ex *Phœniciarum* vel *Hebræarum* vocum ſignificationibus oriri frequenter ſolent. (quod *Voſſius* in l: de Orig: & prog: idololat: & *Bochartus* in geograph: ſacrâ plenè & eruditè probant.) Græci profectò, dum *Cadmum* Serpentem fingunt, *Hevæum* fuiſſe paulò obſcuriùs oſtendunt. Quippè quià חויא *Hevæus* (ex obſervatione Cl: Bocharti) Syris eſt *Serpens*. Verumenimvéro *Cadmum* non ab illis *Hevæis*, qui ſub monte Hermone habitabant (quod doctiſſimo *Bocharto placuit*) & inter *Amorrhæos*, quos profligavit *Joſua*, recenſentur, ſed ab illis, quos aliter *Gibbonitas* (*f*) vocant, oriundum ſtatuo. Ità igitur rem expedio. *Cadmus* etiâmſi *Cananæus* ſeu *Phœnix* eſſet; ac

(*c*) Euſeb. Chronic. l. 2.

(*d*) Euſeb. Chronic. l. 2.

(*e*) Athenæ lib. 14.

(*f*) Joſ. c. 9. com. 7.

eâ

eâ ratione animum Iſraëlitis infenſum atque inimicum geſſerit; at quià *Hevæis, qui pacem fecerunt cum filiis Iſraël,* (g) prognatus eſſet, de Joſuâ benè & honeſtè cogitavit: & honorificè (prout æquum fuerit) locutus eſt. Joſua enim humaniter & gratioſè tractavit *Hevæos* ſive *Gabaonitas*; quos non ſibi & Iſraëlitis (prout haud iniquè potuiſſet) ſed *Deo* ſervos reddidit: ἀλλ' οὔτε Γαβαωνῖται, ὥς τίνες ὑπενόησαν, ἐδούλευσαν αὐτοῖς; ἀλλὰ τῷ θεῷ ἐδούλευον. ξυλοφόρους γὰρ καὶ ὑδροφόρους τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ αὐτοὺς κατεστήσαντο, οὐ γὰρ ἑαυτοῖς· *nec Gabaonitæ, utì nonnulli cenſuerunt, illis* (nempè Iſraëlitis) *ſervierunt*, *ſed Deo miniſtrarunt. Nam materiarios ſeu lignatores & aquarios ad uſum Templi Dei, non ſibi conſtituerunt.* Author Chronici Alexandrini pag. 51.

(g) Joſ. 11.19.

Adhæc, cum Joſua propugnaſſet Hevæos, eóſque ab Amorrhæis tutatus eſſet, ingratè admodum à Cadmo delictum erat, ſi non illius victorias ſummis aſſiduè laudibus atque præconiis extuliſſet; præſertim cum laudes ejus & encomia ad Hevæos etiam redundaverint: Quippè victoriæ *Iſraëlitarum*, qui à partibus *Hevæorum* contra Amorrhæos ſtabant, ad ipſos aliquo modo pertinebant. Quid ſi aliquis ſtatuat honeſtiorem

honeſtiorem, quàm de Joſua Græci conceperant, opinionem, non tàm *Phœnicum*, quàm *Hebræorum* narrationibus deberi? Certè Judæos etiam (quibus portûs apti ſatis & commodi fuerunt) mercaturam ſub Phœnicum nomine exercuiſſe veriſimile eſt. Illi autem, dum ob merces emendas vendendáſque in Græcia moram faciunt, indicta dictant: falſa refellunt, depravata corrigunt: atque integram *Joſuæ* hiſtoriam, non ſine maximis ejus encomiis, enarrant ac deprædicant. *Judæos* autem Phœnices appellari liquet ex *Herodoto* (*h*) tradente *in Palæſtina circuncidi quoſdam Phœnicum*. Et ex *Ariſtophane*, qui (in Avibus) Phœnicas ψώλους vocat: cum tamen exploratum ſit nullos ex illâ gente circunciſos fuiſſe præter J*udæos*: teſte Joſepho in Antiqu: hiſtor: lib. 8. cap. 4. *Hæbræos* demùm *Phœnices* dictos facile credat, quiſquis totam *Palæſtinam* φοινίκην (*i*) dici; & vel *Caſium* montem, & *Rhinocoruram* in Phænicia poni (*k*) ſecum perpendit.

(*h*) *In* Euterpe.

(*i Vide Steph. de urbibus in* Ἰόπη.

(*k*) *Strabo lib.* 16.

Immò ſanè parum obſtat, quin verecundiùs opinemur Hebræorum nonnullos haud utì ἐμπόρους tantùm volitaſſe per Græciam, ſed & in eâ velut ἀποίκους conſediſſe. Eorum nempè coloniam quandam in *Peloponeſum*

loponeſum

loponeſum deductam fuiſſe vero perquàm ſimile videtur: ibi enim Lacedæmones habemus ſeſe Hebraicæ originis eſſe prædicantes: Judæos fratres, & Abrahamum patrem ſuum palàm confitentes. Ut author hiſtoriæ Machabæorum, non contemnendus ſcriptor, refert in lib. 1. c. 12. com. 21. ubi rex Lacedæmonis *Areus* in literis ad *Oniam* ſic loquitur: εὑρέθη ἐν γραφῇ τινὶ περὶ τῶν Σπαρτιατῶν καὶ ἰουδαίων ὅτι εἰσὶν ἀδελφοὶ, καὶ ὅτι εἰσὶν ἐκ γένους Ἀβραάμ: *inventum eſt in Scriptura quadam de Spartiatis & Judæis, quòd ſunt fratres, & quòd ſunt ex genere Abrahami.* Poſſit, equidem ſcio, eorum neceſſitudo & conſanguinitas altiùs, ab ipſo *Eſavo*, repeti: ídque ex autoritate *Eutychii Patriarchæ Alexandrini*; qui in Annalibus (*l*) hæc habet

(*l*) pag. 81. edit. Oxonien.

وتزوج من بنات كنعان امراة
يقال لها عدا ابنة الون الحيثي
وتزوج من بنات الروم وتناسل
فـــيـــهـــم

id eſt, *& duxit* (Eſau) *è filiabus Canaan fæminam nomine* Ada, *filiam* Elon Hittæi: *nec non & è filiabus* Græcorum, *undè illi inter ipſos progenies.* Verum enimvéro *Lacedæmonios* ex iis potiùs qui *Cadmum* ſecuti

ſunt

ſunt in Græciam, natos arbitror. Quid aliud enim præ ſe ferat nomen, Λακεδαιμόνιοι, quàm קדמני *Cadmoni*? huic enim præfixo ל fit לקדמני *Lecadmoni*. Græcè Λακεδαιμόνιοι, i. e. *Cadmæi*. Eorum nempè colonia, qui in *Bœotiam* venerant. Hinc igitur illam neceſſitudinem & conſanguinitatem quæ *Spartiatas* cum *Judæis* conjunxit, repetere lubet.

Satín' verò ſanus es, inquiet aliquis, qui hæc ità commentaris? Cadmùmne *Judæorum* ductorem fuiſſe ſomnias? Ferè equidem adducor ut credam quampluri-mos ex iis, quos *Cadmus* in Græciam duxit, *Hebræos* fuiſſe: qui quoniam in Arabiæ deſerto, dum Iſraëlitæ ibidem commorati ſunt, nati fuerint; *Arabes* aliquo modo * dicerentur: Undè fit, ut *Cadmus* apud Strabonem lib. 10. *Arabes in comitatu ſuo habuiſſe* memoretur.

* *Eodem jure, quo* Ægyptii *dicuntur apud Strabonem l.* 16

Iſraëlitas verò credamus terram *melle & lacte fluentem*, & ſibi ſuiſque promiſſam deſeruiſſe, *ut Gibhonitam* quendam, *maledictum ſervumq́;*, ſervorum adinſtar ipſi ſequerentur? Ità ſanè: Nec mirum videatur, quòd *Hebræi* quidam, *Gabaonitæ* ſive *Hevæi* cujuſdam ducatui ſe ſubdiderint, cùm priùs *Hevæorum* diis ſe mancipaſſent: adde, quòd arcta eos neceſſitudo conjunx

erat

xerat; qualis non populares ſolummodò, ſed & conſanguineos annectit. *Accipiebant enim filias Hevæorum ſibi in uxores, & filias ſuas dabant filiis eorum: & demùm colebant Deos eorum.* Jud: cap. 3. comm. 6. Quocircà (ſi coniecturam facere liceat) dum *Chuſchanis Riſchbathaiimorum* tyrannide & jugo vexati fuerunt *Iſraëlitæ* ſimul & *Hevæi*; multis author fuit *Cadmus* ut ſolum verterent, atque novas ſedes, unà cum libertate ſi non & dominio, ſibi conquirerent. Nec fuit *Cadmus* ad ducendas colonias minùs aptus, quàm ad evocandas potens: — — *Et dicere promptum & facere* (erat) *iſti.* Vir ſcilicet in *Palæſtinæ* gymnaſiis, *Hebrone* putà & *Debiro*, liberaliter educatus; adeòque belli ac pacis artibus inſtructus fuit. Ut ex Authore Anonymo (qui *Thebaica* verſibus edidit, & à *Michaele Nicandro* publici juris factus erat) rectè colligas: ità enim canit

Ὧδε Παλαιστίνης μὲν ἀπὸ χθονὸς ἦλθεν Ἀχαιοῖς (ὀπάσσε
Ἰδμοσύνη; φοῖνιξ δὲ μὶν Ἑλλάδι Κάδμος
Θρεφθεὶς ἐν λογίοισι Παλαιστίνης περάτεσσι.

Sic Palæſtinâ à terrâ venit Achivis
Scientia. Phœnix verò hanc Græciæ Cadmus præbuit
Educatus eruditis in Palæſtinæ finibus.

Cadmum

Cadmum igitur ſic dictum cenſeo; *vel* quià Princeps eorum fuit, qui in *Bœotiam* venerunt: (*Cadmus* enim *ducem* vel *principem* ſonat à קדם Kadam, *præceſſit*, *anteivit*: cui conſonum eſt *Arabicum* قدم *Kadama*: undè قدم vel قدام Kedmon vel Kedâmon *dux* & *princeps*.) *Vel* quià *Palæſtinus* fuit. Nam Palæſtina olim, ni fallor, *Kedem*, id eſt, *Antiquitas* ſive *Antiquiſſima* dicebatur; propterea quòd à Patriarchis inhabitata fuerit. Hanc enim regionem magnus *Adam*; hanc *Abraham*, *Iſaac*, & *Jacob* incolebant: & in ipſâ demùm ſepulti fuerunt. Vid. Divum Hieronymum de locis Hebraicis: & Petrum Comeſtorem in Gen. cap. 13. Ager verò, quem incolebant, fuit juxtà *Hebronem*. Indè *Hebron* dicitur *Kiriath Arba* id eſt (ſecundum nonnullos) *civitas Quatuor* (m) ſcilicet *Patriarcharum*. Hìc etiam *Noam habitâſſe* conſentaneum eſt: ab illo enim, tanquam regionis iſtius incolâ & domino, ager, qui eſt juxtà *Hebronem*, dicitur Ὠγύγη. Joſephus in Judaic. antiqu. Ἄβραμος μὲν κατῴκει περὶ τὴν Ὠγύγην καλουμένην δρῦν. ἔστι δὲ τῆς Χαναναίας τὸ χωρίον, οὐ πόῤῥω τῆς Ἑβρωνίων πόλεως. id eſt *habitavit Abraham juxtà Ilicem*, *quem*

(m) *Sed quàm inſcitè; conſtabit ex Joſ. c. 14 comm. 15. & 15. com. 13. vide* Sextin. *Amam. Antibar: biblicum.*

quem vocabant Ogygem: eſt autem (Ogyge) *ager ſive regio Chananææ, non procul ab Hebrone.* A quo verò regionem iſtam nuncupari credamus potiùs quàm à *Noa*, quem omnes priſcum *Ogygem* vocabant. Teſtor X*enophontem* de æquivocis: Noam proiſùs illo ipſo cognomento inſignitum fuiſſe vel ex eo liquet, quòd prior ille cataclyſmus, qui ſub *Noa* contigit, *Ogygius* dici ſolet. Cenſorinus de die Natali cap. 21.

Hìc obitèr quærat aliquis, an *Noachus* antè diluvium in Palæſtina vixerit? abſit ut in re tam obſcurâ quicquam temerè affirmarem. quod tamen opinatus ſum; paucis accipite.

Noa, poſt exſiccatas à diluvio terras, ex arcâ egreſſus eſt; & *pagum* quendam dictum *Themanin* (id eſt, τῶν ὀκτὼ (nam ثمانين *Themânin* apud Arabes *octo* ſignificat) ab illis octo, qni ex *Arcâ* egreſſi ſunt) in rem ſuam præſentem fundavit. Author eſt *Eutychius Patriarcha Alexandrinus* (n) فلما خرجوا بنوا مدينة وسموها ثمانين على عددهم اي نحن ثمانية نفس

(n) *In Annalibus p.* 43. *Edit.* Oxonienſis

id eſt, *cumq́; egreſſi eſſent, urbem extruxerunt quam* Themanin *appellârunt juxta numerum*

numerum ſuum, qu. d. *Nos octo ſumus:*

Hunc pagum κώμην Θαμανῶν vocat *Agathias* lib.4. videſis *Elmacinum* in lib. 1. cap. 1. hiſtor: Saracen: Porrò pagus iſte linguâ Aramæâ (ſi modo ſit fides *Georgio Armeno* apud *Annium*) dicitur *Sale-Noa*, hoc eſt, ipſo interprete, *exitus* ſive *egreſſorium Noæ* : Græcè ἀποβατήριον. de illo enim loco Joſephus : ἀποβατήριον τὸν τόπον τοῦτον Ἀρμένιοι καλοῦσι : *hunc locum* exitum *vocant Armenii.*

Noa igitur aliquandiu circa montes *Armeniæ*, ubi Arca conſédit, (*o*) moratus eſt. Quamprimum verò id commodè fieri potuit, ſe ad inter compoſuit; ut patriam ſuam, non exiguo intervallo diſtantem, repeteret. Quippè

(*o*) Vide Eutychii Annales. pag. 41. & Cl. Bocharti *Phaleg.* l. 1. cap. 3. ubi id plenè & doctiſſimè probatum habes

Neſcio quâ natale ſolum dulcedine cunctos
Ducit: & immemores non ſinit eſſe ſui.

Noam certè ad avitas ſedes & patrium ſolum (quàm citò fieri potuit) contendiſſe vero conſentaneum eſt : ubinam verò gentium fuerit ejus patria hactenùs, inquies, incompertum eſt. Haud infiteor: illum tamen adiiſſe *Palæſtinam*, & in ea aliquam vitæ ſuæ partem degiſſe non malè colligas à nomine regionis iſtius quæ (ut ſuprà dictum, *p.* 137.) Ὠγύγη nuncupatur

patur. Illa enim tùm *Noæ*, tanquam Domini, titulum ſibi inuſtum gerit; tùm Patriarcharum ſedes à Deo conſtituta videatur.

Denuò ſi non *Adamus* ſolummodo, ſed & *Japhetus*, (p) *Semus*, (q) & *Chamus*, (r) ut tradunt, in Palæſtina vixerint, & civitates extruxerint; cur non id ipſum de Noâ ſentire liceat. Nec deſunt quidem qui ipſum Noam ante diluvium in terrâ *Chanaan* habitaſſe referunt. Ità ex Jacobo Orrohaitâ tradit *Moſes Barſepha*, lib. 1. de Paradiſo, *cap.* 14. Hùc igitur *Noa* poſt cataclyſmum delatus eſt. Hìc liberis creandis inſtituendíſque ſe dedit: hìc plantandarum arborum, nec non agriculturæ rationes docuit.

(p) Schinl. Pen. tagl. rad. יפת

(q) Iſid. Orig. lib. 15. cap. 1.

(r) R. Sclomo in Joſ. à Cl. Bocharto citatus.

Poſtquam verò in immenſum auctus erat hominum numerus, *potens iſte Venator coràm Jehovâ*, Nimrodus, imperii atque dominationis œſtro percitus, ingentem ſecum multitudinem hìnc abduxit: & in convallem *Schinbaris* profectus, ibi conſedit. Ità igitur explicandus mihi videtur ille locus, *Gen. cap.* 11. *comm.* 2. *Evenit quùm* מקדם *mikkedem*, (id eſt *à Kedem* nempè Palæſtinâ) *profecti eſſent, ut invenirent convallem in terrâ Schinbaris, in quâ conſederunt*. Mikkedem nonnulli reddunt ἀπ᾽ ἀρχῆς *ab initio*. Sed quàm frigidè judex eſto

Cl.

Cl. Bochartus *lib.* 1. de diſperſione Gentium *cap.* 7. Alii idcircò vertunt, *ab Oriente:* Sed cum montes *Ararat* (id eſt *Gordyæi*) nec non *Palæſtina* ejuſmodi ſitum habuerint, ut terram Schinharis ex Oriente non reſpicerent: nec ab *Armenia* vel à Palæſtinâ ad Babyloniam profecti, verſùs occidentem tendant; Mikkedem *ex Oriente* reddi non poteſt: at potiùs, ut proprium nomen, à *Kedem* (*s*) ſcilicet à *Palæſtinâ* vel *Chananæâ*. Huic commentationi fidem faciat locus, *Gen. cap.* 13. *comm.* 11. & 12. ubi *Lotus* dicitur proficiſci *mikkedem* id eſt, non *ab Oriente* (quippè Jordanis & Sodomæ ſitus reſpectu Bethelis, à quâ *Lotus* receſſit, Orientalis fuit) ſed à *Kedem* nimirùm à *Palæſtinâ* vel *Chananæa*. Deceſſit enim *Lotus* è terrâ *Chanaan*: ut colligere eſt ex locis citatis, ubì poſtquam *Lotus* & *Abrahamus* alter ab altero ſeperati eſſent, ἀγογεάφ☉ hæc ſubjunxit, *Abrahamus habitabat in terrâ Chananæâ; Lotus verò in civitatibus planitiei* (nempè quæ erat circa Jordanem, quæquè ad rempublicam Sodomitanam pertinebat) *movens tentoria Sodomam uſque.* Hæc autem verba (ſi rectè intelligam) Cananæos à Sodomitanis (in regione fœlici admodùm medióq; Jordane irriguâ ſitis) diſtinguunt:

(*s*) Non me latet illa expoſitio quæ *Mikkedem* reddit *verſus orientem.* Quæ tam Grammaticæ quàm Geographiæ ſatis conſentanea eſt: ſed an verior & luculentior fuerit, cordatus Lector judicet.

adeóque terram Canaan à Sodòmitanâ ditione (prout loquuntur) excluſivè terminatam probant. Eſt igitur *Kedem* proprium nomen *regionem* deſignans *ab antiquiſſimis inhabitatam*, nempè *Paleſtinam.* Undè *Phœnicius* ſive *Palæſtinus* ille dux, quem *Cadmum* vocant, (ſi non prior conjectura propriùs à veritate abfuerit) nomen accepit.

Habes hìc (candidiſſime Lector) Delphica mea commentaria ; non minùs juvenilia, fateor, quam παραδοξολόγα. Quæ tamen haud ſine modeſtioribus illis adverbiis, *ἴσως, καὶ τύχα*, proferri videas. Adeò ut non verear, ne mihi inuratur illud vitium, quod juvenibus per quàm familiare eſt & (Ariſtotele teſte) ferè proprium, *πάντα εἰδέναι οἴεσθαι, καὶ διϊσχυρίζεσθαι.* i. e. *videri ſibi omnia ſcire, & aſſeverare.* Scientis eſt aliquid certò ſtatuere, & peremptoriè definire: Qui verò omnium, quæ apud Delphos erant, origines & myſteria maximè callere videatur, nec *ſciens* eſt (cum illa niſi per caliginem maximam cerni non poſſint) nec *proximus ſcienti*; ſed (ut verbis utar Ciceronianis) *magnus opinator.*

FINIS

INDEX RERUM & VERBORUM.

A

Ἀδωνδ'ς, *Bacchus* 105

Ægyptus, Cham vel terra Chami 38. à Græcis χημία: à Cophtitis Chemi dicitur 39

Æſar, Etruſcorum Deus: nomen undè 76

Æſaris templo ne ulla ſtatua ponatur lege cautum 110

Αἴσοι, θεοί. Etruſcè 76

Ἀλιλὰτ quid 107

Amorrhæi, Poetarum Gigantes 16

Anagrammatiſmi rationem & uſum Græci ab Hebræis acceperunt 2

Ἀνὰξ, quid & undè 25. & 29. Quomodo regem notare cæpit 30. Divina dictio 35

Anakæi, gens ob belli & pacis artes celeberrima 27 Eorum Academiæ 27 & 136

Andromeda apud Joppen ceto expoſita 40

Annus, in quo Joſua victorias ſuas conſummavit, ſeptenarius 67

Ἀποβατήειον, 132

Apollo Πυθιὸς, undè. 4. & 9. Idem qui Joſua. 21. ejus Etymologia. 22. & 112. ejus nomen Antiquiſſimum, Pœan. 23. cur Παιὰν dictus ib. Αλεξικακὸς. 24. Ἀκέσιος. ib. Οὔλιος ib. Medecinæ Deus, unde ib. cur Ἄναξ dictus. 25. 34. Artium & Scientiarum Deus unde. 47. ἐλε-

λεὺς. 50. Ἰήϊος. ib. Ἀμοίβης. 56. Delphico Oraculo quare præficiebatur. p. 92 ejus imago Thebanis eſt columna.cur 110
Ἀπολλωνόβλητοι, qui 22
Arabes ex Serpentibus augurabantur. 10 à Græcis Indi vocantur. 42. Bacchum & Uraniam ſolos Deos arbitrantur 107
Ἀειμοὶ quid Tuſcâ Linguâ 12.
Ἄριμοι vel Ἄραμοι. Syri 12
Ἄριμα. Ubi ib.
Ἄρῥα, arrhabo. undè 28
Athenienſes propriè Iones 74
Αὔλακας pro lineis. unde 102
Ἄξονες leges Solonis quomodo ſcriptæ 101 & 102

B

Bacchus Delphis priùs quàm Apollo cultus 104. ſub illius nomine Jehova primùm colebatur. 105. illi veri Dei nomina tributa ib. ejus nomen & cultus ex Arabia. 106. Σαβάζιος. 108. ἐλελεὺς 104. Ἀδωνεὺς ib. Ἰαὼ & Ἰήϊος. 105. Διόνυσος. undè. ib. εὐῖος 108. Ουροτάλ. undè.106. illum & Uraniam ſolos Deos eſſe decreverunt Arabes 107. ejus Orgia ad Hebraicos ritus adaptata 109. ejus ſtatua apud Arabes quadratus lapis & informis. Cur 110
Baſchanis regio deſcripta ab Homero 16
Βέβων, Typho 11
Βουστροφηδὸν ſcribere. Quid propriè 101
Brabantius inſignis engaſtrimythus 87
Branchidici Oraculi modus 84
Βύσιος menſis in quo Ver apud Græcos incipit 61

C

Cadmus Joſuæ encomiaſtes 129. Joſuæ coætaneus. ib. primò nomen appellativum ib. & 137. in Græciam literas & doctrinas

advexit. 129. ejus nigellæ filiæ, quæ 130. fuit Gibhonita. 131. cur in ſerpentem mutatus fingatur 131. Quare Joſuam laudauit 132. Hebræos in comitatu ſuo habuit. 135. In Palæſtinæ gymnaſiis educatus 136. ejus nomen. Undè 137
Cam. Ægyptus 38
Camus Ægyptiorum Pan ib.
Cananæi omnes Anakæorum nomen captabant. 28. Indi quomodò dicti 40.
Caphthoræi qui, & undè dicti 63
Carthago, dicta Chadre-*Anak* 28
Caſius mons Syriam ab Ægypto dividit 62
Caſius Jupiter unde ſic dictus. 62. idem qui Dagon vel Marnas. 63. cur malum punicum in manu ſuâ ferebat. 62
Cethimus, filius Javanis Cyprum & Macedoniam denominavit 75
Cethim μητρόπολις Etruriæ 75
Κήτιοι, vel Κίτιοι, Itali ib.
χέμμις i. e. Panos urbs 39
Chemi, Ægyptus ib.
χημία, eadem ib.
χήτιμ, Italia 73.
χέτιιμ, Macedonia 75
χέθιμα, Cyprus ib.
Colophonii Oraculi modus 84
Columba Dodonæa, quid 81
Cottina Delphica ad ſimilitudinem Tabernaculi facta 118 & 119
Creta & Cretenſes, undè 64.
Cyprus, Cethima 75

D

Dagon undè dictus. 63, Cæli & terræ filius non piſcis. ib. idem qui Jupiter Ἀρότριος 63

Delphi terræ umbilicus & in medio Græciæ. 92. ob Oraculi fallaciam neglecti 91
Delphi Schiluntis Simia 118
Delphici Oraculi cauſa naturalis 83. ejus celebritas 91
Delphico Oraculo præficiebatur Apollo, cur 92
Diluvium Ogygium, idem quod Noachium 138
Digamma Æolicum quem ſonum habuit 115
Διόνυσος quis & undè. 105. vox purè Arabica 105
Διθύραμβος, hymnus Baccho proprius 50
Dodonæ nomen unde 75.
Dodona, Epirus ib.
Dodonæum Oraculum quondam Eccleſia Dodanim. 79. omnium antiquiſſimum. ib. illi proximum Parnaſſium 81

E

ε pro η olim uſitatum 99
Ει apud Delphos variè explicatur. 96. Dei compellatio. 97. Dei nomen. ib, fit ex εἰμὶ vel à Jah. 98, quomodo. 98. 99, 100, 101, 102, 103, 104.
Ἐκφοινίξαι, quid 130
Ἐλελεὺς, Apollo, 50. Bacchus 105
Ἐλελίζεσθαι 53
Ελελεῦ, Exclamatio luctuoſa. 53. bellica. 54. cur è Pæane excluſa 54
Ἐλελεῦ Ἰή & ἐλελεῦ ἰού, quid & unde 50. & 52.
Engaſtrimythi inſignes 86 & 87
Epirus, Dodona 75
Ἑστία, quid ſonat 115
Ἑστία. Veſta. undè Dea ib.
Etruſci olim ſiniſtrorſum ſcripſerunt 100
Εὐοῖ σαβοῖ, unde 108

Ευνὴ, quot ſignificet 18
Exarare literas, unde 100

F

Fabula de Apolline ad Delphos proficiſcente, & à Pythone impedito; unde nata 10. & 11.
Fabula ex mirandis conſtant 72
Fanningus, inſignis engaſtrimythus 86

G

Gabaonitæ non Iſraelitis ſerviebant, ſed Deo 132
Gentes è *S. S.* Scripturâ Numina ſua, feſtos dies, ceremonias, &c. deſumpſerunt 49
Gigantum cætus, pro inferis 8
Gigantes, qui 37. 38. à Pane territi cur fingantur 38
Γνῶθι σεαυτὸν, quid 96
Græci valdè ſuperſtitioſi. 80. ſyllabam *ου* vocibus à vocali incipientibus præponere ſolent. 114. belli Trojani tempore literis Punicis uſitabant. 103. olim ſiniſtrorſùm ſcripſerunt. 99. & quem ad modum. 103. Deum ſupremum *νοῦν* vocabant 45

H

H, in medio vel fine verborum Græci non exprimunt. Unde Ἰα pro Iah 52 & 98
Hebræi anagrammatis utebantur 2. è *S*erpentibus augurari ſolent. 10. *βουστροφηδὸν* ſcripſerunt, uſque ad Eſdræ tempora. 103. dicti ſunt Phœnices. 133. & Arabes & Ægyptii. 135. eorum affinitas cum Lacedæmoniis, unde 134. Eorum nonnulli

Cadmum

Cadmum ſecuti ſunt in Græciam 135
Hercules Bacchi commilito. 37. & 40. Ægyptius. Quis 37. Gigantes vicit i. e. Amorrhæos. ib. lapidibus è cœlo miſſis adjutus. 39. inde *Saxani* nomen. ib. Ogmius, quis. 42. undè Gigas fingitur 43
Hiſtoriæ notabiles de Ventriloquis 87

I

Ἴα, Deus Hebræorum 52. 98.
Ἰαβὲ, Jehovah 105
Ἰάονες Græci 74
Japetus in Italiam cum Noâ venit 73.
Javan ſive Jon in Attica ſedem fixit. 73. ab illo Attica olim dicta fuit Ionia 74
Ἰαῶνες. Græci ib.
Ἰαῶ, Jehovah. 105. Bacchus. ib. Apollo 112
Ἰὴ & ἰοὺ, quid intereſt 52
Ἰήϊος, unde 24. 50
Ἰήϊος & ἰησοῦς, eadem nomina 24
Ἰὴ Παιὰν, à Valetudinariis acclamatum ib.
Jehovah, quàm variè exprimitur à Græcis. 105. nomen ἀνεκφώνητον, cur 52
Ἰάω. idem qui Jehovah 108
Ἱερὸν & ἱερεῖς unde 99.
Ignis inexſtinctus Delphis; unde 114
Ignis Deus apud Aſſyrios 115
Inarime, error Virgilii 18
India quàm latè olim accepta 40.41
Ion. vide Javan.
Iones, propriè Athenienſes 73
Joſua, Idem qui *Apollo* 21. & deinceps. quâ ratione dictus ſit *Apollo*. 22. Latro habitus. 23. quomodò dicatur *Anacæus*. 34. 35 ejus pater Nun in Jovem converſus. 44.

ejus

ejus mater in Latonam. 47. Hercules Æ-
gyptius. 37. illi tribuuntur res à Judâ pa-
tratæ 64
Joſua & Pœan, nomina ἰσοδύναμα 24
Jovis in recto caſu olim uſurpatus 79. primò
fuit Judæorum Deus 79
Ἴελος hymnus Cereri ſacer 50
Ἰσόψηφα, vide nomina; aut Verſus
Iſraelitæ, pro Diis habiti 17
Iſteri poma, qualia 65
Judæi à Græcis dicti Phœnices 133
Jupiter Caſius unde 62. in manu ſua malum
Punicum gerit, cur. 63. idem qui Dagon,
aut ſaltem Marnas Palæſtinorum 63

L

LAcedæmoniorum cum Hebræis affinitas,
undè 134. 135
Λακεδαιμόνιοι, vox undè 135
Larnaſſus olim, jam Parnaſſus 82
Latini olim ſiniſtrorſum ſcripſerunt 100
Λητὼ, mater Joſuæ 47
Levitæ, unde dicti ſecundum Meragenem 109
Lycophron hebraicè calluit. 2. ab Hebræis
anagrammatiſmi rationem didicit. ib. ob
*A*nagrammata celebris. 3. ejus *A*nagrammata 3

M

MAcedonia, Κέτιμ 75
Malo-granatum, Pythionicarum præ-
mium. 62. Palæſtinorum inſigne 63
Mare rubrum, unde dictum 26
Marnas Gazæorum Deus. 63. quid. ib. i-
dem, qui Jupiter Cretenſis 63.64

Μῆλα,

Μῆλα, quid propriè 6
Menſa Delphica facta ad imitationem menſæ in Tabernaculo 127
Mons quilibet, Jovis mons, cur 83
Moſi tribuitur deductio Iſraelitarum ad Hieroſolyma 64
Mundus ex Ovo genitus 46
Myn: quid apud Ægyptios 39

N

NOa cum Japeto in Italiam venit 73. in illa urbem ſtruxit Cethim nomine. ib. ejus nomina Ethnica. ib. ejus præcepta ad filios. 75. in Palæſtina vixit. 137. ab illo Quercus Abrahami, dicitur Ὠγύγη 138
Neptunus Delphis cultus 55
Nomina ἰσόψηφα, quid 1
Nomen ἀνεκφώνητον, quid 52
Nomen rei naturam ſæpe complectitur 21
Νοῦς olim pro Deo habitus 45
Nox Delphis reſponſa dabat 55
Nulla gens ἄθεος. 45
Nun in Jovem converſus 44
Nyſa, in Arabia 41

O

Ob ex harioli axillis reſponſa dabat. 90. ex Pythiæ pudendis 90
Og. Philoſophus 27
Ogmius Hercules, quis 41. eloquentiæ ſymbolum, unde 41
Ὠγύγη, quercus & regio circa quam Abrahamus vixit 137
Ogus idem, qui Typho 7. quid ſonat. 8. ejus ſponda notatur ab Homero 18

Ogyges,

Ogyges, Noa 138
Οἰωνὸς, ſerpens 10
Οἰωνίζη, divinatio ib.
Ὄλμος, ad menſæ Propoſitionis exemplum factus 121
Ὀλολύζειν 54
Omnia ex Ovo 46
Ὠὸν πρωτόγονον 45
Oraculum Dodonæum primitùs eccleſia Dodanim. 79. Oraculorum Græcorum antiquiſſimum. 79. Eorum origo. 71. & deinceps. Corruptæ Patriarcharum Scholæ. 79. plurima in Phocide & Bœotiâ, cur 80. Delphici cauſa naturalis. 83. celebritas. 91. Delphico præficiebatur Apollo, cur 92
Orontes flu: Typho dictus 12
Orgia Bacchi ad Hebraicos ritus adaptata 109
Ου, vocibus à vocali incipientibus præponi ſolet 114
Οὔλιος, Apollo 24
Οὔλειν, quid ib.
Ουεροταλ Bacchus unde 107. hunc & Uraniam ſolos Deos arbitrati ſunt Arabes 107

P

Παιὰν, nomen Apollinis antiquiſſimum 23
Medicinæ Deus unde 24
Παιὰν, hymnus Apollini proprius 50. hymnus Hebraicus 48
Παίειν, quid 24
Pœan & Joſua nomina ἰσοδύναμα ib.
Παιὰν, primum certamen in Pythiis 49
Pæaniſmi προαναφώνησις 50
Palæſtina Phœnice dicta 133. & Kedem 137
Palæſtinorum inſigne malum Punicum 63
Pan Ægyptiorum, Chamus 38

Pannicis.

Pannicus terror inter Gigantes quid ſignificet 39
Parnaſſus olim Larnaſſus. 82. nomen undè. ib. ejus Oraculum tempore proximum Dodonæo 81
Πελειάς, quid Theſſalorum linguâ. ib.
Phœnices unde dicti. 27. 28. Africani Joſuā latronem vocabant. 23. Cadmæi Joſuam laudabant 23
φοινίξαι, quid Perœbis 27
φρέαρ, unde 28
Pythia cur ſeptimo die inſtituta 66
Pythica periodus ſeptenuis, unde. ib. ἐννεαετηρικὴ. 68. πενταετηρικὴ 68
Pythias idem Græcis, quod Luſtrum Romanis 69
Pythionicarum præmia, quid & unde 60
Πύθιος, Apollo. unde dictus 9
Pytho idem qui Typho 2

Q

Quakers, quàm antiqua ſecta 91

S

SAle-Noa, quid
Sapientum dicta templi Delphici foribus inſcribebantur 97
Saxanus Hercules unde 39
Σκένος pro ξένος 29
Scriptio βουστροφηδὸν, quid. 100. & deinceps. Tæpocon qualis 99
Σμυ. Typho 11
Syriæ & Syris nomen unde 33
Syrus pro Servo ib.
Syria, Aram, & Shám dicta 12

Syri, Arami & Arimi ib.
Syr Anglicum, & Sire Gallicum; unde 31. 33.

T

TÆpocon, quale ſcribendi genus. 99. Græcis uſitatum. ib. ejus variæ lectiones, & emendatio 100
Ternarius numerus perfectiſſimus & Deo gratiſſimus habitus 124. 125
Terra Delphis reſponſa dabat 55
τετραπενταετηρὶς 69
Themanin, urbs primò poſt diluvium condita 138
Themis Delphis olim reſponſa dabat 55
Trinitas an Ethnicis olim nota 122
Tripos ad Arcæ fœderis exemplum factus. 118. de eo variæ ſententiæ. 116. aureâ coronâ obducebatur. 121. Pythiæ ſcabellum. 122 quid per eum à priſcis intelligeretur. 122. 124. 125
Tripos, Syllogiſmus 126
Τυφὼ idem qui Πυθὼ 2
Τυφεῖν. quid 7
Typho apud Ægyptios dicitur quicquid eſt noxium 19
Turris vox Etruſca, & Græca Τυρὶς, unde 32
Τυφωεὺς ἐυνὰι, apud Homerum quid notant 18
Τυῤῥηνοι, vox unde 32
Typho & Ogus idem. 7. cur in Tartara detruſus; aut in Oronte fluvio ſubmerſus fingitur. 9. cur ſerpens. ib. Βέϐων & Σμὺ. 11. in Syria peremptus 12. Quid Ethicè, & Phyſicè 19
Typho, Orontes fluvius 12
Tyranni nomen, unde 30
Tyria maria, proverb. 29

Tyrii mercatores,Principes 29
Tyrrheni è Tyro. 32. Pelargi cur dicti. ib. ἀνθρωποθύσιαι 33

V

V conſonans vocibus à vocali incipientibus præfigi ſolet 115
υ, Græcorum alphabetum olim non habuit 15
Ὕδη, quid & ubi 14
Ὕδης, pro Ἰόδης apud Homerum ib.
Ventriloquos ab arte fieri poſſe 89
Verſus, undè vocati 100
Verſus ἰσόψηφοι, quid 2
Ὕης Ἄττης, quid & unde 111
Veſta, flamma 114
Urania ab Arabibus culta, 107. Αλιλὰτ dicta 107

X

X Latinorum,& ξ Græcorum duplex litera 29.

Z

Ζεύς idem Græcis,qui Jehovah Hebræis 78

INDEX ARABICUS

احمر Ahmaro, id eſt, Edomus à rubedine 26

اسر Alara, idem quod خلق *chalaca*, creavit 76

اسر Creator. unde *Eſar* Deus apud Etruſcos ib.

الهة Ilahat. quid 10

الله تعال Olla-taal. i. e. Deus excelſus. inde Ὀλοτὰλ Bacchus 107

ارض الجبابرة Ardo-lgababirati, terra Gigantum. quæ 16

بخ Baccha, quid. indè Bacchi nomen 106

ثمنين Themanin: urbs prima poſt diluvium condita à Noâ. 138 quid ſonat 139

جبار Gibbar. vir potens, & Gigas 43

ذو سيني Du-Sinai. i. e. Dominus

minus Sinai vel (per metatheſin) Niſai. undè Dionyſius 105
قدم Kadama. i. e. præceſſit, vel præivit, ut Dux. inde Cadmus 137
قريدا Kerita, Palæſtinæ regio. undè Creta & Cretenſes 64
شام vel شامة Shám vel Shámat, Syria: ſic dicta à Semo 12

INDEX HEBRAICUS.

אהיה Ehejeh. quomodò reddendum 97
אסר Eſar, creavit. quæ tamen ſignificatio cum reliquâ parte iſtius linguæ periit 76
ארום Edom. i. e. ruber. ab illo mare rubrum dicitur 26
ארץ חם Eretz Cham. i. e. terra Chami, Ægyptus 38
ארם Aram. Syria 12
אש יה Es-jah vel Eſch-jah i. e. ignis Jehovæ. inde 'Eςία Veſta 115
אתה אש Atta-Es. i. e. tu es ignis, indè Ἄττης. acclamatio Bacchica 111
כני ארם Bene-Adam. i. e. filii Adami; qui 17
כני האלהים Filii Dei, qui ib.
בני ענק Bene-Anak. unde Phœnices 25
גבר Gibbor. quid 43
רגן Dagan, frumentum. unde Dagon, qui & Ζεὺς Ἀρότριος 63
הוא אש Hu-es. i. e. ipſe eſt ignis

inde Ὕης. Hues. acclamatio Bacchica 111
הויא Hevæus, & ſerpens 131
הללו יה hallelu-jah, inde ἐλελεῦ ἰὴ vel ἐλελεῦ ἰα 50 52
הללו יהוה Hallelu-Jehovah inde ἐλελεῦ ἰϛ. ib.
יה Jah. Græce ἰα vertitur. 98. Delphici Templi foribus inſcribebatur 98
יהודה Jehudah à Græcis olim reddebatur ἰόδα. cur 15
יון Javan ſive Jon. undè Jones. i. e. Attici; & Græci omnes 73
יונים Jevanim. Græci 74
יהושע Jehoſcua. idem quod Παιὰν 22. 24
חדר ענק Chadre-Anak, Carthago, cur ita dicta 28
ל Lamed affixum ſæpius à Græcis acceptum pro parte nominis 82
להר נחש Lehar-nahas. inde Larnaſſus (mons idem qui Parnaſſus) i. e. mons augurii 82
לקדמני Lecadmoni. i. e. Cadmæi. inde Lacedæmonii 135
מקדם Mikkedem, quid 140 142
נחש Nachas, vel, nahas, ſerpens, & divinatio 10
עוג Og. quid ſonat 8
ענקים Anakim. undè ἄναξ 25

פתן Pethen. unde Pytho: & Apollo Pythius 9
פרע נחש Para-nahas. i. e. hiatus divinationum. unde Parnaſſi nomen 82
צור Tſur. Tyrus 33
קהל רפאים i. e. cætus Gigantum, quid 8
קצי Caſſi. i. e. Terminalis. unde Jupiter Caſius 62
קדם Kadam, i. e. præceſſit: unde Cadmus. i. e. Dux 137
קפתור Caphthor. Palæſtinorum inſigne 63
שר Quid? 33

DIATRI-

DIATRIBA de NOÆ IN ITALIAM ADVENTU; EJUSQUE NOMINIBUS ETHNICIS.

ſive

APPENDIX *in quo multa, quæ in* DELPH: PHŒNIC: cap. 9. pag. 73. *breviter admodùm perſtricta ſunt, fuſiùs & dilucidiùs enarrantur.*

NOA, quamprimùm ex Arcâ (poſt exſiccatas à diluvio terras,) egreſſus eſſet, in illis ipſis montibus (quos Hebræi אררט *Ararat*: Arabes جبال اقّلرون *montes Korud*: Beroſus Κορδυαίους: (a) & Latini *Cordyæos* vel *Gordyæos* vocant) ubi Arca ſubſtitit, pagum quendam, nomine *Themanin*, exſtruxit. (b) Hìc tamen haud diu moratus eſt; ſed, quàm citò id commodè fieri potuit, patriam ſuam nem-

(a) Apud Joſeph. Antiq. lib. 1. cap. 4.

(b) Vide Del. Phœnic. p. 138.

pè *Palæſtinam*, (à quâ fluctuum agitati-one, Arcæque vehiculo translatus erat) repetebat: & illam regionem, quæ nunc *Hebroni* adjacet;& ab ipſo (quod infrà pleniùs elucidabitur) Ὠγύγη dicitur, incolebat: donec *vel* orta ex hominum multitudine neceſſitas, *vel* totum terrarum (quas aquæ depopulârant) orbem recolendi ſtudium, de vertendo ſolo, coloniiſque quoquoverſùm ducendis conſilia fecerat.

Hinc igitur in diverſa migratum: Hi in *Africam*, illi in *Europam*, non ſecus ac apum examina, convolabant. *Semus*, etiamſi quamplurimos in regiones diſſitas amandaverit, ipſe tamen in *Palæſtinâ* ſive *terrâ Cananæâ* ſedem fixit: ubi tanti honoris vel imperii fuit, ut terra *Canaan* ab ipſo ارض الشام *Terra Shámi* diceretur. vid: Eutychii Alexand: Annales, pag. 54. & 65.

Chamus autem in terram, quæ nunc *Ægyptus* vocatur, deceſſit; ibíque maximam gentem condebat. à quo demùm, tanquam à primo regionis iſtius domino, *Ægyptum* Hebræi ארץ חם *terram Chami*: * Græci χημίαν vocârunt; & *Cophtitæ* jam nunc *Chemi* nuncupant: vid. ſuprà cap. 4. pag. 39.

* Pſal. 105. Ver. 23.

Tandem

Tandem *Noachus* etiam, cum primogenito ſuo filio *Japeto* de *Palæſtinâ* migravit; & colonias adduxit in eam regionem, quam nunc *Italiam* dicimus: in quâ protinus urbem, nomine *Cethim* vel *Kitim*, fundavit. Quod expreſſè habetur in Etruſcarum antiquitatum fragmentis, ab *Inghiramio* repertis. Verba ipſa proferam. *Magnus pater* Vandimon, *qui à Latinis* Janus, *à Syris* Noa *vocatur; advenit in hanc regionem (de Hetruria loquuntur) cum ſecundo filio* Japeto, *& illius filiis: & cum perveniſſent ſuper hunc montem ſibi commodum, poſteris jucundum putavit. Quare in ſuperiori parte, quæ ſalubrior eſſet, civitatem ædificavit: &* Cethim *appellavit, Verùm anno* CCXX *à* Cethim *ædificatione*, Cethim *filius* Javanis, *& pronepos magni* Vandimonis, *aſſumptis ſecum duabus coloniis, mare ingreſſus cum diù navigaſſet, pervenit tandem ad inſulam, quam, ſuo &* Patriæ *nomine*, Cethim *appellavit. Hæc hodie* Cyprus *dicitur.* * *Deindè* Græci *urbem noſtram, quæ* Cethim *dicebatur*, Kitim *vocavere.*

* vid. cap. 9. pag. 75. Delph. Phoenicif.

Illa autem civitas, primò quidem Etruriæ caput & μητρόπολις, univerſæ tandem Italiæ nomen impertiebat. Indè enim Italia χέτιμ vel χέτιïμ dici ſolet. vide Num. 24. 24. Dan. 11. 29. & 30. vbi מִיַּד כִּתִּים

כתים *à parte Cethim* Hieronymus & alii interpretes reddunt *de Italia* : & Arabs Erpenianus من الرومانيين id eſt, *de Romanis* : Hìnc igitur Italos olim Κιτίους & Κητίους vocabant. Euſebius, Κίτιοι ἐξ ὧν Λατῖνοι οἱ καὶ Ῥωμαῖοι : & Cedrenus in Annalibus, Τήλεφος γὰρ υἱὸς Ἡρακλέους ὁ ἐπικληθεὶς Λατῖνος μετωνόμασε τοὺς πάλαι Κητίους λεγομένους νῦν Λατίνους; i.e. *Telephus Herculis filius, cognomento Latinus, eos, qui olim* Cetii *vocabantur, mutato nomine,* Latinos *nominavit, ut nunc vocantur.*

Itali porrò quemadmodùm, à principe ac primariâ civitate, *Cetii* ; ſic, à primo gentis authore, *Janigenæ* dicti fuerunt: ut & Italia *Janicula.* (c) Thuſci enim Noæ, poſteaquam vivis exceſſerat, *Jani* cognomen dabant. Quod quidem nomen, unà cum reliquis, quibus eum poſteri notavêre, deinceps explicabo.

(c) vid: Leandri Alberti deſcrip. *Italiæ.*

JANUS

Ipſum nomen bifrons eſt: à tergo *Latium* ſpectat, ab anteriori verò *Palæſtinam*, Nam priſci *Latini*, (quoniam *Noa* primus omnium vineam plantavit, & confecit vinum) ex Hebræâ voce יין *jaiin* (quæ *vinum* ſonat) nomen *Jani*, additâ ſolummodo

modò terminatione Latinâ, formârunt. Primò tamen, ni fallor, *Janes* appellabatur: Ità enim *Salii* (qui antiqua & jamdutum obſoleta nomina carminibus ſuis retinent) ejus nomen efferre ſolent.

Janus autem, ſive *Janes*, non ab *eundo* dicitur; ut nonnulli (qui *Janum* quaſi *Eanum* ab eundo dictum volunt) inſcitè decreverunt; ſed à Vini inventione: Quam Græci quoque reſpicientes, *Noam* vocant Οἰνώτριον. i. e. *viniferum*. Janus (inquiunt Cato dè Origin: & Fabius Pictor) *primus invenit far & vinum: & ob id dictus fuit priſcus Oenotrius* Undè coloni, quos *Noa* ſecum duxit in Italiam, dicti fuerunt Oenotrii. (*d*) Nec aliter intelligendus eſt *Antiochus Syracuſanus*, perantiquus ſcriptor, qui in Italiæ colonis vetuſtiſſimas ejus incolas percenſens, & quæ loca ſingulis occupata fuerint, ait, Οἰνώτρους πρώτους τῶν μνημονευομένων ἐν αὐτῇ κατοικῆσαι. (*e*) Et Aborigines ἐγγόνους τῶν Οἰνώτρων eſſe.

(*d*) Vide Leandri Alberti deſcript. *Italiæ*.

(*e*) Dionyſ. Halicar. l. 1.

Porrò autem *Janum* eundem eſſe, quem literæ ſacræ *Noam* vocant, alia argumenta præter ea, quæ ex nominibus à vino ſumptis, allata ſunt, luculenter evincunt: quæ ſigillatim percenſebo.

1. Noachus unà cum filiis ſuis in ma-

gno

gno quodam navigio, quod *Arcam* vocant, univerſali diluvio ſalvus evaſit. Hinc ergò Thuſci Jano ſuo *ratem* pro inſigni tribuebant: &, ut tanti beneficii memoria veluti trabali clavo figeretur; in æreis nummis inſculpſerunt, hâc Jani effigiem, illâc navigium:

(Janus autem pingitur bifrons, quia Noa tam vidit ſeculum quod erat ante diluvium, quàm quod poſt illud.) Cæterum *as* (inquit Macrobius in Satur.l. 1. cap. 7.) *ita fuiſſe ſignatum hodiè intelligitur in aleæ luſu, cum pueri denarios in ſublime jactantes, capita aut navim,* (quod pueris Anglicanis eſt croſs or pile) *luſu teſte vetuſtatis, exclàmant.* Inde Ovidius lib. 1. Faſtor:

Multa quidem didici, ſed cur navalis in ære,
Altera ſignata, eſt altera forma biceps?

& deinde rationem, fabulis deceptus, hanc ſubdit.

At bona poſteritas puppim formavit in ære
Hoſpitis adventum teſtificata dei.

Nam multi quidem nummos.ita ſignatos arbitrabantur ἐπὶ τιμῇ Κρόνȣ πλοίῳ διαπεράσαντ@ εἰς Ἰταλίαν. i e. *in Saturni honorem*

norem, qui in Italiam navigio trajecerat. Quam tamen ſymboli cauſam Plutarchus ipſe (qui eam retulit in Quæſt. Roman:) mox improbavit: cùm non modo Saturnus, ſed alii quoque, magni apud Italos nominis, in illam regionem navibus advecti fuerint. καὶ γὰρ Ἰανὸς (inquit) καὶ Εὐανδρὸς καὶ Αἰνείας ἐκ θαλάττης προσεκομίσθησαν : *Janus enim* & *Evander*; *&* *Æneas mari* (in Italiam) *appulerunt* Vero igitur ſimilius videtur iſto navigii ſymbolo non aliud intelligi, quàm *Arcam* Noæ, quâ, cum ſuis, ab univerſali diluvio ſervatus fuit.

Adhæc advertendum Noam ſæpenumerò (quod pluribus oſtendetur) Saturnum dici: jdeóqne, cùm Rex Janus, Corybantis filius, *Saturnum* quondam Babylonis regem, à filio ſuo è regno ejectum recepiſſet ipſíque regni ſui partem dediſſet; recentiores tàm rei ignorantiâ, quàm nominum ſimilitudine decepti, illam navigii, quam Poëta refert, ſignificationem commentati ſunt.

2 Quià Deus cum Noâ fœdus iniit & ſtabilivit, (adde, quòd nomen fœderis ſeptiès in hiſtoria de Noæ exitu repetatur) Janus exindè fæderis & concordiæ præſes fingebatur.

3. Nec aliundè primus omnium Deorum

rum (id eſt, illuſtrium virorum, quos antiquitas in Deoş retulit) & peculiari cognomento *pater* * dicitur, quàm quià ab illo, perindè ac à Noá, cuncti qui poſt diluvium vixerunt, prognati fuerint. Ideóque non ineptè dictus eſt *Conſivius* a conſerendo, id eſt, *à propagine generis humani, quæ Jano authore conſeritur.* Macrobius Satur. lib. 1. cap. 9. Id ipſum præ ſe ferunt verba Feſti; *Nam ex Chao*, inquit, *Græci χαίρειν : unde Janus detractâ aſpiratione nominatur, ideò quòd fuerit omnium primus : cui primò ſupplicabant, velut parenti : & à quo omnium rerum factum putabant initium.*

* Apud Liviū; L. Senecam; Plinium, Terentitianum. Maurum, & frequenter apud Poëtas.

Nugatur autem Feſtus dum *Janum* à χαίρειν vel a *Chao* deducit: Quem tamen cum *Chao* eundem fuiſſe non malè ſtatuiſſet, Ità enim *Janus* de ſeipſo loquitur apud Ovidium lib. 1. Faſtor.

Me Chaos antiqui (nam ſum res priſca) vocabant

Atque ideò finxerunt *Chaos* olim in *Terrâ* ſemen poſuiſſe, & ex illâ cunctos, velut è matre, promanâſſe: *Beroſus*. Per *Terram* verò non aliam Veteres intelligebant, quàm *Jani* ſive *Noæ* uxorem.

4 Nam quoniam *Noa* dicitur איש האדמה *Vir terræ*; Mythologi, nactâ inde occaſione, *Terram* ſive *Veſtam* (quippè eandem

eandem plerinque perſonam per hæc duo vocabula ſignificabant) *Jani* uxorem fingebant. Quippe, cum איש *is* vel *isch* hebraicè tum *virum* tum *maritum* ſonet ; iſtum loquendi modum, nempè *Vir Terræ* (per quem Moſes *agricolam* notavit) mythologiæ gratiâ ſic intelligebant, ac ſi Noa *Terræ Maritus* eſſet. Hinc, inquam, *Jani* uxor *Terra* ſive *Veſta* dicitur. Quin & Noæ uxor apud Beroſum *Titæa* vocatur: at *Titæa* (inquit ille) exponitur *Aretia* id eſt, *Terra*: ſcilicet ab Hebræo ארץ *Arez*. Ita etiam Diodorus Siculus in biblioth. lib. 3. Τιτᾶιαν γῆν *Titæam, Terram*: καὶ μεγάλην μητέρα *& magnam matrem* vocat: ac Cæli (id eſt *Noæ*) uxorem ſtatuit: vide plura in *Cœlo*.

Poſtremò, dic mihi ſodes, cur *mythici referunt regnante Jano, omnium domus religione ac ſanctitate fuiſſe munitas*, (*f*) ſi non inſignem Noachi juſtitiam, aureúmq; ſub eo ſeculum reſpexiſſent: Noachum ſacræ literæ *juſtum perfectum* vocant (*g*) ſic etiam Janus, in Saliari carmine & libris ritualibus, dicitur *Cerus Manus*, * id eſt, *ſanctus bonus*: *Cerus* enim veteri linguâ Latinâ *ſanctum* notat; à quo *ceremonia*: ut à ſanctus, *ſanctimonia*: *Manuus* ſive *Manus* eâdem dialecto eſt *bonus*: undè *Dii* manes pro

(f) Macrob. Satur. lib. 1. cap. 9.

(g) Gen. c. 6. com. 9.

* Feſtus. *Cerus* etiam exponitur *creator*. ab antiquo verbo *cereo*, quod eſt *creo*, vid. Scalig. in Feſtum & in l. 4. Varronis de lingua. Latinâ. Quæ ſignificatio non minùs Noæ convenit, qui omnium, qui poſt diluvium, *creator* erat.

pro bonis dicuntur à ſuppliciter eos venerantibus propter metum mortis: ut immanes *quoque pro valdè non bonis dicuntur.** Ex his luculentior mihi factus videtur obſcurus quidam locus apud *Leandrum Albertum*, qui, in vetuſtiſſimo Chronicorum libro de urbium Italiæ primordiis, hoc ſe ſcriptum legiſſe memorat. *Poſt univerſale diluvium, ducentis viginti quinque annis maxima multitudo hominum in hunc tractum, nunc Italiam dictum, ſub ducibus Bono, Tubal, Cambiſe* (legendum fortè Cameſe: *) *& aliis adnavigavit.* Sub *Bono*, id eſt, ſub *Noacho* ſive *Jano:* cujus myſticum nomen erat *Manus*, id eſt *Bonus.*

*Feſtus

* Simili errore χέμμις Rex Ægypti fit χέμβης. Diod. Sicul. l. 1.

VADIMON & VERTUMNUS.

Noa, quià primus omnium vineam plantavit, & vini conficiendi modum docùit, à Latinis *Janes* & *Janus* (quod jam ſatis explicavimus) appellatus fuit. Janum verò poſt mortem Thuſci *Vadimona* cognominaverunt. *Vado* autem, (ſi fides ſit adhibenda Samueli Talmudiſtæ apud Viterbienſem) idem eſt Aramæis & Thuſcis, quod antiquis Ægyptiis *proto*; & Latinis *verto.*

Quocirca *Vadimon* & *Vertumnus* ſunt nomina

nomina *ἰσοδύναμα*. Ut & *Proteus*. Quod Noæ quoque nomen fuiſſe diſcas ex Xenophonte: * *Protei* (inquit) *plures fuere.* * l. de æquivocis. *Primus ſaga in Caſpiis* (quem *Protea magnum Phœnicem vocat*) *Alter Ægyptius.*

Janus autem Vertumnus dicitur; *Vel*, quià *docuit* (ità enim traditur) *aſtronomiam, populiſq́; multa prædicebat; & ob id illum exiſtimârunt habere divinam naturam, & movere atque vertere cœlos, & elementa & cuncta vertibilia.* Undè etiam *vertentis anni* dominus habebatur. (Vide quid infrà in *Cœlo*.) *Vel*, quià religioſiùs invocari ſolet, *ut rem inchoatam benè verteret, ad finemq́; fæliciter perduceret.* * Janus enim *princeps Deus Etruriæ*, (*h*) immò &, Macrobio teſte, *Deorum Deus* habebatur. Qui, quoniam *templa Diis in Italia primùm fecit, ſacroſq́; ritus inſtituit, in ſacrificiis præfationem meruit perpetuam.* Macrobius l. 1. Saturnal. cap 9.

(*h*) Varro l. 1. de ling. Lati[næ]

* Donatus in ult. Epiſt. Horatii.

GALLUS.

Ogyges (inquit Xenophon de æquivocis) *plures fuere. Primus Atavus Nini* (id eſt Noa) *quem Babylonii* Gallum *cognominant. Quòd in inundatione, etiam ſuperſtes, alios eripuerit, & genuerit. Hinc ſagæ, apud quos navigio ſalvatus eſt & ere-*

ptus, ratem vocant Gallerim, quæ undis ſalvet. Et Thuſci rates eâpropter Geleas vocant. Noa igitur Gallus dicitur à diluvio imbriumq; exceſſu; nam גל Gal (ut annotavit vir eruditus Guliel: Poſtellus in lib. de Etruriæ Origine) fluctum ſignificat, & aquarum copiam. Hinc & Italiæ antiquiſſimam gentem (quam Noa Gallus condidit) Umbrios * à Græcis putant dictos, quòd inundatione terrarum imbribus ſuperfuiſſent. Plinio teſte in lib. 3. nat. hiſt. c. 14.

* ἀπὸ τοῦ ὄμβρου.

Hi ergò Græcè dicuntur Ὄμβριοι ἀπὸ τοῦ ὄμβρου & Ὀμβρικοί. Stephanus, Ὀμβρικοὶ ἔθνος Ἰταλικὸν περὶ τὸν Ἀδριατικὸν κόλπον· λέγονται Ὄυμβροι παρὰ τοῖς Ἰταλικοῖς συγγραφεῦσι.

Eoſdem Thuſci olim, (Poſtello teſte) vocabant Gallum, id eſt, impluviatos: quos poſteritas vocavit Gallos. Quod ratum ſit è Solino: Qui in collectaneis, Veterum, inquit, Gallorum prolem Umbros eſſe Marcus Antonius aſſeverat. Et Cato in proæmio libri de Originibus tradit ex Scyhia veniſſe Janum cum Gallis progenitoribus umbrorum.

Ab avito Nomine Gallo, Gomerus etiam Gallus * appellabatur. Indè Gallorum ſive Galatarum natio & nomen. Ejus enim proles ſunt; & ab ipſo olim Gomaritæ dicti

* Vide Guliel. Poſtelli l. de Etruriæ Orig.

dicti ſunt. Τοὺς μὲν γὰρ νῦν ὑφ' Ἑλλήνων γαλατὰς καλουμένους, Γομαρεῖς δὲ λεγομένους, Γομαρεὺς ἔκτισε. *Quos enim Græci nunc Galatas vocitant, Gomaritas olim dictos, Gomarus condidit.* Joſephus antiqu: Jud. lib. 1. cap. 7.

Gallos intelligit. Græci enim Γαλάτας vocabant non modò regionis illius, quam nunc *Galatiam* dicunt, incolas; (qui tamen ipſi Galli fuerunt, qui relictâ patriâ, ſedes eò loci fixerant; * quò facit & *Pli. Nat.
quod tradit D. Hieronymus, Galatas, ad Hiſt. l.5.c.
quos ſcripſit Paulus Apoſtolus, (quíque 32.
Celtarum ſoboles ſunt, ut Livius & alii docent) eadem loquutos ſuo tempore linguâ, quâ Treveri, Gallorum populus, utebantur.) ſed omnes in univerſum *Celtas* ſive *Gallos*: Quod ex omnibus ferè Græcis ſcriptoribus, qui de ipſis mentionem faciunt, clarè elucet: Rectè igitur ſcitéque Ammianus Marcellinus. lib. 15. *Gallos Græcus ſermo Galatas appellat.* Idque (ut multi volunt) propter *lacteum* gentis colorem. γαλα enim Græcis eſt, quod Latinis *lac.* His ergo Γαλατὸς *album* ſignificat, ut contra Λίβυς & Μαυρὸς *nigrum.* Alii tamen *Galatas* à matre regis cujúſdam Celtarum dictos putant. (*i*) Forſan attamen, ut vox *Gallus* à

גל *gal* orta ſit, ità Γαλάται à גלה *Galah*; vel גלת *Galath*, id eſt, *pluvia*; (unde Cambro-Britanica vox *glau*.) ac ſi dicas *impluviati* vel *inundati*.

XISUTHRUS.

Noam quoque Xiſúthrum vocabant: Aſſyriâ, prout conjicitur, * dialecto. Sed Anonymus quidam in obſervationum libello nomen illud, à *zuz* Hebræo, formatum cenſet: *Nam zuz*, inquit, *per geminationem & epanalepſin primæ literæ z. fit Zizus. Inde Xiſuthus nomen à Græcis factum. Eſt autem* zuz *Hebræis, poſtis, porta, limen. Noachus igitur ſic à dignitate fuerit olim appellatus, quòd primi & poſterioris mundi veluti* poſtis & janua *fuerit.* Hæc ille.

* Cyrill. l. 1. contra Julian.

Cæterùm Noacho tribui hoc nomen conſtet ex iis, quæ de Xiſúthro paſſim feruntur. Nam tradit Alexander Polyhiſtor (apud Cyrillum, l. 1. contra *Jul.*) *magnum ſub Xiſúthro diluvium fuiſſe* καὶ σωθῆναι τὸν Ξίσουθρον προαγγείλαντος αὐτῷ τοῦ Κρόνου τὸ ἐσόμενον; καὶ ὅτι προσήκει ναυπηγήσασθαι λάρνακα, καὶ ὁμοῦ πτηνοῖς, ἑρπετοῖς τε καὶ κτήνεσι πλεῖν ἐν αὐτῇ *& ſervatum fuiſſe Xiſuthrum, cum ei, quid futurum erat,* Saturnus *prædixiſſet*

prædixiſſet: & fabricandam ipſi arcam, *& in ea cum volucribus, reptilibus, atque jumentis eſſe navigandum:* Xiſúthrus igitur, (ut pleniùs ex Abydeno refertur) ἐπ' Ἀρμενίης ἀνέπλωσε &c. *in Armeniam navigavit & cùm eò contenderit, vera eſſe deprehendit, quæ Deus prædixerat. Tertiâ autem die, poſtquam remiſſerat tempeſtas, aves quaſdam emiſit; periculum facturus ſicubi terram videret ex aquâ emergentem: illæ verò ab immenſo pelago exceptæ, cùm deeſſet locus ubi conſederent, ad Xiſúthrum retrò redeunt, & poſt illas aliæ.* Hæc Abydenus. Ubi notandum, Græcos aliquando per Κρόνον intellexiſſe verum deum, τὸν παλαιὸν τῶν ἡμερῶν the antient of dayes. Ideóque *Il* & *El* Dei (apud *Syros* & *Hebræos*) nomina *Saturno* tribuunt: (eíque diem ſeptimum conſecrant.) Philo Biblius ex Sanconiathone: Ἶλον τὸν καὶ Κρόνον. Et Damaſcius apud Phot: φοίνικες καὶ Σύροι τὸν Κρόνον Ἢλ ἐπονομάζουσιν. *Phœnices & Syri Saturnum* El *nominant.* Et hinc etiam (prout opinor) argumento ſumpto, Græci olim *Saturnum* à Judæis cultum putabant.

OENOTRIUS. (*νώτριος.*

Qui Tuſcis eſt Janus, idem Græcis eſt Οἰ-

 Suſpicandum

Suſpicandum tamen, antiquiſſimos Græcos voce J*anus* vel J*anes*, unà cum Thuſcis, uſos fuiſſe: Poſteà verò, cùm οἶνον à יין *jain* (hinc enim deducunt οἶνον) efformaſſent; haud ampliùs ἰανὸν, ſed Οἰνώτριον dixiſſe.

Notandum porrò, tres *Oenotrios* extitiſſe: Primum, *Janum*; ex ſententia Catonis. Alterum, Lycaonis filium; de quo *Dionyſius* & *Myrſilus Lesbius* ſcripſere. Tertium, Sabinorum regem; à quo gentis illius regionem dictam fuiſſe *Oenotriam* Varro teſtatur, & Servius in Virgilium notat. Sed antiquiſſimus omnium fuit J*anus*, à quo *Latium Hetruriamq;* nomen *Oenotriæ* deſumpſiſſe Cato memorat.

OGYGES.

Inter alia Noæ cognomina meritiſſimè cenſetur *Ogyges*. Id enim ei nomen datum ab antiquis. Teſtor *Nini* Epitaphium apud Xenophontem: * quod ſic ſe habet: *Mihi pater* Jupiter *Belus*: *avus Saturnus Babylonicus. Proavuus Chus Saturnus Æthiops*: *abavus Saturnus Ægyptius*: (nempe Cham; de quo infrà plura) *atavus Cœlius Phœnix Ogyges* (id eſt, *Noa* qui *Cœlius*, *Cœlum*, & *Ogyges* dicebatur) *ab Ogyge ad avum meum Sol orbem ſuum luſtravit*

Lib. de Æquivocis.

luſtravit ſemel & tricies & centies. *Ab avo ad patrem ſexies & quinquagies : à patre ad me bis & ſexagies.* Xenophon quoque alibi. *Plures* (inquit) *inundationes fuere. Prima novimeſtris inundatio terrarum ſub priſco Ogyge.* (*k*) Hanc autem ſimpliciter *inundationem terrarum* vocat, quià terras omnes ſimul obruit. Alia verò diluvia nominantur à particularibus locis,quæ ſubruerant: Qualia fuere,*Niliacum*, quod ſub Hercule & Prometheo: *Atticum*, quod ſub Ogyge Attico: *Theſſalicum*,quod ſub Deucalione Theſſalo: *Pharonicum*, quod ſub Proteo Ægyptio contigit. Sed prior & inſignior ille *Cataclyſmus*, eò quòd Univerſalis erat, à loco dici non potuit: at à *Noâ*,ſub quo fuit, *Ogygius* dicitur. Vide Cenſorinum de die natali.cap.21. Ex quibus certò ſcias *Noam* ab antiquis *Ogygem* dictum. *Ogyges* autem *vox eſt* (ex ſententiâ doctiſſimi viri Jacobi Bolduci) *corrupta, pro Hebræâ* עוגעשה Oghoſe, *& exponitur* factor aut ſacrificator panis ſubcineritii: *ut quæ compoſita ſit ex nomine* עוג *& participio verbi* עשה aſah *diſponere & ſacrificare.* Vel potius ex *Ogy*, * & per reduplicationem *Ogygi*,fit *Ogyges*, id eſt, *panis ſubcineritii in ſacros uſus aptator.* Quod quidem nomen

(*k*) Vide Solinum

Vide Poſtel.l. de. Hetruriæ Orig. pag. 235.

nomen aptiſſimè conveniebat Noæ: Qui cùm pontifex maximus eſſet, & religioni plurimùm deditus; *panis* in ſacrificiis uſum primus inſtituit. Quod ſatis liquet ex *Eutychio Alexandrino* in Annalibus pag. 45. Ubi *Noa* jam morti vicinus *Semum* jubet ut *Melchiſedeco* præciperet ad hunc modum,

ولايقرب هناك قربان الا خبزا
وخمرا يكون يقرب الى الله

Neq; aliam ibi offerat oblationem quàm panem & vinum, quæ Deo offerat. Huc facit quòd *Janus* maximè *far* ad ſacros uſus inveniſſe diceretur.

DEUCALION.

Hoc nomen non modo *Deucalioni*, Theſſalorum regi; ſed & *Noacho* (quem *Deucalionem Scytham* * vocant) accomodatum plurima confirmant teſtimonia: Sed tria tantùm, quæ rem luculentam faciant, exhibebo.

* Lucian in tract. de Deâ Syriâ

Deucalion (inquit Lucianus *) *cum totum genus humanum ob flagitia, quæ quotidiè patràſſet, aquis obrutum periiſſet,* μοῦνος ἀνθρώπων ἐλίπετο ἐς γενεὴν δευτέρην εὐβουλίης τε καὶ τοῦ εὐσεβέος εἵνεκα, &c. *Solus hominum relictus fuit in ſecundam videlicet generatio-*

* Ibidem

nem

nem prudentiæ ſimul & pietatis gratiâ: ſervatus autem fuit (pergit Lucianus) *hoc modo;* Arcam *quandam magnam, quam ipſe habebat, impoſitis in eam liberis & uxore ſuâ, conſcendit: Cæterùm cum ipſe ingrederetur, venerunt eôdem & apri, & equi, & leonum genera, & ſerpentes atque alia quæcunq; tellure paſcuntur, bina ex unoquoque genere cuncta.* Ille autem recepit *ad ſe omnia; atque ea ipſum haudquaquam lædebant: ſed magna inter eos,* Jove *ita diſpenſante, concordia erat. Unàq; in arca omnes navigabant, quamdiù aqua ſuperabat.* Hæc ille. Deinde *Plutarchus* in lib. de Animalium ſolertiâ, hæc habet. Οἱ μυθολόγοι τῷ Δευκαλίωνι φασὶ περιστερὰν ἐκ τῆς λάρνακος ἀφιεμένην δήλωμα γενέσθαι, χειμῶνος μὲν εἴσω πάλιν ἐνδυομένην, εὐδίας δ' ἀποπτᾶσαν. *Qui fabulas narrant, ii columbam aiunt ex Arca emiſſam Deucalioni certum judicium detuliſſe, tempeſtatis, ſi rurſus ingrederetur: ſerenitatis, cùm evolaſſet.* Quæ de *Noâ* ſanè tam perſpicuè dicta ſunt, ut vix Moſes, unico excepto nomine, clariùs. Scitè ergo concludit *Philo* (in lib. de præmiis & pœnis) τοῦτον Ἕλληνες μὲν Δευκαλίωνα, Χαλδαῖοι δὲ Νῶε ἐπονομάζουσιν; ἐφ' οὗ τὸν μέγαν κατακλυσμὸν συνέβη γενέσθαι. *Hunc Græci* Deucalionem, *Chaldæi verò* Noam *vocant,*

ſub

ſub quo magnus ille cataclyſmus evenit.

SOL & CÆLUM.

Hæc etiam *Noæ* cognomina fuiſſe non inſcitè colligas è Diodoro Siculo, qui patrem *Saturni*, Panos Ægyptii, *Solem* fuiſſe. Et alibi, patrem *Saturni*, qui regnavit in Ægypto, Lybia, Siciliâ & Italia, *Cælum* prodit. Liquet autem *Saturnum Pana Ægyptium* fuiſſe *Chamum*; (*l*) qui non ſolum in *Ægypto*, ſed & in Italia regnum quoddam aliquandiù obtinuit. Adeò ut, *Sol* & *Cælum* quis ſit, haud ampliùs ambigatur. Alióquin ex Macrobio clariùs elucebit. *Multi* (inquit) *Janum* Solem *demonſtrari volunt : & ideò geminum quaſi utriuſq; januæ cœleſtis potentem, qui exoriens aperiat diem, & occidens claudat. Alii* Cœlum *eſſe voluerunt*, *Janumq; ab eundo dictum, quòd mundus ſemper eat, dum in orbem volvitur : & ex ſe initium faciens, in ſe refertur. Unde Cornificius Etymorum*, lib. 3. *Cicero*, (inquit) *non* Janum, *ſed* Eanum *nominat ab eundo.* Hæc ad Noam quomodo pertineant, ea quæ non ità pridem de *Jano* dicta ſunt, luculenter enuntiant. Porrò nemini dubium eſſe poſſit, quin Noachus *in Nini epitaphio* apud Xenophon

(*l*) Vide ſuprà pag. 38. & 39. *Delph. Phœn.*

nophon

nophontem *Cælius* appellatur. Ibi enim *Saturni Ægyptii* (id eſt *Chami*) pater dicitur *Cælius Phœnix Ogyges*. Nec de alio mihi intelligendus videtur *Ennius* in Euhemero: (citatur à Lactantio in inſtit: l. cap. 11.) ubi dicit, *Initio primus in terris imperium ſummum Cœlus habuit.* Cœlus, *id eſt*, Noa: Qui,ut Pater,ità primus, omnium Princeps & Dominus exſtitit:Cui (ut ait Beroſus) *Cœli* cognomen dabant, eò quòd aſtronomiam docuit; & populi multa prædicebat. Quin & heroi cuidam antiquiſſimo, ob inſignem in aſtronomia ſcientiam, *Cœli* cognomen datum tradit Diodor: Siculus, Biblioth: l.3. His verbis latinè redditis. *Uranus* (id eſt, Cœlus vel Cœlum) *ſiderum obſervationibus impensè deditus, multa in mundo ſuperiori eventura prædixit: & ex motu* Solis *anni rationem vulgò patefecit. Menſes quoq; ex curſu Lunæ, & certas ſingulis annis horas, definivit. Ideò cùm plebs,de perpetuo aſtrorum ordine nondum edocta, prædictorum eventuum certitudinem admiraretur; opinio inolevit, Vatem illum divinæ naturæ conſortem eſſe:rebuſq; humanis exempto, ob merita & aſtrorum ſcientiam,divinos honores impenderunt. Ejus autem nomen* ἐπὶ τὸ κόσμον *ad mundum* (ad Cœlum) *tranſtulerunt.*

Ut

Ut ortus occaſuſq; ſiderum, & alia in æthe- rio mundo contingentia familiariter noviſſe putaretur.

Noachus, inquam, propterea quòd aſtronomiæ peritus eſſet, ſiderum & cœlorum motús docuerit, & res indè futuras è longinquo proſpexerit, ab antiquis *Cœlus* & Univerſi dominus appellari ſolet. Illúmque idcircò, ſub *Jani* nomine, talia loquentem inducit *Ovidius*. *

* Faſt. lib. 1.

Quicquid ubiq; vides, cœlum, mare, nubila terras
Omnia ſunt noſtrâ clauſa patentq; manu.
Me penes eſt unum vaſti cuſtodia mundi
Et jus vertendi cardinis omne meum eſt.

Et Servius in Æneid: 7. *Janum*, (inquit, *quadrifrontem faciunt eò quod totius anni, qui in quatuor tempora partitur, dominum exiſtimarunt.* At verò *bifrons* dicitur ab iis, qui eum vocant dominum diei, quæ ortùm & occaſum habet. Undè & *Dieſpiter*, id eſt, *matutinus* & *diei pater* dictus eſt Horatius. l. Serm.

Matutine pater, ſeu Jane libentius audis.

Qui verò Phyſicè rem reputant, Noacho *Cœli* cognomen datum putant, quià ſicut è *Cœlo*, tanquam *patre*, & *terrâ* tanquam

quàm matre, cuncta progignerentur; Sic omnes, qui poſt diluvium vixerunt, ex Nocho & uxore ejus: quam idcircò *Titæam* * id eſt, *Terram* vocabant. Τιταῖα, Γῆ. *Titæa, Terra*: & *Cœli uxor*. Diodorus Siculus Biblioth: lib. 3. Titæam verò, *Cœli* ſive *Noæ* uxorem, Beroſus *magnam* vocat: & Terram Græci θεὸν μεγάλην Deam *magnam*: & μεγάλην μητέρα *magnam matrem nuncupant*. Quod quidem nomen, *Magna*, licet ad numeroſam, quam habuit, prolem maximè referri videatur; ipſe tamen id potiùs à ſignificatione nominis illius, quo Orientalibus nota fuit, deſumptum reor. Quippè Noæ uxor apud Arabes هيكل *Haical* dicitur. * Quod illi nomen fuerit apud Hebræos, haud liquet: ſi quis tamen illam ab ipſis quoque היכל *Heical* (quod idem nomen eſt) appellatam credat, per me licet. Quià autem هيكل *Haical* tum *magnam mulierem*, tum *palatium* ſive βασιλεῖον ſonat, indè (ut opinor) Græci Terram, non modo μεγάλην magnam; ſed & Βασιλεῖαν *Baſilēam* vocabant: Quamvis enim Diodorus Siculus * Βασιλεῖαν, *Terræ* filiam vocat: eandem tamen cum ipſa fuiſſe vel indè ſcias, quòd μεγάλη μητηρ *magna mater*, & *Veſta* & *Rhea* dici frequenter ſolet. Nam per *Veſtam*

* Beroſus

* Eutychius in Analibus p. 34.

* Biblioth. lib. 3.

ſtam, ſæpe *Terram* intelligi conſtat ex Ovidio.

Stat vi terra ſuâ, vi ſtando Veſta vocatur.

Nec aliam credamus Ῥέαν, quàm, per anigrammatiſmi metamorphωſin converſam, Ἐρὰν. i. e. *terram*: quod & ex iis, quæ de *Rheâ* vulgò tradi ſolent, manifeſtiùs elucet. Familiare eſt autem Græciæ mythologis, unam eandémque perſonam, variis inſignitam nominibus, in diverſas elidere: Quorum admirando obſtetricio vel matrum nomina filias eniti ſolent.

SATURNUS

Noam eſſe Saturnum tam multa (inquit Cl: Bochartus in lib. Phaleg. c. 1.) docent, ut vix ſit dubitandi locus. Primò, Omnium, qui poſt diluvium vixerunt, communis parens eſt *Noa*. Ita *Saturnus* in Orphæi hymnis παγγενέτωρ & γενάρχης appellatur; & ejus uxor *Rhea* dicitur

Μήτηρ μέν τε θεῶν, ἠδὲ θνητῶν ἀνθρώπων

Denuò, quià *Noa* (Gen. 9. 20.) vocatur איש הארמה *Vir terræ*, id eſt, *agricola*; Propterea mythologi (qui fabulas ſuas pleríque, vel ex Hebraicis hiſtoriis,

vel

vel loquendi formulis effinxerunt) *Rheam*, id eſt, *Terram* (nam *Rhea*, prout ſuprà probatur, eadem eſt quæ *Terra*) *Saturni* uxorem faciunt: Ità phraſim ſumentes, ac ſi *Tellurem* Deum duxiſſet in uxorem. Alii verò, qui probè norunt, quid ille loquendi modus ſignificârit, *Saturno* rem agrariam tribuunt. Plutarchus in Ρωμαικοῖς, quæſt. 42. de *Saturno* ſic loquitur. καρπῶν ἀρετῆς ἢ γεωργίας ἡγέμων ὁ θεός; ἡ γὰρ ἅρπη τοῦτο σημαίνει· *fructuum virtuti, aut agriculturæ Deus ille præeſt, hoc enim falx ſignificat.* . & Macrob. Saturnal. lib. 1 cap. 6. *huic Deo* (de Saturno loquitur) *inſertiones ſarculorum pomorumq; educationes, & omnium ejuſmodi fertilium tribuunt diſciplinas.*

Adhæc quoniam *Noa* non modo plantâſſe vineam, ſed & vino ſuccubuiſſe legitur, indè Saturnum ebrietati præfecerunt: ideóque Saturnus apud Lucianum * dicit ſibi curam eſſe commiſſam κρότου, καὶ ᾠδῆς, καὶ μέθης, *plauſus, cantus, ebrietatis*: Et Saturnalium ſeptem diebus ſibi non licere ſerium quidquam aggredi, πίνειν δὲ καὶ μεθύειν, καὶ βοᾶν. Sed inebriari &, bibere, & vociferari.

* In Epiſtola Saturn.

Demùm, quià Noa cum ſuis, ex aquis diluvii, velut è matricè, emerſerit; *Satur-*

num

num idcircò & Rheam, & qui cum illis fuerunt; ex Oceano *& Thetide natos fingunt.** Plura videatis apud Cl: Bochartum loco ſuprà dicto. Qui verò primi Saturnum *Cœli* filium *dixerunt, non illi *Noachum*, ſed ejus filium C*amum* intelligebant. Illum enim *Saturnum Ægyptium Pana* (*n*) vocant, & in *Ægypto, Lybia, Sicilia nec non Italia* regnaſſe tradunt. * *Camum* porro Ægyptiorum *Pana* fuiſſe vel hinc liquet, quòd Ægyptii urbem, quam in honorem *Panos* extruxerunt, χέμμιν *Chem-min* vocant; & *Panos* urbem interpretantur. Vide *Delph: Phœnicis:* caput 4. pag. 38. & 39. Ideóque, quià *myn* apud Ægyptios *urbem* ſive *manſionem* ſonet, ut *Chem* idem ſit, qui *Pan* neceſſe eſt. Nec malè convenit hoc nomen *Camo*; qui ob impietates, & omnis generis impudicitias ac libidines tam malè audiebat, ut indè vocaretur *Cameſes*, id eſt, Cam *impius* & *infamis*: & *Cameſenuus*, id eſt, *impudicus* & *incubus*.

Innus enim *Latinis* idem eſt, qui *Græcis* ἐφιάλτης; ὃς τῷ Πανὶ αὐτὸς δοκεῖ εἶ), *qui idem videtur eſſe, qui Pan.* Artemidorus. Vide *Sextum Aurelium Victorem* de orig. Gentis Rom, & *Servium* in lib. 6. Æneid: *Camus* igitur, ut Ægyptiorum *Pan*, ità & Latinorum *Innus*. Nec fuit *Ægyptiis*

quàm

* Plato in Timæo

*Orpheus in hymno in Saturnum & Heſiod. in Theog.

(*n*) Vide Xenophontem de æquivoc. & Diodor. Sicul. Biblioth.

* Diodor Siculus.

quàm *Latinis* notior: ut qui ex Ægypto tandem in Italiam venit, & in illâ regnavit. Hìnc Cato de Originibus. *Italiæ*, inquit, *ſplendidiſſima origo eſt*, *tum tempore tum Origine gentis*: *cæpit enim aureo ſeculo ſub Principibus Diis*, Jano, Camele, &c. *Gente Phænicâ & Sagâ.* Et Etruſcæ Antiquitates hæc habent. *Cameſes ex Ægypto cum magnâ colonum multitudine ad nos veniens cum Ocho decertavit; Kitimq; regnum occupavit: & coloni, qui cum eo erant, Aborigines dicti ſunt. Sed Vandimon ob filii impietatem & ſcelera, illum ejecit.*

Poſtremò *Cami* regnum in Italia confirmat Diodorus Siculus l. 4. ubi Saturnum Cœli (id eſt, ut ſupra probatur, Noachi) filium, non modo in *Ægypto*, ſed & in *Italia* regnaſſe memorat. Ab ipſo igitur Italia *Cameſene*, * vel *Cameſeuna* dicebatur.

*Vide Macrob. Saturnal. lib. 1. c. 6.

Hùc uſque de Noæ cognominibus Ethnicis, ejúſque ſimul adventu in Italiam. De quo qui plura veliet, conſulat extemplò, (poſt Antiquitates *Chaldaicas*, à Beroſo ſcriptas; & *Ethruſcas*, ab Inghiramio repertas; quarum autoritatem, qui cuncta diligenter & accurate perpendit, licèt illas *Gaſper Varrerius*, has autem vir eruditiſſimus *Leo Allatius* acriter oppugnavit, haud

* Vide Etruſc. antiq. fragmenta.

tam cenſeat) Leandrum Albertum , Gui-liel: Poſtellum,Johan: Viterbenſem, Nauclerum , Lazium , Functium , Irenicum, Munſterum , Podianum, Middendorpium, Bolducum,atque alios ; qui id ipſum uno ore omnes pronuntiant, quidam & doctiſ-ſimè probant.

Hæc autem ſi ità ſe habuerint,quo pacto factum ſentias (multos enim ſic percontantes,audire videor) ut de vero Etruſcæ Gentis authore tam infrequens apud Antiquos ſcriptores& tam obſcura ſit mentio? Ob tres præcipuè rationes id fieri: Primò, ob multitudinem atque diverſitatem nominum , quibus Noam poſteri (vel propter rerum peritiam,vel propter inventa & beneficia in genus humanum collata) deſignârunt. Illa enim nomina, collabente paulatim veritatis hiſtoriâ , tot homines, immò tot numina cenſebantur: (Quippè ut *Luna* , quæ & *Iſis*, & *Lucina*,& *Diana*, & *Trivia*, & *Hecate* dicebatur, tot Deas, uniuſcujuſque nominis enixu , peperit: ſic etiam *Noa*,qui *Vadimon* , *Janus*, *Vertumnus* , *Cœlum* , & *Saturnus* appellatus fuit, diſtinctam tandem cuilibet appellationi divinitatem nactus eſt.) Ideóque res ab uno geſtæ (à quibus ipſius notitia conſervabatur) non modò diſpertitæ, & in mul-

tos

ſtos (ut unicuique numini ſua conſtarent merita) collatæ, ſed & innumeris, quæ πολυθεΐαν ſemper attendunt, fabulis obſcuratæ ſunt.

Secundò, ob varias mutationes, & graviſſimas bellorum clades: quæ tum homines, tum libros, antiquámque hiſtoriam penè deleverunt. Quibus & blattarum, tinearum, nec non ipſius temporis (quod res caſcas obligurire ſolet) edacitas addi poſſit.

Tertiò, ob Græcorum invidiam: qui pro virili contenderunt vera *Gentis Etruſcæ* primordia penitùs obſcurare, ut ſummam, quam ipſi ſemper aucupati ſunt, antiquitatem ſibi vendicarent. Ea enim Græcorum vanitas eſt & arrogantia, ut ſe non ſolùm omnis Philoſophiæ, politæque literaturæ, ſed & humani generis authores efferant. Ipſos ex ore *Diogenis Laertii* * ſic ἀρχαιολογοῦντας audiatis: τὸ τῆς φιλοσοφίας ἔργον ἔνιοί φασιν ἀπὸ βαρβάρων ἄρξαι: & mox, λανθάνουσι δ' αὐτοὺς τὰ τῶν Ἑλλήνων κατορθώματα, ἀφ' ὧν μὴ ὅτι γε φιλοσοφία ἀλλὰ καὶ γένος ἀνθρώπων ἦρξε, βαρβάροις προσάπτοντες. *Philoſophiam à Barbaris initia ſumpſiſſe nonnulli autumant: Sed hi profectò per imprudentiam Græcorum rectè facta inventaque, barbaris applicant: ab iis enim*

* In principio Proœmii.

non ſolum philoſophia, verùm ipſum quoq; hominum genus initio manavit. (*o*) Riſum teneatis amici? Sed,ut Græculi de origine generis humani commentum (quàm ridiculum & abſurdum!) miſſum facerem,non ſine ratione contendo literas apud *Britannos*, *Gallos & Hiſpanos*, ſi non antè quàm apnd *Græcos*, eodem ſaltem tempore floruiſſe. Age autem Græcule, & ſi quid literarum & philoſophiæ, quod *Nini* tempus retrò attingat, in Græcia comperias, oſtenta: ſin minùs; Barbari Græcos poſt ſe relinquent. Quippè quià *Iberi* artes & diſciplinas ſuas à Nini uſque tempore re-

---

(*o*) *Quò rapuit Græcos antiquitatis aucupium? in hiſtoria quàm mendaces, in Etymologia quàm vanos & ineptos effecerit hoc ſtudium? Antiquiſſimorum hominum linguam omnium primam fuiſſe neceſſe eſt: Hanc ergo Græci, qui ſe vetuſtiſſimos haberi cupiunt, ſuam eſſe contendunt, (quod & Eutychio cum aliis, vid. ejus annales pag.54, placuiſſe miror.) ideóque omnium ferè nominum, immò vel* Hebraicorum *origines è Graio fonte petunt. Hinc Belum dictum volunt* διὰ ὀξύτατον ἢ ὀξυκίνητον εἶναι τὸν παῖδα *i. e.* eò quod puer acutiſſimus eſſet (*ac ſi à Græca voce* βέλος, *quæ* telum *vel* jaculum *ſonat, oriretur*) Japetum ἀπὸ τοῦ ἴεσθαι καὶ πέτεσθαι à motu *ſcilicet &* volatu. Syriâmq; *ità vocatam ſomniant* διὰ τὸ σύρεσθαι ὑπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ. Heſychius. *Sexcentas ejuſdem farinæ etymologias afferre poſſumus: hæ autem quàm futiles ſint & abſurdæ quis non videt, qui modò literas* Hebraicas *à primo limine ſalutaverit.*

petunt

petunt. Quod vel ex homine Græco poſſit oſtendi. Ità enim *Strabo* de Iberis Γραμματικῇ χρῶνται καὶ τῆς παλαιᾶς μνήμης ἔχουσι τὰ συγγράμματα, καὶ ποιήματα καὶ νόμους ἐμμέτρους ἑξακισχιλίων ἐτῶν, ὥς φασι. *Utuntur grammaticâ, & antiquitatis monumenta habent conſcripta, ac poemata, & metris ininclusas leges, à ſex millibus, ut aiunt, annorum.* Illa autem ſex millia annorum *Ibericorum*, duo tantum millia *ſolarium* faciunt: Nam *Iberis* (mihi author eſt *Xenophon* lib. de æquivocis) *in uſu fuit annus quadrimeſtris, rariſſimè ſolaris:* duo igitur millia *ſolarium* reſpondent ſex millibus quadrimeſtrium: quos ſi à principio *Octaviani*, ſub quo *Strabo* floruit, retrò ſupputes, ad initium *Nini* pervenies. Facilè ergo fidem detis *Beroſo*, qui in 5. antiquitatum ſic loquitur, *Anno quarto Nini literis & legibus Germanos format Tuyſcon gigas; Celtiberos Tubal; & Celtas* Samothes. Samothes autem, qui primus omnium Celtas inſtituit & erudivit; idem qui *Dis*, (à quo *Galli omnes ſe prognatos* aiunt *) & *Japheti* filius eſſe traditur: (*p*) Quocircà, cùm *Celtæ* diſciplinas tam venerandæ antiquitatis habuerint; non dubitem quin, ſi *Diogenes* ille *Laertius* hùc appuliſſet, & literarum, quæ apud ſuos Græcos erant, antiquitatem

* *Vid.* I: Cæſaris comment. lib.6.

(*p*) *Vide Gulielmi Poſtelli* lib. de Origine *Hetruriæ*.

quitatem, (quod pro more Græco facit) oſtentaſſet , tale quid à *Druidis* , quale *Solon* ab Ægyptio Sacerdote, * reſponſum tuliſſet. Ὦ Διόγενες Διόγενες ἀεὶ παῖδές ἐστὲ. γέρων δ' Ἕλλην οὐκ ἔστιν. Νέοι ἐστὲ τὰς ψυχὰς πάντες; οὐδεμίαν γὰρ ἐν αὐταῖς ἔχετε δι' ἀρχαίαν ἀκοὴν παλαιὰν δόξαν, οὐδὲ μάθημα χρόνῳ πολιὸν οὐδέν. O Diogenes Diogenes, *Græci ſemper pueri eſtis. Senex Græcorum eſt nullus. Juvenes eſtis animis omnes; nullam enim ex antiquâ eruditione veterem ſententiam in ipſis habetis, nec ullam diſciplinam vetuſtate canam.* Muſæum Athenæ, Thebæ Linum jactent, nihil attamen, ſi modò Celticæ philoſophiæ ratio habeatur, nihil producant, quod non recens appareat & novitium: quod etiam pleniùs liquebit ex iis, quæ de *Druidis* extemplò dicturus ſum. Nam quoniam *Druidæ* celeberrimum apud nos hominum genus extiterunt, operæpretium erit, in eorum nomen & ritus altiùs inquirere, & ab ipſo, ſi fieri poſſit, initio deducere: quod equidem (veniâ tuâ Lector) ſequenti digreſſiunculâ conabor.

* Apud Platonem in Timæo

DE ORIGINE DRUIDUM.

Druidis ſanè *Britannia* nihil habet celebrius:

brius: nihil, quod oſtentet, antiquius. Ut cùm nemo ſit, cujus aures eorum fama non perſonuerit, pauci tamen inveniantur, qui probè norint, quis author iſtius ſectæ Philoſophorùm, quæ nominis ac religionis origo fuerit. Quocircà non is ſum, qui luculenti aliquid in re tam obſcurâ polliceri audeam. Quod tamen mihi veriſimilius eſt viſum, breviter & verecundè proferam.

Cogitanti mihi ſæpenumero, animóque rimanti, quis celeberrimi illius ordinis author & inſtitutor eſſet, haud alter citiùs & conſtantiùs occurrit, quàm qui primus omnium *Celtas* literis & legibus (ut ſuprà dicitur) informavit; S*amothes* inquam: Qui, quoniam divini humaníque juris peritiſſimus, ac religioni deditiſſimus eſſet, S*amothis*, id eſt, *cœleſtis* nomen obtinuit. Et ab illo Celtarum quóque *philoſophi*, *medici*, ac *Theologi*, (quos *Druidas* appellant) olim Σαμόθεοι dicebantur. Id enim *Druydis* erat nomen: teſte *Ariſtotele* in magico. Hos, ſcio, *Diogenes Laertius* Σεμνοθέυς vocat. Verumenimvéro, Σεμνόθεοι, vox eſt (ſi non errori graphico potiùs inferatur: nec deſunt quidem viri docti, qui Σαμοθέυς ibi legunt) à Græcis ficta pro Σαμόθεοι. Eo nimirum conſilio ut non

 modo

modo terminatio , ſed & ipſa compoſitio nominis Græciam ſaperet : Amant enim *Græci* verba extera ſic transferre atque immutare, ut Græcæ originis eſſe videantur. Sic Hebræorum civitatem ירושלם *Jeruſalem* reddiderunt Ἱεροσόλυμα. & ἀπὸ τῆς σύλης τῶν ἱερῶν *à ſpoliatione templorum, quæ diripuerant & incenderant in tota regione, dictam volunt.* Ità & Arabum Deum ذو الشرى *Du-ſhara* vertunt Θεουσάρην. Eſt autem Θεουσάρης, inquiunt, quaſi Θεὸς Ἄρης *Deus Mars; qui in Arabia Petræa maximè colitur* * Et Latinum nomen *Orbium* transferunt Ὄρβιον, ac ſi è Græca voce ὄροβος, quæ eruum ſonat, ortum fuerit. Sexcentas ejuſmodi verſiones paſſim legere eſt. Sed, ne prolixior eſſet hæc diatribe , tria tantùm exempla, quæ mihi jàm nùnc occurrebant, exhibui.

Quod ad Druidum nomen attinet, multi id arceſcunt à Germanicâ voce Dru, quæ verum & fidelem ſonat. Undè *Drudi* & *Drudes*, id eſt , *veri* & *fideles*. (*q*) Alii tamen à Saxonicâ *Dry*. Ità enim *Saxones* linguâ ſuâ *magum* vocabant. (*r*) Plurimi rurſùs id deducendum putant à Græco vocabulo δρῦς *quercus*: eâ ducti ratione, quòd *Druides nihil habent viſco,* &

* *Vide* Delph. Phænicis. pag. 108.

(*q*) *Vide Spelmanni* gloſſarium & *M. Antonii Dominicy* diſſert. de Treugâ & Pace.

(*r*) *Alfricus* in gloſſario Saxonico Latino.

& arbore in qua gignatur(ſi modò ſit robur) ſacratius; nec ulla ſacra ſine illâ fronde conficiunt. (s) Strabo autem ſcitè & prudenter *negat in Gentium Barbararum nominibus Græcas etymologias eſſe quærendas.* Nec eſt cur *Druydæ* magis quam Bardi à Graio fonte derivarentur. Sed, quià *Druydæ* Celtarum magi ac ſacerdotes erant, eorum nomen potiùs è linguâ *Celticâ* (qualis & *Britannica*, & *Gallica* vetus) peti debet. Et ſanè *Druides* Celticum nomen eſſe diſertè fatetur *Plinius*, aiens, *Ità* (Galli) *ſuos appellant magos* *

Illis ergò potiſſimùm aſſentior, qui *Druides* arceſcunt à Celticâ voce *Deru*, id eſt, *quercus*: quam vel hodiè Cambro-Britanni (prout à viro undequáque doctiſſimo D*no* Thomâ Jones amico, & collega meo, monitus ſum) Derw vocant. Et ab illa *Druydas** Derwyddon (*t*) nuncupant. Tantùm verò abeſt, ut Druydes ἀπὸ τοῦ δρυὸς primùm dictos arbitrer, ut potius Græcam vocem δρῦς à Celticâ *deru* formatam crederem. Quippè cùm maxima Druydum fama & celebritas, haud exiguam quoque nomini arboris, à quâ dicti ſunt, gloriam creaſſent; Græci (quos olim Gallia colonos habuit *) tandem aliquando Celticum nomen imbiberunt; & à *Deru* quercum

(s) Plin. Nat. hiſt. l. 16. c. 44.

* Ibidem.

* Sæpè ſcribitur cum literâ y. &, ut opinor rectiſſime, nam.

(t) vid. *Davieſii* Dictionarium Britanicum.

* videſis Cl. Boxhorni Orig. Gallicas. cap. 8.

rcum δρῦν appellabant, neglecto, quo priùs illam notaſſent, vocabulo. Nam Græci antiquitùs *quercum* vocabant σάρωνα vel σαρωνίδα. Liquet ex Plinio. lib.4. cap.5. *Sinus Saronicus* (inquit) *olim querno nemore redimitus, undè nomen; ità Græciâ antiquâ appellante quercum* Licèt autem σαρωνίδες Heſychio ſint *quercus hiantes ob antiquitatem*; Calimachi tamen Scholiaſtes eas ſimpliciter δρῦς exponit: ac ità dictas autumat παρὰ τὸ σεσηρότα καὶ συνεστραμμένον τὸν φλοιὸν ἔχειν, *eò quòd hiantem habeant corticem.* Ab hoc igitur obſoleto vocabulo *Druydes* aliquando Σαρωνίδες appellantur. *Diodorus Siculus Biblioth*: lib. 5. φιλόσοφοι τὲ τίνες εἰσὶ καὶ θεολόγοι περιττῶς τιμώμενοι οὓς Σαρωνίδας ὀνομάζουσι. i. e. *Philosophi apud eos ſunt* (de Gallis loquitur) *& Theologi eximio honore culti, quos* Saronidas *vocant*.

Ex his, ut opinor, conſtat *Druydas* (ſive id *Græcum*, ſive, quod veriſimilius eſt, *Celticum* nomen) appellatos eſſe à quernâ arbore, quam illi ſemper maximo honore & cultu proſequebantur.

Porrò igitur quæras, undè querna iſtæc religio nata ſit? nimirum è *quercubus Mamræ*: ſub quibus olim viri ſanctiſſimi (penes quos, tum rei divinæ faciendæ, tum

tum juſtitiæ adminiſtrandæ cura fuit) religioſiſſimè degebant: quarum umbra ſimul Abrahamo *domicilium*, Deóque *templum* præbuit. Nec hoc ex hirco neſcio quo Talmudiſta, nugas ſitiens, emulſi; ſed ex veritatis exſuxi mammis: ex ſacris, inquam, literis. *Habitabat Abrahamus* (inquit hagiographus, Gen. 13. 18.) באלוני ממרא *in quercubus* vel *quercetis Mamre.* Conſonat *Arabs* qui habet

في بلوط ممري *inter quercus Mamre.* Et per LXX, παρὰ τὴν δρῦν τὴν μαμβρή: *juxta quercum Mambre.* Et cap. 18. πρὸς τῇ δρυῒ τῇ μαμβρῇ, *ad quercum mambre.* (*u*) ſub quá tentorium ſuum fixit; altare extruxit; * & vitu- *Gen.cap.
las, capras, arietes, & cætera id genus ſacri- 13.18.&
ficia Jehovæ obtulit; * omniáque ſacer- 14.13.
dotii munia ritè obivit. Immò verò *De-* * Gen.c.
um ipſum ſub hac arbore, unà cum *angelis*, 15.comm. 9.
hoſpitio

(*u*) In querceto Mamræ, *quercus una reliquis eminentior & inſignior extabat; ſub quâ Abrahamus habitavit. Hanc autem quercum vel ad* Conſtantini magni *tempora perduraſſe tradit* Iſidorus; *&* Hieronymus *in tractatu, qui eſt* de locis Hebraicis; *&* Zozomenus *lib. 2. cap. 3. qui refert ad eam quotannis feſtum à* Chriſtianis, Judæis *&* Arabibus *celebratum fuiſſe.*

* Gen. c. 18. hoſpitio accepit. * Hìc cum eo ſermonem habuit; & fœdus iniit; ac ab eo benedictus eſt. Admiranda ſanè hæc quercuum præconia. (*x*)

Ad hæc (ut altiùs aſcendam) non abhorret ab omni fide Noam quóque in hoc ipſo querceto vixiſſe: Mihi argu-
* Vid. Delph. Phœnicis. p. 137. mento eſt ipſum nomen loci; qui, teſte Joſepho) 'Ογύγη dicitur. * Idque à *Noa*, quem *priſcum Ogygem* vocabant.

Noam verò ſic dictum reor ab *Oggiis* ſuis, *i. e. ſubcineritii panis* (qualem עוג vocant

(*x*) *Multa in ſacris literis habentur, quæ in quercuum laudes faciunt. Sub quercu, quæ erat in agro Schecemitano,* Jehovah Abrahamo *primùm apparuit, & ejus ſemini regionem iſtam ſe daturum promiſit. Hìc igitur Abrahamus altare extruxit* Jehovæ*, qui apparuerat ipſi. Gen.cap.12. comm.7. Ex quo locus circa hanc* quercum *Deo ſacratus fuit. Ut colligere eſt ex* Joſuæ *cap. 24. comm. 26. ubi Joſua fertur magnum lapidem in memoriam fœderis cum* Deo *percuſſi ab* Iſraëlitis *erexiſſe ſub hac* quercu, *quæ erat* במקרש יהוה *i. e.* in *S*anctuario,*vel* loco Jehovæ ſacrato. *Quòd ſi* tabernaculum *ipſum (prout multi ſentiunt) ſub hac quercu ſteterit, major indè gloria quercubus redundabit.*

Ex iis fortè quæ de quercubus, Mamre *& S*checemitano, *feruntur, nata eſt non modo* Judæorum, (*qui ſub quercubus idola colebant & ſacrificabant diis ſuis,Eze.6.13.Oſe.4.*) *Sed &* Gentium *religio, quæ* arbores in numinum templa *conſtituit. (Plin. lib.* 12. *c.* 1.) & quercum Jovi ſacram *fecit: nec aliundè fabula de oraculis è quercu datis orta videatur.*

cant Hebræi) *ſacrificiis*, quæ ſub hiſce quercubus piè & frequenter obtuliſſet.

En primos ſacerdotes quernos! en Patriarchas Druydas! Ab his etenim *Druydum* Secta, quæ *Abrahami* ſaltem tempora retrò attingit, (nam tempore *Hermionis*, qui ſtatim poſt Abrahami mortem *Germanorum* rex erat, *Druydum* collegia viguiſſe ferunt *) natales ſuos repetat. Quippè quià Sanctus ille vir, & Pontifex *Abrahamus* ſub quercubus vixit, ſacra peregit, ac Deo hoſpite fruebatur; noſtri hinc *Theologi* ſive *Samothei* (ſi non altiùs ad *Noam*, quem fortè *Samothes* hac in re priùs imitaverat, reſpexerint) hujus exempli claritudine, quercúſque gloriâ (ſub qua Jehovah requieſcere dignatus eſt) eximiè capti, *roborum lucos eligebant:* * & *in iis ſacra procurabant; religiones interpretabantur: de omnibus ferè controverſiis publicis ac privatis conſtituebant; præmia pænaſq; decernentes.* * Et in ſummâ, quercum (quam *deru* vocabant) tanto in honore & cultu habebant, ut *nulla ſacra ſine illa fronde conficerent*: undè *Druydes* appellati ſunt.

* Vide

* Plin. in nat. hiſt.

* J. Cæſar. in com. lib. 6.

Qui Druidum ritus, opiniones, diſciplinas, &c. pleniùs intelligere velit, adeat *J: Cæſaris* comment. lib. 6. *Plinii* nat. hiſt.

hiſt. lib. 16. cap. 44. *Strabonis* geograph. lib. 4. *Diod. Siculi.* lib. 5. *Cluverii* lib. 4. cap. 24. de antiquâ Germaniâ.

Sed (ut eò revertar, undè Druydum cauſâ digreſſus ſum) Græci, cùm ſe vetuſtiſſimos haberi ſolicitè contenderint; quid non tentarûnt? quem non moverunt lapidem, ut Etruſcæ antiquitatis (quam ferre non ſuſtinebant) gloriæ tenebras offunderent? quot antiquitatis cenotaphia ſibiipſis extruxerint? quas fabulas, ſive (quod idem eſt apud ipſos) hiſtorias ad commenta ſua ſtabilienda ſubornaverint? certè δεδαιδαλμένους ψεύδεσι ποικίλοις μύθους; *vario mendaciorum genere concinnatas fabulas.* Et cùm maximis eloquentiæ viribus eximiâq; dicendi copiâ nimis inſtructi fuerint, incredibile eſt quantas in veritatem nebulas excitaverint; quot & quàm magni nominis viros in ſuas partes allexerint; quos alii multi, tanquam pedanei, ſecuti ſunt: ut non mirum ſi apud hos (qui Græcis adſtricti ſunt, & ab illis ſinunt ſe ῥινὸς ἄγεσθαι, nimis ſanè patienter, ne quid dicam graviùs.) quicquid eſt literarum, quod (vel temporis & tinearum faucibus, vel belli cladibus, vel malevolorum manibus elapſum) contrà *Græcorum* mendacia ſurrexerit, ὑποβολιμαίως audiat,

Ne

Ne vacarent ſubſequentes paginæ, liceat tuâ cum veniâ, Lector, *annectere* Oratiunculam *pro* Philoſophiâ liberandâ.

Ad Peripateticos

FRuſtrà nosipſos *à ferulis*, pædagogorum *ſceptris*, aſſeruimus; *pileos* incaſſùm ſumpſimus; ſi hoc tantùm ab *ingenuis* artibus ſit expectandum, *doctiùs* ut *ſerviamus*. Hæccine ſcientiæ libertas, ut ad alterius arbitrium coacti deciperemus? Valeat *logica*, ſi *pugno* ſuo rationis noſtræ *oculos* eliſerit: Valeat omnis *curſus* philoſophicus, ſi nos Ariſtotelis *à latere* tantùm *curſores* fecerit Quænam quæſo futura ſunt ſtudiorum noſtrorum *curricula*, ſi idem ſit & *carceres* & *meta*; *finis* idem, qui *principium*. Hùc uſque ſanè, (*Peripatetici*) *laborioſè* nihil egimus: Nec tam *progredi* ſtuduimus, quàm feſtinantèr *morari*, & *conſiſtere*. Non ſecùs ac

Καλλιππίδης

Καλλιππίδης ille, qui, licèt indeſinentèr moveret, & in greſſus effundi videretur, nihil promovit. Stagiritæ *mammas* ſugant adoleſcentuli; doctrinæ Peripateticæ *coloſtras* imbibant; & in ſanguinem ac ſuccum convertant: at *incrementum* ſcientiæ, firmam veri rectíque *conſtitutionem* ac *nervos* aliundè quærant. Quis non eum *vagire* adhuc in philoſophiæ *cunabulis* exiſtimet, cui *Peripatetica* nutrix *lallat*, qui Lycæi *crepundia* geſtat, qui *materiæ primæ crepitaculo* delinitur; & nihil omninò digerat, niſi quod in *Ariſtotelis ore* præmanſum fuerit. *Ignis*, ut probè ſcitis, haud ſplendeat, aut *Pyramidis* adinſtar in acumen ſurgat, priuſquàm clauſtris ſuis exilierit: Nec *aqua*, niſi perexiguos *ſcatebræ* ſuæ cancellos linqueret, *torrens* fiat. Ignea ſane vis animi eſt; ideóque libertatem (quam ſpirat ardentèr) ſibi aſſumat & vendicet: Et ut ſcientia veſtra *fluvii ad modum* creſcat; *alveo* turgeat & exundet; *Ariſtotelicum* (ex quo manavit) *fontem* derelinquat. Non aliter tot dialecticæ *Mæandri*, tanti Phyſices *Nili*, ethiceſve *Alphæi* totum hunc literarum orbem perluiſſent. Nam quæ tam *clarè* lucent, *planetæ* ſunt, non *fixæ* ſtellæ

ſtellæ. Non benè *diſcurrat* ratio, quæ, ad unius autoritatem, velut *ad cippum*, ligatur: Nec *vigeant* aut *vireſcant* ingenia,(nedùm *flores* exerant aut *fructus*) cùm non *aperto* fruantur *aëre*. Verendum is igitur ne *ſuffocentur* artes, ſi non *liberè* ſpirent. *Muſæ* nimirum, non minus ac *Gratiæ*, zonas *ſolutas* amant; & tali geſtiunt licentiâ, quæ *liberas* arguat & & non *incaſtas*. Apes, logica illa, ſi quæ ſint, animalcula, non unicum duntaxàt floſculum ſugunt, aut *crura* tantùm *thymo* ſtipant, at juxtà ex omnibus *Hymetti Hyblæq́;* floribus ſuum dædalè concinnant mellificium. Si quis igitur veræ philoſophiæ *nectar* avidiùs ſitiat, *Epicuri* hortos advolet; *Academiæ* ſylvis inerret; paſcua *Tuſculana* percurrat; & quicquid in toto philoſophorum campo veriſimilius eſt, carptìm delibet; eorum more qui flores legunt. *Ignavum* pecus, & *philoſophici* (ut ita dicam) *fuci* ſunt, qui in *Lycæo*, velut in *præſepi*, dormiunt. Inſunt in capite tuo, *Peripatetice*, *vernaculi* quidam *Delphi*; ibi regnat—*illâ ſe jactat in aulâ* ratio: Hanc tuam ducas *penatem* Pythiam: *indigitem* Deam; & *nativum* quoddam *Oraculum*. Alii igitur, neſcio quot aſi-

norum

norum hecatombas *Apollini* mittant: A-lii ſeipſos *Ariſtoteli*, ſimili pene ſacrificio, devoveant: Ipſe verò te tibiipſi dedices: teipſum conſulas. Quicquid tibi dictat tua *pia mater*, religioſe colas: &, quas *lucidum* cerebri tui *ſpeculum* præſentat, *ideas* ipſe bonâ cum ratione depereas: conceptus proprii modeſtior *Narciſſus*. Alterius ſequi ſententiam, non *artis* eſt, ſed *ſectæ*: nec *ſuâ*, ſed *alienâ quadrâ* ſapere. Minùs autem *rectè lautéve* intelligit, cui omnem philoſophandi victum *ſportula* ſuppeditat. Pudet me ſordidi eorum atque inopis ingenii, qui, ut gratìs & otioſè ſciant, rationem mendicant: qui non ultrà crepidam philoſophantur; nec ſine plebiſcito ſapiunt. Miſereor eorum induſtriæ, qui hoc tantùm nituntur & contendunt, ut in republicâ literariâ neſcio qui *pedanei* ſenatores evadant; et alterius authoritate nutúque præclari fiant. Penè iraſcor eorum vecordiæ, qui philoſophis ſe addicunt, non quià *rectè* dixerunt, ſed quià *jampridem*; autoritate *Neſtoreâ* potiùs, quàm *Achilleâ* ratione militantes. Hi ſanè mihi videntur illis haud abſimiles eſſe, qui *paludamentis* fidem dant, non quià *probatà*

ſunt,

ſunt, ſed quià *æruginoſa.* *Cana* res eſt, equidem fateor, ſed & *delira*, Antiquitas: ut neſcias an *reverentiam* magis an *veniam* mereatur. De *puteo* veritatis ipſa *exhauſit* multa; plurima nobis *exantlanda* reliquit. Non uno die, unove ſeculo congeſtus erat *ſacer* ille *Mercurii acervus*: * crevit indies, acceptóque, quem nova ſemper pietas adjecerat, lapide, in molem porrò augendam ſurrexit. Idem ſcientiis uſu venit. *Artes* enim non, ut *fungi*, naſcuntur & matureſcunt repente: progreſſu illis opus eſt, & incremento quotidiano. Itá autem creverunt, ut illas ἐς ἀκμὴν perductas ſecula priora non habuerint. Quippè vel hodierno die, ad conſummandum *rei literariæ* Pandoram, *Symbola* ſua mittunt docti. Videt & hæc ætas ſuum Apollinem *imberbem*: Sunt nobis etiam Gratiæ *virgines*; præclaræ ſcilicet, & jamprimùm inventæ ſcientiæ. Ut priſcos haud aliâ de cauſâ ſequi videamur, quàm quià ætate præceſſerint. Sit ergò retroactis ſeculis ſuus honos, & præſenti ſuus. Prudentiſſimè certè *Gaditani*: qui non *anno* tantùm, ſed & *menſi* exſtruebant aras; atque itá longiſſimè remota tempora colebant, ut & noviſſi-

* Ἑρμακες

ma non contempſiſſe viderentur. Vobis autem (proh pudor !) nihil in honore eſt, niſi quod annis & carie ſqualeat: Nihil eruditè *pulchrum*, niſi quod *rugas* ab ætate contraxerit: nihil *dulce*, niſi quod ab *ore* aliquo *Neſtoreo* profluat: Quibus veritas, ut vinum *Opimianum*, à multis ſeculis æſtimatur: ac ſi *fabulæ* ideò veriſſimæ eſſent, quià *aniles*. Miror equidem quo veneficio philtrove effectum ſit, ut *intellectus* veſtri tam *vegeti* tam *viriles*, non niſi *vetulas* neſcio quas *artes* & *diſciplinas* amplectantur. Perindè hoc eſt, ac ſi *Pyrrhus* juvenis *Hecubam*, ſpretâ *Polyxenâ*, deperiret. Senſus veſtri profectò melius ſapiunt; & (non ſecùs ac Dii Deæque omnes) *Heben* amant: Idque impenſiùs affectant, quod jamprimùm. *Recentem* adhùc & *virgineum* roſæ *pudorem*, laſcivientes *oculi*, ſeu *corrivales*, ambiunt. Primæ & præcoces *uvarum* deliciæ *guſtui* maximè ſalivam movent. Nil tàm jucundum in *nares* veſtras odorem ſpargat, quàm *ver novum*. Nec gratior *auribus* adveniat *nuntius*, quàm qui *nuper* in lucem editus ſit *Mercurius*. *Tenerum* ſit oportet, & *lanuginoſum*, quod *tactum* delectet, & vos titillet

let Ut uno verbo dicam; rebus omnibus, ad quas veſtri ſenſus adhinniunt, novitas ipſa lenocinatur. At *amaſiam* mente atque intellectu dignam non ſentiatis, niſi quam veſtri priùs *atavi proaviq;* deamaverint. Et, cum Solem *Perſæ* non colerent, niſi *recentèr ortum*; vos ex adverſo (quod de *Æthiopibus* fertur *) *exorientem* fugitis, damnatis, execramini. A quibus veritas, (etiamſi luce meridianâ clarior appareat) unicè novitatis rea, damnatur: &, quod mirum, ideò pro *corruptâ* repudiatur, quià *intacta* eſt adhùc & *pura virgo*. Ideò ut *ſpuria* rejicitur, quià ſit hujus ævi *genuina* proles. Ac ſi *modernus* omnium *intellectus* (ut cum Philoſophis loquar) *agens*, *patientem*, non ut *vir*, ſed *adulter* compreſſerat. Et illegitimos ingenii fœtus indè ſuſceperat. Uſqueadéo pro *vetuſtate* ſimul & *Ariſtotele* deſiravimus. Atque ità rem reputavimus, ac ſi *Lycæum* eſſet philoſophiæ *Gades*: & *Ariſtoteles* unicum illud *jubar*, à quo omnia *lumina*, quotquot unquam ſplendebunt in *cœlo* noſtro *philoſophico*, debeant accendi. O ineptias! O vecordiam! quem tot *maculis* aſperſum videas; quem modò *ple-*

* Diod. Siculus.

num, modò *ſemiplenum*; modò *ſilentem* comperias, illúmne philoſophiæ *Solem* credas? Splendet *Ariſtoteles*, haud inficior, ſed *velut inter ignes* Luna *minores*. Neque enim ſibipſi conſtat: nec ut *Sol* influit, ſed multos hinc indè opinionum *fluxus* & *refluxus* excitat. Hoc igitur unicum, Peripatetici, reſtat vobis argumentum, quo *Ariſtotelem* veſtrum *philoſophorum* omnium *coryphæum* & *Solem* eſſe comprobetis, quòd reliqua omnia lumina, dum oriebatur, extinxerit. Hoc tamen idcircò fecit, ut *noctem* fraudibus ſuis obtenderet. Ille enim omnia *Democriti*, *Epicuriq;* monumenta in *atomos* uſque *igneâ analyſi* reduxit. Ille univerſam ferè doctrinam *Pythagoræ* tam alto cinerum *tumulo* ſepelivit, ut nullâ unquam *metempſychoſi* reſurgat: adeò ut *Pythagoricos*, non *quinquenne* jam, ſed *æternum* premat *ſilentium*. Ille ille etiàm quamplurimos Babyloniorum libros delendos curavit: ne, quorum *monarchiam* funditùs extirpaſſet *Alexander*, eorum *literæ* adhuc *viverent* & *imperarent*. Ità, *Peripatetici*, nata eſt veſtra philoſophia: nempè, *viperæ* adinſtar, *parentis* exitio: Quocircà naturæ, vel ſaltem juſtitiæ, quædam lex eſſe videatur, ut ipſa aliquandò *prolis* ſuæ morſu lanci-

nata, animam efflaret. Multi tamen, ſcio, *intermortuum* doctrinæ Peripateticæ *cadaver*, neſcio quo diſtinctionum *pollinctu* condire *ſatagent*; & incautâ religione non tàm *gloriæ* ſuperſtes reddent, quàm *calumniis*: Mea autem pietas erit, huic noſtræ philoſophiæ *parenti*, ſenſu jamtandem & ratione *defuncto*, exequias ire: facto per oblivionem *ſepulchro*.

Habita in Collegio Mertonenſi 10. *die* Julii *Anno Dom.* 1653. *cùm mihi, pro ſolenni conſuetudine Domus illius, in tribus quæſtionibus Philoſophicis ab Ariſtotele* variandi *munus incumberet.*

FINIS.

BF
1765
.D5
1655
c.1

Bib Fict

13438

A1058
VГ-I

Coll. cond.
Arabic
Hebrew type

75
600

16169